

Hko Karlos Rodriguez eta Aurkene Astibia Bateginez ponentziaz

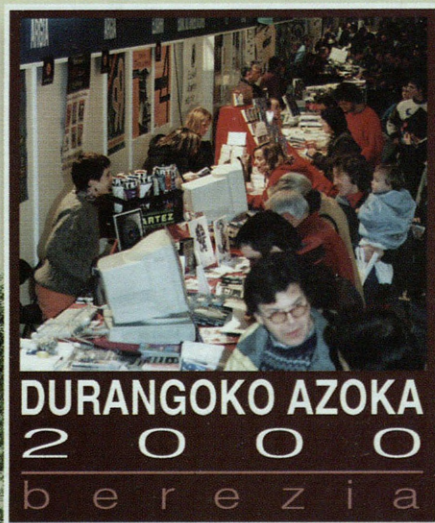

ARGIA

01786

uska l Herriko Astekaria

DURANGOKO AZOKA
2000
berezia

Baserriak, Arkitektura Erabilgarria

EZ BOTA ZAKARRETARA

Andu Lertxundi

“Benetako idazlea bere neurosiak bizi du”

ITZULI DA

æk gara

Egungo prentsaren
produktu berria,
EUSKARA IKASTEN ETA HOBETZEN
LAGUNDUKO DIZUNA.

AIRERATU ZAITEZ
IGANDERO AEKren
gara ko orrialdearekin eta
egizu hegan Euskaraz!

IGANDERO **AEKGARAREN** LEHIAKETAN
PARTE HARTU AHAL IZANGO DUZU.
SARI BERRIAK ASTERO.

Igandero, **GARAREN**
IGANDEKO GELTOKIAN

æk gara

Argazkia: Alberto ?????
Diseinua: antza S.A.L.

1.786. ZENBAKIA - 2000KO ABENDUAREN 3A

NON - ZER

■ **EHko Bateginez ponentzia:**
"Gure eredu asanblearioa
egokitu behar dugu" 9

■ **Iraganeko baserriak,**
etorkizuneko eraikuntzak 16

■ **Andu Lertxundi:**
"Benetako idazlea
bere neurosiak bizi
du" 26

■ **Durangoko Azoka:**
aukeren zorabioa 38

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. Asisko Urmeneta	4
Oihartzunak	5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa	6
Elkarrizketa: EHko Bateginez ponentziako Karlos Rodriguez eta Aurkene Estibia. Xabier Letona	9

EKONOMIA

PP osasuna pribatizatzen ari da langileon lepotik. Daniel Udalaiz	12
---	----

EUSKARA

Iparraldeko Uda Leku Hegoaldeko aiduru. Mikel Asurmendi	14
---	----

GIZARTEA

Iraganeko baserriak, etorkizuneko eraikuntzak. Nagore Irazustabarrena	16
Elkarrizketa: Andu Lertxundi. Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre	26

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak	34
Durangoko Azoka: aukeren zorabioa. Pilar iparragirre	38

ASTIA HARTUTA

Agenda	60
Bizia	62
Telebista-Irratia. Iosu Etxaniz	64
Ihesi	66
Denborapasak	71

IRITZIAK

Politika: Bixente Serrano Izko	8
Kultura: Josu Amezaga	36
Azkena: Joxemari Iturralde	74

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen honen edizioa laguntzaile.

kutxa gizarte-ekintza
obra social

ELKARRILKETA

ELKARRILKETA

ASISKOI

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
 Baleren Bakaikoa.
Erredakzioa: Katixa Garate, Nagore
 Irazustabarrena, Onintza Irueta, Izaskun
 Jauregi, Xabier Letona.
Maketazioa: Berdaitz Goia.
Administrazioa: Marijo Aierza.
Harpidetzak: Olatz Korta, Edurne
 Urruzmendi.
Hedapena: Ixabel Bereziartua.
Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
 Sorluze, Bego Zuza.
Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160
 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak:
 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48
 (komertziala).
IPARRALDEA: Xalbardin baita.
 64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.
 Faxa: 559 47 60 01.
NAFARROA: Gazteluko Plaza 44,
 3. eskuina. 31001 Iruñea.
 Tel.: 948 22 22 85.
POSTA ELEKTRONIKOA:
 Erredakzioa: kazeta@argia.com
 Komertziala: komertzial@argia.com
WEB ORRIALDEA
 www.argia.com
LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.
INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria .16.400 pta./98,57 euro
 Ipar Euskal Herria . .780 lib./118,92 euro
 Espainia16.400 pta./98,57 euro
 Beste atzerriak . . .21.100 pta./126,81 euro
 Airez33.000 pta./198,33 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaina Taldeko partaidea da

■ Mike Luckovich, Estatu Batuetako "The Washington Post" egunkarian

... patinete bat, Lego, presidente bat, patinak...

■ Stavro, Libanoko "Nida Al Watan"

Hiesaren XVII. Nazioarteko Konferentzia

Hiruko Txikian

GOSARIA

Kafea. Egunkariak. Gure kasuan, denborak erabat aldarazi duena. Horrela gogoratzen dut nik Espainiako erregearen aurretik. Izan ere, gailegoaren militar aginpidearen garaian, tailerrean, motoretako olio eta grasa zaharkituen beltzak gasolinaz gristatu eskuz heldutako ogitartekoa jatearena genuen guk egunero lanaldiaren une pozgarriena, goizero amak prestatuaren beroaz besapea epel, kontrol ordularian gure txartela sakatu ondoren desiratuena. Eta ardoa, jateaz bat zahatetik edaten genuen Savin hura. "La Voz de España". "El Diario Vasco". Urtarrila eta

otsaila. Beren hotzberotan berdintsu samarrak. Beti genuen ezkutuko informazioaren bat lagunei adierazteko. Eta gosari garaia zen egokiena konspiratzeko. Hobera egin dugu. Ez zen zaila ordea hura gaintitzea. Orain, liburuek baino testu gehiago dakarten egunkariak ditugu goizetan kafearen lagun. Eta eskuak berriz guri-guri. Orduko burgesen pare. Eta kafetik solidora pasatzen garenean, idorreria. Eri. Alta, gaztetan mahaian jarri eta gosaltzeko aukera ez genuenon bilakaera izanen da hau, adinean gora joanda konpondu ezin litekeena. Beste asko bezalaxe ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

MANIPULAZIOA

2001. urterako hazkuntza ekonomikoaren aurreikuspenak ugaltzen ari dira. Mundu ekonomia motelduko dela aurreikusten da, horren ondorioz gure ekonomia puntu bat jaitsi daiteke. Egoera berri horren zergatiak aztertzerako orduan, manipulazioan eror daiteke. Zentzu horretan uste dugu Adegri patronalak egindako balorazioa, atentatuan hildako Jose Ignacio Korta presidenteari errespetu osoa gordez, horretan erori dela. "ETAren indarkeriaren krispazio politiko eta instituzionalaren ondorioz" 2001. urterako egoera ekonomikoaren okertzea aurreikusten dutela adieraztea eta azpimarratzea estrategia testimonial batean sar daiteke, baina ez du datu objektiboen errealitatea jasaten. Talde armatua ekinean aritu den bitartean, euskal ekonomia %4tik gora hazten aritu da bai EAEn bai Nafarroan. Ekonomiaren geldotzearen benetako arrazoiak beste batzuk dira, hala nola euroaren etengabeko balio galtzea, prezio energertikoen igoera geldiezina eta barne eskariaren dezelerazioa. Gehiago eragiten dio ekonomiari gizarte bake ezak atentatuak baino ●

◆ DANIEL UDALAITZ

ELKARRIZKETAREN BALOREA EDUKIZ BETE BEHARRA

ERNEST Lluch en hilketak elkarrizketaren balorea ekarri du euskal politikagintzaren lehen lerrora, modu hunkigarrian gainera, Bartzelonatik, hildakoaren sendiak modu grafikoan egindako elkarrizketa eskaera buruan. Elkarrizketa balore orokor gisa aipatu da, Lluchek hala ulertzen zuela eta; baina oraingo eskakizunek, dirudenez, EAJ eta PPren arteko elkarrizketari egiten diote erreferentzia zuzena. Ezaguna denez, aldiz, hori baino sakonagoa da arazoa, elkarrizketa zabala eta multidirekzionala eskatzen duena. Elkarrizketa abstraktoan bultzatzea onuragarria izango da beti, baina edukiz betetzeak akordioetarako aukera zabalduko du; eta euskal gizartea, akordio zabal eta eraginkorra bultzatuko duen bazterketarik gabeko elkarrizketa mamitsuaren premian da.

AEK GARZONEN JOKO POLITIKOAREN ERDIGUNEAN

AEK-RI mila ikuspegitik egiten dion kaltea eta kartzela arriskuagatik ez balitz, Baltasar Garzon epaileak AEKren aurka egindako autoak barregurea emango luke. Euskara eta aber-tzaletasunaren aurka, PPren Madrildik pentsatutako estrategia sakonaren erdian dago auto hau ere. Euskal Herriarekiko PPren estrategia

■ Ikasleak AEK-ko klase batean.

taldea azaleratu zuen prentsak duela gutxi: Mayor Oreja, Javier Arenas, Iturgaitz, Javier Zarzalejos eta besteren batzuk. Ez zen Garzon-en izenik azaldu baina hurrengo batean akaso agertuko da talde horren itzaleko zirkulu kontzentrikoren batean. Euskalduntze-alfabetatzean egindako lan erraldoiagatik, AEK-k euskal gizartearen gehiengo zabalaren sostengua eta begirunea irabazi du merezimendu handiz. Jarduera politiko eta sozialen kriminalizazioaren ondoren, kriminalizazio kulturalari ekin dio Garzonek bere jazarpen politiko-judizialean.

URTEBETE ETA-K SU-ETENAREN APURKETA IRAGARRI ZUELA

IAZKO azaroaren 28an jakin genuen ETak su-etena bertan behera utzi zuela, aben-

B A H E A

- Ramon Zallo, EHuko irakaslea eta analista politikoa: "ETak berak bakarrik administratu nahi du balizko Estatu inguratuarekiko negoziazioa; bitartean, estrategia suizida horretan, guztiok sartzen gaitu 'zenbait eta okerrago zenbait eta hobeto' horren drama kolektiboan, bide batez positiboan eraiki dugun hori suntsituz. Infernu errearen orde, ezinezko paradisoaren eskaintza da".
- Patxi Zabaleta, EHko zinegotzia Iruñeko udalean: "Horrez gain, ETak egun egiten

E T R O A

LLUCHEN OIHARTZUNA

Ernest Lluchen hilketak edozelako hilketak uzten duena baino arrasto sakonagoa utzi du euskal gizartean eta, zeresanik ez, Kataluniakoan. Euskal Herriarekiko Lluchen gertutasunak, pentsamoldeak eta jokamoldeak hilketak hau euskal gizartean oso modu berezian sentitzea ekarri dute. Samina, amorrua, gaitsezpena eta ulertu ezina izan dira azaleratu diren sentipen esanguratsuenekoak. ETak azaldu beharko ditu bere logikak, eremu horretan sartzea gero eta zailago egiten baitzaio erakunde armatuaren logika politiko-militarrean arakatzeko ahalegina egiten duenari. Atentatu honi dagokionez, gaitza da logikarik topatzea gerra egiten ez duenaren logikatik ikusita.

duaren 3tik aurrera bere fronte guztiak zabalik uzten zituela. Urtarrilaren 21ean hasita, erakundeak egindako erasoaldi gogorrenetakoa, 21 hildako eragin ditu, zauritu ugari eta ezinegon handia euskal eta espainiar gizarte osoan. Espainiako Estatuarekin negoziatzea izan da bere jardunaren helburu historikoetakoa; su-etenarekin, aldiz, burujabetzarantzko bidea gauzatzen hasia bilatu zuen, azaldu izan duenaren arabera, eta egungo jardun armatua ere ildo horretan dagoela dirudi.

PSE-EE: AJURIA ENEA HELBURU

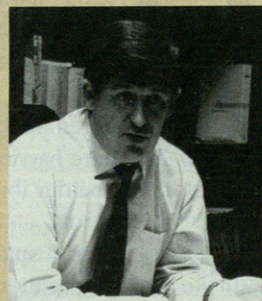
PSE-EEK bere kongresua amaitu ondoren, Nicolas Redondo eta Jesus Eguigurenek egindako aliantzapean jarraitzen du alderdiak. EAEko Lehendakaritza helburu, horretara

bideratuko ditu bere indarrak alderdi sozialistak. Ajuria Eneko apopilo izatea gaitz du Nicolas Redondok, PSEk EAEko hauteskundeak irabaztea oso gaitz duelako; azken urteetan sozialisten lerroetatik popularrenetara joandako botoak berreskuratu beharko lituzke, EAJ garaitu edo, bestela, gobernua popularrekin osatu eta hauek lehendakaritza eskaini. Errealitatearekin baino ametsekin zerikusi handiagoa duten balizkoak.

UPN-REN NAFAR NAZIONALITATEA

DATORREN otsailaren 3an eta 4an UPNk egingo duen kongresurako, duela hiru urte baztertu zuen "nafar nazionalitatea"ren kontzeptua berreskuratu dute erregionalistek, horrela CDNren boto gehiago berenganatuko dituztelakoan.

dituen proposamen politikoak, ez dira azken 25 urteetan ideologia abertzalea sostengatu duten horiek. ETak emandako su-etenari buruz egiten dugun analisisa ere desberdina da; su-etenari buruz Lluchek esan zuen ETA irabazten hasia zenaren adierazle zela. Horixe da, ETaren su-etenak ezker abertzalea inizatiba posizio batean utzi zuen, eta borroka armatuaren itzulerak proposamen politikorik ezin egin izatera atzerarazi du. Batzuek ez dute onartu nahi, baina zera da egia: ezker abertzalea dela su-etenaren amaieraren lehen biktima.

■ Juan Mari Jauregi.

IZPIAK

Juan Mari Jauregi ETak hildako Gipuzkoako Gobernadore Zibil ohi sozialista, hil zuten astean, Josu Urrutikoetxea EHko parlamentariarekin elkarrizketatzeko zenbait pauso egin zituela eman du argitara "El Mundo" egunkariak. Alderdiarena ez baina PSE-EEKo zenbait buruzagiren oniritzia ei zuen horretarako.

Xabier Arzalluzek Correo komunikazio taldeak "El Diario Vasco" egunkariak berarekin egindako elkarrizketa bat ez argitaratzeko agindua eman zuela jakinarazi du. Elkarrizketa Jose Gabriel Mujika zuzendariak eta Alberto Suriok egin ei zioten Madrilgo Hotel batean. Arzalluzek jakinarazi duenez, elkarrizketa egin ondoren Mujikak deitu egin zion debekuaren berri emateko, eta argitaratuz gero taldeko zuzendaritzatik kenduko zutela adierazteko.

■ Xabier Arzalluz.

Historiaren beldur

Historiaren gainbalioa: historiaren arazoa ez da ezertarako ere balio ez duenik, gauza gehiegitarako balio dezala nahi izatea baizik. Agerian gelditzen ari da jarrera hau azkeneko hilabeteotan, LOGSEren kontrarreformaren inguruan sortu diren eztabaidetan, bai historialari nola historiazale askoren ahotan, bai hainbat politikariren mintzoan. Ez da batere harritzekoa hiritar zentzudunak, maizetan, historiaren beldur ibiltzea.

Hain zuzen ere, Espainiako Historia-Akademikak plaza-raturiko txosten paranoiko hark, Donemiliaga Kukulako PPren agiri histo/eriko-nazionalistak, Pilar del Castillok aurkezturiko Kontrarreformak, hainbat irakasleren eskaerek "Espainia den nazio honen historia" behingoz berrikasteko..., honek guzti honek historia gehiegi erabiltzeko nahia bertzerik ez du adierazten. Eta, erranen dut bidenabar, zulo berdinean eroriko ginatke euskal nazionalistak, horri aurre egiteko historia horren antzeko baina "gure herriarena" irakasteko eskatuko bagenu.

Gauzak horrela, ez haiek ez guk geuk ez genuke historia nahi izanen nork bere burua hobe eza-gutzeko, geure asmoak nolanahika gauzatzeko baizik: azken finean, geure burua eta bertzeak engainatzeko. Kontu beldurgarria, benetan.

HISTORIZISMOAK. Ez dut uste, dena dela, horrelako istorioez asperturiko hiritar zentzudunak soilik daudenik historiaren beldur: historizismo nazionalista horiek, bertze edozein historizismo bezala, historiaren beldurraren adierazle ere baitira. Ez da kasualiterik izan horren sutsuki historizista diren "navarristak" -zeren izenean eta historiaren uko egiten digute "Foru Hobekuntzarako" legeari buruzko erreferenduma!-, gobernu autonomiko guztietatik, nork bere erkidegoko Historiaren programak arautu zituzten azkenekoak izan baziren. Kasualiterik ez den bezala PPkoek Kontrarreforma programa "berria" frankismora ezin iristeko moduan planteatu badute: espainiar "naziogintzan" frankismoak buruturiko lan eskerga, diktaduraren ondorengo hauentzat, egin, bai, egin beharrekoa baitzen, inolaz ere ez

gero kontatzeko.

Beldurgarri dira, bai, historizismoak. Baina, ezagutza eta benetako ikerketa baldin baditugu beldur guztien antipozioa, benetako ikerketa historikoa dugu historizismoaren sendagaia. "Benetako ikerketa" diot, kontuz! Ez "benetako historia".

HISTORIAREN LABELA. Dударik gabe, denok dugu eskubidea gure "benetako" historiak plazaratzeko: bai espainiar nola euskal nazionalistek, nazionalismo guztien kontra omen daudenek eta bertze edozein ikuspuntutatik (sozial, ekonomiko, antropologiko, kultural, hizkuntzazkoetatik-eta) azaldu nahi dutenek, zenbat ere alderdikoia den historia hori. Askotan, motibazio alderdikoia ere aberasgarriak izan dira osagai berriak kontuan hartzeko orduan, interpretazio konprentsiboagoak egin nahi baititugu. Mesfidati izan naiteke, adibidez, karlista batek egindako karlismoaren historia baten aurrean, baina inork erran al dezake hainbat historialari karlistak ez dituela aberastu, datu eta gogoetekin, fenomeno horren interpretazio-aukerak? Kontua ez baita zein aurreiritzerekin hurbildu den gaira, zein zorroztasun metodologikorekin bazik. Horrela, aurreiritziak aurreiritzi, historia txarrak, probegarriak edo onak lor ditzakegu salgai. "Label" kontua baizik ez da, prozesuko metodoen egiaztagarritasuna.

Bertze historia da zer eta nola irakasten diegun ikasleei. Zaila izanen dugu komunikatzaileok geure aurreiritzietatik askatzea.

Baina, adoktrinatzailerik eta, azken buruan, iruzurgile izan nahi ez duen pedagogiak bere metodologia ere eskatzen du, interpretazio-irekidura eta aniztasuna izanik oinarritzkoenatariko bat. "Benetako" historiarik ez dagoelako, botereak baietz erran arren. Honetan datza, hain justu, Kontrarreformaren iruzur "historikoa": historia ikasgaia helburu alderdikoi batekin inposatu nahi izatean, historiak gauza gehiegitarako balio dezala gura izatean.

Segi ezazue, hiritar zentzudun horiek, historizismoaren beldur, aska zaitezte, berriz, historiaren beldurretik! ●

Bixente Serrano Izko
Irakaslea

"Historiaren arazoa ez da ezertarako ere balio ez duenik, gauza gehiegitarako balio dezala nahi izatea baizik. (...) Segi ezazue, hiritar zentzudun horiek, historizismoen beldur, aska zaitezte, berriz, historiaren beldurretik!"

Dagoeneko ponentziak herriz herri eztabaidatzen ari dira ezker abertzalean erakunde berri bat sortzeko helburu duen Batasuna prozesuan. Bateginez ponentziako edukiak eta Batasuna prozesua bera jorratu ditugu Karlos Rodriguez eta Aurkene Astibiarekin.

“GURE EREDU ASANBLEARIOA EGOKITU BEHAR DUGU”

Ehren Batasuna prozesuko Bateginez ponentziaren bozemaileekin -Karlos Rodriguez eta Aurkene Astibia-jardun dugu beraien lanari buruz eta Batasuna prozesuaz. Rodriguezek 44 urte dauzka, Balmasedan jaioa, Bilbon bizi da, 10 urtez HBko Mahai Nazionaleko kidea izan da eta gaur egun aurrezki kutxa batean ari da lanean. Astibia 38 urte ditu, Oretakoa da, EHko legebiltzarkidea Gasteizen eta ikastola bateko irakasle.

■ **Su-etenak indarrean iraun edo ez Batasuna prozesu desberdina litzateke seguruenik. Su-etenaren apurketak zein mailatan eragiten dio ezker abertzalearen berregituraketarako sortu den Batasun prozesuari?**

KARLOS RODRIGUEZ. Eragina badu baina nahiko modu subjektiboan, bakoitzak prozesu honi ematen dion garrantziaren arabera parte hartuko du ala ez. Errepresioak ere eragin handia du: Iparragirre Batasunako Gipuzkoako koordinatzailea atxilotu dute, Iñaki O'Sea Bizkaiko koordinatzailea, ponente garrantzitsua den Mikel Zuloaga... Horiek zuzenean eragiten duten eragileak dira. Beste zeharkako eragileen aurrean bi jarrera bereiziko nituzke: jarrera gaitzen aurrean ostrukarena egiten dutenena, edo abagune gogorren aurrean egoera hau gainditzeko dauzkagun egiturak sendotzeko lanean dihardutena. Bakoitzak jakingo du zer egin behar duen.

■ **AURKENE ASTIBIA.** Egoera asko gogortu da hastapenetik gaurdaino, baina ponentzia asko dago eztabaidagai eta orain arte prozesuan jende asko ari da parte hartzen.

■ **Beharbada gaitza da zehazteko, baina hasieratik gaurdaino parte hartzen ari den jende kopurua jaitsi egin**

■ Aurkene Astibia.

da zerbait, ezta?

K. R. Prozesua azaltzeko aurkezpenetan jendearen parte-hartzea oso handia izan zen eta ponentziak oraintsu hasi dira aurkezten, beraz, oraindik ez dago datu zehatzik; alde horretatik zerbait konparatzeko, oraingo fasea bukatu arte itxaron beharko genuke. Dena den, prozesua estrategikoa da eta koiuntura zehatzen gaintetik aurrera atera behar dena.

■ **Teorikoki ez dago ponentzia ofizialik baina zuenari hala deitzen zaio. Ba al**

■ Karlos Rodriguez.

du halako kutsurik?

A. A. Ez, beste ponentzia bat gehiago da. Sostengatu duen jendearen artean HBn esanguratsua edo publikoa den jendea dago, baina beste ponentzia batzuetan ere bai; ponentzia guztiak maila berean daude eta ez dut uste etiketarik jartzea ondo dagoenik, ez gureari ezta besteenei ere, prozesuaren ezaugarri nagusia batasuna da eta.

■ **K. R.** Une batean, beste ponentzia batzuetan bezala, Bateginez ponentziarekin bat egiten zuen jendea agertzea interresgarria zela ikusi genuen, baina hemen garrantzitsuenak edukiak dira eta agerpen horrekin ez dugu etiketarik lortu nahi.

■ **Edukiak dira garrantzitsuenak bai, baina guztiok dakigu irudi batek eta izen batzuk egungo komunikazioaren gizartean duten garrantzia. Eztabaida hastear zegoenean, halako agerpen batek ez ote du edukien eztabaida baldintzatzen?**

K. R. Txostenak aurkeztu ditugun talde guztiok adostuta daukagu ponentziak publikoki aurkezteko aukera. Guk beste batzuk egin dutena egin dugu, Bateginezko edukiak publikoki azaltzea. Batasunan parte hartzen duen orok du txosten batekin bat egiteko eskubidea. Azken finean, demokratikotzat eta naturalizat jotzen dugu Bateginezen aurkezpen publikoa.

■ **Goazen edukietako hiruzpalau puntu jorratzera. Zuen ponentziaren hasierako ezaugarri orokorretan federalismoari garrantzi handia ematen diozue, baina gero erakunde berria zuzentzeko organoetan herrialdeko ordezkari bana proposatzen duzue Mahai Nazional berrirako, eta 16 pertsona irizpide nazionalaren arabera izendatuko lirateke. Kontraesankorra dirudi.**

A. A. Gure antolakuntza ereduan herria, hiruburua, eskualdea, herrialdea eta nazioa dira gune nagusiak eta bakoitzak bere batzarra du, horiek dira, beraz, erabakigune garrantzitsuenak. Erabat zabala den antolakuntza proposatzen dugu. Erabaki garrantzitsuenak hor hartuko lirateke eta hor herrialdeen presentzia indar handiz dago ziurtatuta. Oro har, gure ustez jendeari parte-hartzeko erraztasunak eman behar zaizkio eta horretarako herrietako edo auzoetako batzarrak dira gunerik garrantzitsuenak.

K. R. Gure antolaketa eskema buruz behera jarritako piramideak da: batzarrak, eta zehazki herri batzarrak dira gorenean daudenak.

■ Zein diferentzia dago erakunde berrirako proposatzen duzuen kidea eta arbuiatzen duzuen afiliatuaren artean?

A. A. Guretzat kidearena figura berria da eta oraindik gehiago definitu behar da. Hori eztabaida prozesuan gehiago definituko delakoan gaude. Edozein modutan, guretzat, erabakietan ahalik eta herritar gehienek parte-hartzea bultzatzea da garrantzitsuenak.

K. R. Ezker abertzalean, herritar batasunaren erabaki mailako eredu asemblearioa izan da orain arte. Orain eredu hori egokitu egin behar dela uste dugu, baina afiliazioaren eredu tradizionalean erori gabe. Hori nola egiten da? Zaila da, guk proposamen bat egin dugu eta gero guztion artean borobildu behar dugu. Erreferendumen bidez-eta barne demokrazian sakontzeko modu bat izango litzateke kidearena.

■ Edozein modutan, erabakiari dago-

kionez, funtsean proposatzen duzuen moldea eta orain artekoa berdintsuak dira, ezta?

K. R. Bai, baina zenbait osagai berriekin, bai lurralde ikuspegia bai ikuspegi sektorialeki dagokienez: erreferendumak, kidea, lan taldeak..

■ Ohiko afiliatuaren figurak ez duela parte-hartzea bermatzen diozue. Baina zuen militante ereduan ere ez dago militanteak parte hartuko duen bermerik. Ezker abertzaleko planteamenduekin ados dagoen edonor joan daiteke batzarretara, bozkatu eta kito. A.A. Kidearen figura ez da hori bermat-

□ “Txostenak aurkeztu ditugun taldeok adostuta dugu ponentziak publikoki aurkezteko aukera, eta hori da egin duguna”

tzeko sortu, parte-hartze hori bermatzeko antolakuntza oso bat dago. Parte-hartzea herri eta auzo batzarretan bermatuko da, erreferendumean, beste mekanismo batzuen bidez...

K. R. Erakunde berriaren ondasunik handiena militantea da, kideak sentitzen diren horien eguneroko lana, baina kidearen figurarekin barne demokrazian urrats bat gehiago eman daitekeela uste dugu. Hasieratik hainbeste ponentzia egoteak behartu gaitu hainbat eduki gehiegi ez garatzera, gero guztion artean bat hautatzean hori osatzeko eta edukia trukatzeko aukera izango dugulako.

■ Zuen ponentzian, militantea ahalmen preziatuenaren jabe da, erabaki eskubidearena. Zein betebeharrak ditu?

K. R. Aipatzen dugun baldintza bakarra diru kuota bat da, baina erakunde

batean edo proiektu batean parte-hartze bere helburu eta estrategiekin nolabait adostasun bat behar da. Hori bai, oso erakunde plurala izan behar du, orain arteko ezker abertzaleak izan dituen egiturekin konparatuz osagai berriak izango dituenak, korronteena bezala, adibidez. Erakunde berriak nola funtzionatu behar duen definitzen da eta gero, eguneroko dinamikan, jendeak erabakitzen du.

■ Gai eta esparru zabalak jorratzen dira ponentzietan. Lanean ari zinetenean non sentitu zenuten berrikuntza beharrik handiena?

K. R. Hainbat daude, adibidez hau: guk zer Euskal Herri mota nahi dugu etorkizunean? Bada, gure erakundeak ere nahi dugun Euskal Herri horren ispilu izan behar du. Adibidez, Euskal Herri independente bat nahi dugu eta,

beraz, gure helburua ahalik eta azkarren erakunde nazional bat sortzea da. Euskal Herri sozialista, federala, feminista, demokratikoa... gure baitan islatu behar ditugu; erakunde berria tresna izatea eta ez helburu, beste alderdietan bezala...

A.A. Aniztasuna gordetzearena ere gure ahalegin bizienetakoa da, beti anitza izan den ezker abertzalea biltzea, herri mugimenduekiko komunikazioa mantentzea eta lantzea...

■ Aniztasunaren izenean, borroka armatua dela eta “ez ontzat ez txartzat” ez dela hartzen aipatzen da, erantzun indarkeria dela esaten da eta kito. Egungo euskal gizartean gaiak duen garrantzia ikusita, ez al da gaia modu errazegian alboratzen?

K. R. Erakunde berriak izan behar dituen borroka tresnei buruz aritzean egi-

RESA GUIPUZCOANA, S.A.

GIPUZKOAKO KONTZESIONARIO BAKARRA

N-1 444. km.a
Billabona (Gipuzkoa)
Tel.: 943 69 04 00
(8 linea)

Arlo guztietan aitzindariak

ten da hausnarketa hori: borroka ideologikoa, instituzionala, herri borroka, desobedientzia... Guk gurea egin behar dugu eta hori da hor egin duguna. Jakina, beste borroka mota batzuk ere badira, eta bortizkeria mota desberdinak. Horien balorazioa subjektiboa da. Gu kezkatzen gaituena da Frantzia eta Espainiako Estatuak duten jarrera zatikatzailerik eta inposatzaile, eta honek eragiten duen demokrazia eza, gatazka politikoa, tortura... Hori guztia denean garrantzitsuena, hori jorratzen dugu, pentsatuz hori konponduta indarkeria arazoak ere desagertuko direla, gure benetako obsesioa bortizkeria mota guztiak desagerraraztea da eta. Benetako eztabaida ez du borroka armatuaren inguruan izan behar, berau eragiten duten faktore estrategikoen inguruan baizik.

■ **Lizarra-Garaziren beharra aipatzen duzue batetik, eta bestetik EAJ eta EA koldartzat jotzen dituzue eta estrategia nazionalari muzin egin diotela gaineratu.**

K. R. Lizarra-Garaziko Akordioaren edukia on-tzat ematen dugu eta gainera irtenbide demokratikoa hor dagoela azpimarratuz. Prozesu horretan EA eta bere-

■ "Erabakietan ahalik eta jende gehienaren parte-hartzea bultzatzea da garrantzitsuena".

ziki EAJren jarrera nola aldatu ziren kritikatzeko. Batetik, Espainiatik etorri zen eraso uholdearen aurrean EAJ eta EA beldurtu egin ziren; bestetik, Estatuaren egungo markoa sostengatzen duten instituzioak nazioaren bidean oztupo besterik ez direla ikusten dugu. Beldurtzeaz gain, EAJk eta EAK egungo markoa kolokan zegoela ikusi zuten eta beraiek dituzten interes asko dela medio, aldaketa egin zuten. Une zehatz garrantzitsu eta erabakigarri horretaz ari gara

haien koldarkeriaz hitz egitean eta nazio eraikuntzaren aldeko benetako apusturik egiten ez dutela salatzean. Dena den, baldintzak sortu behar ditugu nazio eraikuntzan haiekin elkarlanean jarduteko, beti ere Lizarra-Garaziko norabidean.

■ **Ponentzia lasterketa honetan Bateginez nagusiko dela dirudi. Erakunde berria, ildo politikoari dago-kionez, ez dirudi oso desberdina izango denik; erakundetzearen aldetik, ordea, emango bide dira aldaketa handiagoak. Oso erakunde desberdina aurreikusten duzue?**

K. R. Datorren erakundea egungoaren oso berdintsua balitz, guztion porrota litzateke. Sekulako ahalegina egiten ari gara eta datorren erakundea oso desberdina izan behar-luke, kontuan hartuta, noski, hemen magia egiterik ez dagoela. Gure ezkerreko ikusmoldeetik beti ari gara utopiarren atzean, eta honetan ere ahalegin hori egingo dugu.

A. A. Udaberrira begira erakunde berri, indartsu eta zabala aurreikusi nahi dugu. Gauza batzutan desberdina izango da eta besteetan beharbada berdintsua. Edozein modutan, prozesuak lasaia eta irekia izan behar du, horretarako behar den denbora hartuz. Kolore guztietako lorez jantzitako zelaia bezala ikusi nahi dugu erakunde berria udaberrian ●

◆ **XABIER LETONA**

MONIKA DEL VALLE

ELORRIOKO UDALA

"Txantxibiri... txantxibiri... gabiltzanian
Elorrixoko bazterretan..."

~ Gernikako Arbola Enparantza, 1 ~

— Tel.: 94 658 27 12 • Fax: 94 658 32 87 —

Alderdi Popularraren gobernuak osasun arloko gizarte prestazioak sozietate pribatuen esku uztea erabaki du. Hala, mutua patronalek langileen osasun alta eta bajak kudeatuko dituzte. Udan onartutako neurri horrek, dagoeneko, sindikatuen mobilizazioak eragin ditu.

PP OSASUNA PRIBATIZATZEN ARI DA LANGILEEN LEHOTIK

Partido Popularraren Espainiako gobernuak, duen erabateko gehiengoan oinarriturik, orain arte esku publikoetan zegoen gizarte babesa desegin eta esku pribatuetara bideratzeko urratsak egiten ari da,

hainbat prestazioren kudeaketa sozietate pribatuen esku utziz, fundazio edo mutua deitutako esku. Dagoeneko ofizialki egiaztatu den urrats horietako bat langileen osasunari atxikirik dago. Orain arte, langileen urte luzeetako borrokari esker

lorturik, osasun publikoak kudeatzen zuen langileen osasuna. Orain, berriz, PPreng gobernuak egindako aurtengo ekainaren 23ko lege dekretuaren ondorioz, langileen osasun bajak eta altak kudeatzea esku pribatuetan geratu da. Zehazki esanda, kudeaketa hori mutua patronalen edo laneko istripue-tarako mutuen esku geratu da, langileek gaixotasun arruntagatik edo lanekoak ez diren istripue-gatik izan ditza-keten bajak eta altak emateko ardura bereganatuz.

Egoera berri honek, dagoeneko, sindikatuen erantzuna

eragin du Euskal Herrian nahiz Estatu Espainiarreko gainerako lurraldeetan. Hego Euskal Herrian ELA, LAB, EILAS, CGT eta ESK bilduak dira mobilizazioak batera egiteko, bai EAEn eta bai Nafarroan. CCOO eta UGT ere hasiak dira, estatu mailan, dekretu lege hori desagerrarazteko aldarrikapena zabaltzen.

OSASUN ZERBITZUAK PRIBATIZATZEKO AHALEGINA.

Neurri hori gobernu honek bultzatu nahi duen pribatizazio politikaren barruan sartzen da. Duen erabateko gehiengoan oinarriturik, pribatizazioa sektore guztietan ezartzen saiatzen ari da, langileriak lortutakoak deseginez. Gaur mutualitateen aldeko neurri hori hartzen badu, bihar osasun publikoa pribatizatzeko beste neurri batzuk hartuko ditu. Horregatik, hain zuzen, sindikatuak beren ahotsa entzunarazi dute neurriaren larritasuna agerian jartzeko, eta erabaki garbia hartu dute dagoeneko ofiziala den neurri honen erabilera eragozteko eta, batez ere, osasun arlo guztia pribatizatzeko neurri gehiago eman ez daitezen lortzeko.

■ Aurrerantzean langileen osasun altak eta bajak mutualitateen esku egongo dira

Egin diren kalkuluen arabera, dagoeneko, EAEko langileen %30-50 eta Nafarroako langileen %70 mutualitateen menara daude osasun baja edo alta hartzeko gaixotasun arrunt eta lanekoak ez diren istripue-gatik. Beraz, mutuek langile bati alta ematea erabaki dezakete,

■ Sindikatuak gobernuaren neurriaren aurka mobilizatu dira.

■ Sindikatuak gizarte babesaren alde

Osasun bajak eta altak kudeatzeko ardura mutuen esku geratzeko PPren gobernuaren erabakia uda betean hartu zen. Horregatik, sindikatuak ezin izan dute behar bezala erantzun orain arte. Duela aste batzuek geroztik Hego Euskal Herriko ELA, LAB, ESK, EILAS eta CGT sindikatuak mobilizazioak bultzatzeari ekin diote Espainiako Gobernuak daraman pribatizazio politikaren aurka eta osasun arloko gizarte babesaren alde.

Mobilizazioak geroz eta gogorragoak izango dira Espainiako Gobernuak lege dekretu hori ezabatzeari uko egiten dion heinean. Dagoeneko eskuorri batzuk banatuak dituzte lantokietan, egoerari buruzko azalpenak emanez. Sindikatuak enpresetako batzorde eta ordezkari sindikalek idazki bat sinatzea nahi dute, gorabehera arruntan ondoriozko osasun prestazioak kudeatzearen ardura mutua patronalen esku geratzearen aurka. Halaber, gaixotasun arruntan edo laneoak ez diren istripuen eraginez sortzen diren alta eta bajen osasun kontrola eta prestazio ekonomikoak kudeatzeko ardura mutuen esku uzteari uko egiteko eskatzen zaie enpresariei. Sindikatuen eskarien barruan sartzen da baita ere EAEko eta Nafarroako gobernuak lege espainiar hori arbuia dezaten, beren gaur egungo eskuduntzen aurkakoa delako, eta enpresarien alde eta langileen aurka dagoelako ●

nahiz eta oheburuko medikuak oraindik bajan jarraitzea komeni dela adierazi, eta horrela gertatuz gero, bere prestazioa galtzea ala behar bezala sendatu gabe lanera itzultzea beste irtenbiderik ez luke

izango. Horrek langileen osasunari arrisku bat gehiago eranstean dio, behar bezala osatu gabe mutuen presioagatik lanean hasi behar izan duen langilea berriro gaixotuta gertatzeko arrisku handiagoan baitago.

Gainera, kontuan izan beharra dago mutualitateek izan duten historiak eta esperientziak erakusten duena, hau da, ezin dela haietaz gehiegi fidatu osasun bajak eta altak kudeatzeko garaian.

DANI BLANCO

■ Mutuek kudeatuko dute langileen baja.

Mutuek, beti, bere jardueraren zentzu pribatista izan dute. Beraien helburu bakarra etekin ekonomikoa lortzea izan da. Eta hori da, sindikatuen ustez, honelako kudeaketa batean nagusituko den jokabidea. Gainera, mutua laborek prebentzio arloan erakutsi duten erabateko utzikeria kontuan izanik, ez da batere egoera itxaropentsua sindikatuentzat eta langileentzat.

Sindikatuaren artean nagusitzen den iritziaren arabera, mutuek erraztasun handiagoz emango dituzte altak eta langileak etengabeko mehatxu egoeran egongo dira, baja eskatu gabe lanean jarraitzea bultzaturik, une batetik bestera prestazio ekonomikorik gabe gelditzeko beldurrez. Bestalde, sindikatuak nabarmendu dute, PPren gobernuak hartutako neurri honen ondorioz, langileen bajaren iraupena erabakiko duten profesionalak alderdi interesatu gertatzen direla.

Azkenik, sindikatuak diotenez, osasuna pribatizatzeak neurri honek segurantzia publikoaren porrota esan nahi du, gizarte babes publikoari nahiz osasun sistema publikoari egindako erasoak ●

◆ DANIEL UDALAITZ

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

SERVICIO DE TRADUCCION

EUSKARA - GAZTELANIA
GAZTELANIA - EUSKARA

Bezeroen beharretara egokitzuz.
Ingelesa, Frantsesa, Alemaniera, Italiara,
Katalana, Portugesa, Galegoa...

1985EAN SORTUA

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA • 20001 DONOSTIA
TEL.: 943 29 18 30 • FAXA: 943 27 58 69
eskura@euskalnet.net • www.eskura.com

Uda Leku elkarteak orain arte burutu ohi duen hainbat ekimen bertan behera uztea deliberratu zuen azken biltzar nagusian. Finantzamendu falta izan da erabakiaren arrazoa. Orain, Iparraldeko instituzioen jarrera salatu ostean, Hegoaldeko udalei sostengua eskatu die.

IPARRALDEKO UDA LEKU HEGOALDEKO UDALEN AIDURU

Uda Leku Ipar Euskal Herriko haur eta gazte euskaldunen aisialdiak antolatzen dituen elkarte da. Hamabost urte luze daramatza gizarte zerbitzu hau eskaintzen, euskaraz diharduen elkarte bakarra izaki. 203 familia eta 21 ikastetxe biltzera iritsi da bere ibilbidean. Iparraldeko ikasleen denbora libre euskaraz antolatzea ez da aise. Alta, Uda Lekuk proiektu eta egitasmo pedagogiko ontsa landua eskaintzen dio bertako gizarteari. Ibilbide eta esperientzia luzeko jarduerak honek ez dio instituzio publikoen aldetiko baitezpadako finantza laguntzarik ekarri ordea. Urrian buruturiko azken biltzar nagusian adierazi zuenez, elkartearen egoera ekonomiko larriaren ondorioz, orain gutxi arte ikastetxeei eskaini izan zaien ateraldien ekimena bazter utzi behar izan du Uda Lekuk.

TALDE HANDIA ETA SAIL UGARI.

Uda Lekuk eskaintzen dituen aktibitateak ugari dira. Iaz, ikasturtearen bitartean, Hendaian eta Baionan antolatu zituen barne egonaldiak: musika, eskulana eta informatika ikastaroek, hala nola kanpo

■ Uda Lekuk usu eramaten ditu haurrak mendi aldera.

ateraldiek bete zuten haur eta gazteen aisialdia. Hamar egonaldi burutu zituzten han-hemenka: zaldi ikastaldia edota bertsozolaritzari buruzko jardunaldia, kasu.

Zinema hamabostaldia gauzatu zen laugarren aldikotz, Miarritzeko haurtzaindegi zerbitzuak hirugarren urtea bete zuelarik.

Lan kontratua duten hamar langile ari dira elkarte honetan. Denak ez dira denbora osoz ari, ordea. Elkartek zortzi lan kontratu oso kudeatzen ditu orotara. Alabaina, aldi baterako 25 bat laguntzailek parte hartzen dute elkartearen ekimenetan. 1999ko ekitaldirako 2 milioi liberako (50 milioi pezeta) aurrekontua kudeatu zuen Uda Lekuk.

DIRU ITURRI URRIAK.

2.000.000 libera edo 50.000.000 pezetako aurrekontua darabilen elkarte batek ezin ditu bere egitasmoak bat-batean edo etorri ahala antolatu. Hots, urtean barrena eratuko dituen aktibitateak burutu ahal izateko berme gutxieneko bat eskatzen du aldez aurretik. Uda Lekuk garatu duen hamabost urteko

zerbitzu eskaintzak ez du instituzioen aldetiko konfiantza eta sostengua bildu orainokoa. Elkartek ez du etsitzen ordea, eta nola edo hala finantzatzen da. Iazko aurrekontuaren % 59 zerbitzu erabiltzaileek ordaindu zuten. Ikastetxeek eta gurasoek, alegia. Hauxe izan zen diru iturri nagusia. Estatuen instituzioen aldetik dirua honela heldu zen: CAF (Caisse d'Allocations Familiales) delakotik %19. Frantziako Estatuan familiei laguntza ekartzen dien kutxa da CAF. Aurrekontuaren % 7 tokian tokiko herriko etxeekin

Euskara sailaren babeslea:

ANDOAINGO UDALA

*Bai
euskararen ofizialtasunari*

hitzartzen den akordio berezi baten bidez heldu zen, haur txikienezako kontratu berezi baten bitartez. Derragun, bitxikeri gisara, udalek ematen duten % 7ko laguntza honen % 70 CAFetik heldu zaiela udalei. Udalen ahalegina eskasa da, beraz. Adibidez, lehen aldia da aurtan Baionako Herriko Etxeak dirua eman duela. Gutxi da, ordea. Honela erran digu Uda Leku elkarteak Tito Agerre zuzendaria: *"Baionako Herriko Etxeak eman behar lukeen baino bospasei aldi gutxiago eman digu. Gure egoera ekonomikoa behiti doa nabarmen. Gure aurrekontua goiti doa eta instituzioen laguntza ez da hein berean goiti ari. Iaz 12.600 libera ukan genuen udal zenbaitetik, baina ez molde finko eta jarraikorrean"*. EKEk aurrekontuaren % 2 hartu zuela aipatu behar da, bestalde.

UDALEN LAGUNTZA BEHAR.

Paueko (Departamenduaren izenean) eta Bordeleko (Erregioaren izenean) Kontseilu Nagusiek hartu beharko lukete beren gain Uda Lekuren finantziazioaren ardura, baina ez dute hartzen. Elkarreak, hartara, Ipar nahiz Hegoaldeko Udak eta Herriko Etxe guztiei laguntza eskatu die. Hegoaldeko hainbat udalek, bospasei oraingoz, eskaera kontuan hartu dute eta diru laguntza jasotzea espero dute aurki. Ber gauza egina dute Iparraldean. Iragan urtera arte kosta aldeko udal handietara baina ez zuten luzatua eskaera. Egun, berriz, elkarreak herriko etxe guztietara helarazi du gutun bana.

Udalbiltzan hitzartu zen dirua igurikatzen du anartean Uda Lekuk: *"Udalbiltza bozkatuak izan ziren 400.000 libera ez dira etorri eta ez dakigu noiz etorriko diren. Funtsean, diru hori Udalbiltzaren egoerari lotua dago. Udalbiltza gelditua den bitartean ez dugu deusik ukanen. Bistan da, guk Udalbiltza abian jartzea nahi dugu. Alabaina, politikari lotuta dagoen afera da hori. Anartean, Hegoaldeko udalen erantzunen zain gaude. Laurogei bat udaletxek dirua eskainiz erantzungo baligute, heldu den martxoko herri bozken karietara, Iparraldeko herriko etxeak Uda Leku laguntzera 'behartuak' senti litezke nolabait. Hegoaldeko udalek laguntza hau publikoki adierazi zezaten munta handikoa litzateke guretzat"*, adierazi digu Tito Agerrek ●

◆ MIKEL ASURMENDI

Arturo Campion

Arturoren kaiera

EUSKARA DEKRETUARI EZ

LAB, CCOO, ELA, ESK eta CGT sindikatuek Euskaren Dekretuaren zirriborroa atzera botatzeko eskatu diote Nafarroako Gobernuari. Euren ustetan, testuak euskara administrazioetik desagerraraztea du helburu eta Euskararen Legeari erasotzen dio. Halaber, EA alderdiak aipatu azken boladan Nafarroan gertatzen ari dena euskal kulturaren aurkako eraso dela adierazi du.

EUSKARA BESTETAN AZTERTU DU EHE-K

Euskarak bestetan izaten duen lekua neurtu du Euskal Herrian Euskaraz taldeak. Oro har, euskararen presentzia areagotu egin dela adierazi du. Elebitasunaren erabilera nagusitu da herri gehienetan, baina oraindik hainbat herritan leku eskasa du, EHE-k dienez. Besta programak eta afitxak izan dituzte aztergai. Aztertutako 143 herritatik 68k erabili dute euskara afitxetan, beste 53k erdara hutsean kaleratu dituzte eta 9 herrik euskara erabili dute bakarrik.

AEK-REN ETA LAB-EN ARTEKO HITZARMENA

Lan munduan euskara sustatzeko asmoz, AEK-k eta LABek hitzarmena sinatu dute. Itunak lan mundua euskalduntzeko egitarauak zehaztea, eta langileen eta euskararen alorrean diharduten elkarten arteko elkarlana bultzatzea du helburu. Egitasmoa Euskal Herria osoan ezarriko da eta 2001. urteko irailean amaituko da. Hala ere, bi erakundeek hitzarmena luzatzeko borondatea agertu dute.

"PIKA", HAURRENTZAKO HILABETEKARIA

Okzitania, Britainia, Korsika eta Euskal Herriko hainbat taldek landutako edukien inguruko aldizkaria da "Pika". 7 eta 13 urte bitarteko haurrei dago zuzendua. Lehen zenbakia 2001eko martxoan argitaratuko dute. 2.500 ale kaleratuko dituzte lapurtar-nafartarrez. Gerora, 250 ale argitaratuko dituzte zubereraz.

Urrea

■ Zarautzen "Euskaraz giro" egitasmoa martxan da. Ostalaritza euskalduntzea da helburua. Giroa edozein dela ere, euskarak bere lekua izan dezan ari dira lanean. Plana lehen fasean dago. Taberna, jatetxe eta ostatuetako egoera aztertzen ari dira eta era berean, ekimena herritarrei ezagutarazten.

■ Irakurle bat Bizkaiko Diputazioaren Gizartekintza Sailaren bulegoan izan zen. Inprimakiak ele bitan zeuden. Ahozko harremana euskaraz izatea zailagoa izan zen ordea, 15 langiletik bakarrik egiten zuen euskaraz. Ziurtagiri bat eskatzerakoan, "castellanoan bakarrik" izan zen jasotako erantzuna, hala zegoen agiria ere.

Ikatza

IRAGANEKO BASERRIAK,

*Nekazari jardueraren beherakadak eraginda, hormigoia-aren epidemiak jota, azterketa zehatzik ezean ezjakintasunak folklorizatuta, arduragabekeriaz abandonatuta, topiko-koen pisua jasan ezinik eraitsita... ez dirudi baserriak etorkizun beltza saihesteko egoeran daudenik. Duela mende bat 45.000 ziren Euskal Herri osoan. Azken urteetako erritmo berean desagertzen badira ordea, 200 urtetan ez da alerik geratuko. Baina, duela 500 urte sortutako eraikuntza hauek kalitate handikoak dira eta Europako etxe one-
nen artean daude. Etorkizunerako baliagarriak dira beraz. Euren egitura zehaztasunez azter-
dadin eta ondare gisa duten balioa onar dadin hainbat ahalegin egiten da, baserriaren ustia-
pen ekonomikoaz landa ere arkitektura mota honek etorkizuna duela erakutsiz.*

Testua: Nagore Irazustabarrena

DANI BLANCO

ETORKIZUNeko ERAIKUNTZAK

Baserritarrari bere etxearen adinaz galdetuta erantzun ezberdinak izaten dira auekan: “Izugarri zaharra da, oso oso zaharra, erromatarren garai-koa-edo!” da horietako bat, edo “izugarri zaharra; pentsa, nire aitona hemen jaio zen!”. Eta hori Bizkaiko Labe Garaian adina duela esatea da. Baserritarrak baserria erabiltzen daki, baina ez du sarritan duen ondarearen balioa eza-gutzen. Baina ezjakintasun hori ez zaio soilik eraikuntzaren jabeari leporatu

behar, oro har gizartearen gaitza baita. Baserriaren adina ezagutzeko artxiboe-tara jo behar da eta hori egin du Alberto Santana Bergarako UNEDeko Arte eta Historia irakasle deustuarrak. Dokumentu zaharrek erakusten dutenez, etxe mota hau duela 500 urte sortu zen.

Santanaren esanetan 20ko hamarkada-dan “euskaldunok gure etxeei buruz gehien genekienak ginen”. Joaquin Irizar, Pedro Guimon eta Alfredo Baeschlinen lanak eman ziren argitara urte horietan. Lan baliagarria egin zuen

belaunaldi horrek, baina Gerra Zibilak azterketak eten eta ordutik aurrera horien lanak berrargitaratu besterik ez da egin. Azterketa etnografiko edo antropologikoak egin izan dira, baina “kutsu folklorikoarekin”. Ikerketa arkitetoniko zehatzik ez. “Azkenean, gezur eta topiko ugari behin eta berriro errepikatzen ari dira eta baserritarrek ere sinetsi egin dituzte”.

Topikoak hausteko, ezjakintasunari aurre egiteko, Santanak, Donostiako Arkitektura Eskolako ehun ikaslerekin

■ Montemayor baserria Zaldudon (Araba). Ezkerreko argazkia gaur egungoa da. Behekoa berriz, 20ko hamarkada amaierako argazkia da, Canosa anaiek egina.

JOSEBA OIALDE

batera, oinarritik hasita baserrien azterketa sakona burutu du. Emaitza 500 orrialdeko erreferentzia liburua izango da eta 2001ean argitara emango da Eusko Jaurlaritzako Lurralde Antolakuntza, Etxebizitza eta Ingurugiro Sailaren eskutik.

PERRETIXIKOAK BEZALA.

Baserria eraikuntza naturala da, euskal gizonaren eta luraren arteko harremanetik espontaneoki sortua. Klimaren eta euskal familiaren beharren erantzun berehalakoa da, lurak ematen duenarekin, aldameneko zuhaitzen egurrarekin eta pareko harriekin eraikitzen dena. Perretxikoak bezala sortu zirela, alegia, baserritarrak baserriak asmatzen zitue-

la. Hau pentsatzea ingenuitatean erortzea da eta Baeschlin-en belaunaldiak horretan sinetsi zuen. Alberto Santanak urteak eman ditu baserriz baserri eta garbi ikusi du lurak ematen dionetik bizi den baserritar baten etxea izateko (eta hemen lurak gutxi ematen du) baserriak kalitate handiko eraikuntzak direla. *“Europako etxe onenen mailan dago baserria”*.

Azterketa ikuspuntu historikotik burutu du Santanak, hots, artxiboetan arakatzuz eta ez soilik baserritarrari galdetuz. Eta artxiboetan eraikuntza hauen benetako aurpegia topatu duela dio, *“baserria eraikitzaileek eraiki zuten bezala ikusi nuen”*. Eta topiko bat apurtu nahi du horrela, autoeraikuntzarena.

Lehenago etxeak baserritarrak berak eraikitzen zituen eta hain zuzen horregatik ez dute gaur egun arte iraun. Baina duela 500 urte, eraikuntzaren profesionalak sortu zirenean, sortu zen baserria. Baserriak bestelako arkitektura lan onak bezala daude eginak, elizak eta jauregiak bezala, egileak eta teknikak berberak baitira. *“Duela 500 urte Deustuko San Pedro eliza eraikitzen zuen berberak egiten zuen Agerretxe baserria, egurrezko habeak lantzeko teknika berberaz, harria harrobi berdinetik lortuz”*.

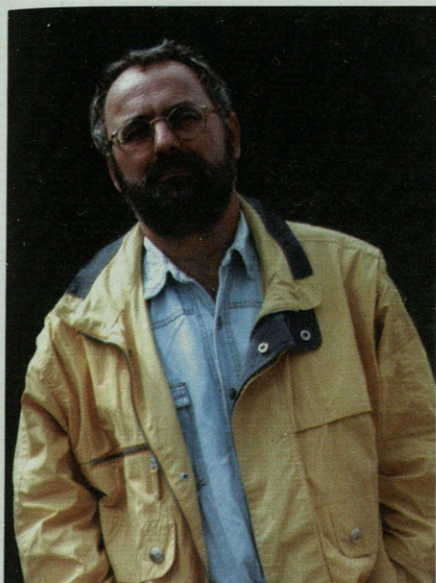
Badirudi arkitektura herrikoi, espontaneo, natural bat dagoela, arkitektozik gabea. Eta beste aldean litzateke arkitektura kultua, akademikoa, ortodoxoa,

■ Dorretxea Arraiozen (Nafarroa). Dorretxeak baserriarekin bateratsu sortu ziren, duela 550 bat urte, baina handik 70 urtera utzi zioten eraikitzeari, euren funtzio defentsiboa alferrikakoa bihurtu zenean. Handik aurrera jabez aldatu eta baserri moduan erabili izan ziren.

DANI BLANCO

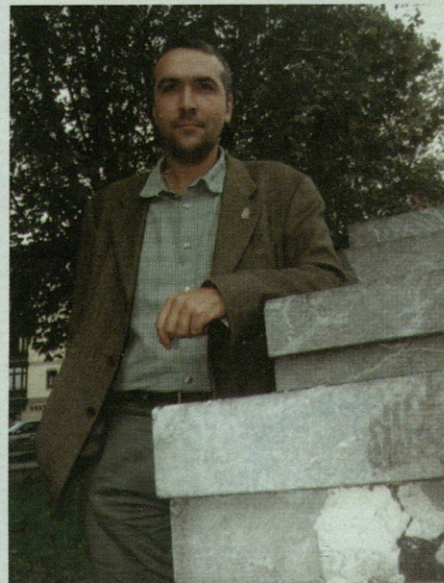

ALBERTO ELOSEGI

□ **“Arazoa kulturala da. Ez dago baserriak babesteko kulturarik ez jabeen artean, ez politikarien artean”**
JOSU TELLABIDE

estiloduna. Santanak bereizketa hori baztertu egiten du baserri gotiko edo barrokoak ere badirela baieztatuz. “Goi-zean arkitektura kultura egiten zuena ez zen arratsaldean inozo bihurtzen”. Baina beharrak desberdinak zirenez ez zuten baserri bat edo jauntxoen jauregi bat berdin eraikitzen. Azken finean baserria nekazariarentzat tresna bat da. “Baserritarrak ez zion arkitektoari eskatzen, ‘egidazu baserri oso euskalduna oso gurea’. Ahalik eta hoberen egiteko eskatzen zion, lan erreminta sofistikatu”.

BASERRIA LINBOAN. Gaiaren inguruko argitalpen gehienek baserri gipuzkoarra, bizkaitarra, nafarra... bereizten dituzte. Baina elkarren ondoan dauden bi baserri erabat desberdinak direla ikusten dugu askotan, klima berdina eta harri eta egur errekurso berberak izanagatik. Garai desberdinetan eraikiak dira, eta beraz, behar ezberdinei erantzun behar diete. Santanak arkitektura ikasleekin burututako azterketan, adibidez, 20-25 bat baserri mota bereizi dituzte. Baserria linboan kokatu izan da, denboraren

MONIKA DEL VALLE

□ **“Duela 500 urte Deustuko San Pedro eliza eraikitzen zuen maisu berberak egiten zuen Agerretxe baserria”**
ALBERTO SANTANA

HARTU ARGIA ASTERO

- Urtebetean 46 ale
- Euskal Kulturaren Urtekaria doan
- Orain harpidetuz gero, gure azokako opari bat zuretzat
- Zure helbidean jasoko duzu merkeago
- Gure azokako produktuetan deskontu bereziak
- Zozketa eta eskaintza berezietan parte hartzeko aukera

URTEBETEKO HARPIDETZA (BEZa barne) • Hego Euskal Herria: 16.400 pzta / 98,57 € **Iparr. Euskal Herria:** 780 libera / 118,92 €
• **Espainia:** 16.400 pzta / 98,57 € • **Beste Atzerriak:** 21.100 pzta / 126,81 € • **Airez:** 33.000 pzta / 198,33 euro

Izena: 1. deitura 2. deitura:

N.A./I.F.K.: Helbidea:

Posta kodea: Herria: Tel./Faxa: e-posta:

Ordainketa mota (markatu x batez):

Bankuz ☐

Transferentziaz ARGIAren kontura ☐

(Bankuz ordaintzekoak betetzeko soilik)

Banku edo aurrezki kutxa: Titularra:

Titularren telefonoa: Titularren helbidea:

Entitatea Bulegoa K.D. Kontu zenbakia

DATA:

SINADURA:

ARGIA: 142 P. K. • LASARTE-ORIA 20160 • Tel.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 36 10 48 • posta-e: harpide@argia.com • www.argia.com

■ Iparraldean babes handiagoa du baserriak

Baserrian kontserbazioaz jardutean adituak bat datoz zera esatean: "Iparraldearen kasua oso bestelakoa da". Eta aditua izan gabe ere edonork ikus dezake hori, paisajeari begiratu hutsarekin.

Euskal Herriko PACT-CDHAR elkarteak 1966an sortu zen eta berau arduratzen da etxe mota ezberdinen, hiriko nahiz landako etxeen berrikuntzaz. Arkitektoen lanak bideratzen ditu erakunde honek eta diru laguntzak jasotzen ere laguntzen du. Berritu nahi dena teiltatua edo barrualdea bada edota soilik mantenimendu berrikuntzak egin nahi badira ez dago baimenen beharrik. Baina lanek fatxadan eraginik izango badute, orduan tokian tokiko herriko etxearen baimena behar da, eta horretarako dossier tekniko eta finantzarioa aurkeztu behar da. Elkartek dosierra osatzen

laguntzen du eta berak bideratzen du halaber udalarekin egin beharreko lana. Etxeak 500 metroko ingurumarian monumentu historikoren bat badu, baimena erdiestea ez da erraza izango; lanak bertako eraikuntza historikoen moldeak errespetatu beharko ditu eta baimena lortuta ere, berritzearen kontrol zorrotza egingo da. Landako etxe ugari hutsik geratu da Iparraldean. Baina azken urteotan horietatik asko berritu dira gero alokatuak izan daitezke. Barnealdean diren baserrien %40 inguru alokatuak dira, bai urte osorako maizterrei bai turistei. Frantziako Gobernuak eraberritze kostuaren zati bat (%25etik %30era) diruz laguntzen du. Hori bai, laguntza erdietsi duenak alokairua merkeago jarri behar du. Zaharberritzeko orduan, jatorrizko estilo eta egitura errespetatzea ere beharrezkoa da ●

■ Sarako (Lapurdi) baserri bat.

joan etorritik kanpo dagoen toki batean, etengabe errepikatzen joeran -ez du kanpoko eraginik, ez du eboluziorik, historia ez da baserritik pasatu eta horrek markatzen du euskaldunen berezko izaera purua-. Santanaren aburuz, "baserrien mundua egin diren sinplifikazio horiek guztiak baino aberatsagoa da. Baserriak historia aberats eta anitza du, eta baserritarra munduari irekia bizi izan da". Baserrietan erabiltzen zen ensanblajea, adibidez, Alemania

hegoaldean (Suabian) du jatorria eta horrek baserritarrek duela 500 urte eraikuntzako teknologia onena eta berriena jasotzen zutela esan nahi du.

200 URTETAN AKABO. Josu Tellabide donostiarrak urte mordo darama baserrien inguruan lanean. Beregan hurbildu

eta datu kezagarriak eman dizkigu: 1865ean 743 baserri zeuden Donostian, 1993an 270 baino ez eta ordutik hona beste 41 desagertu dira. Duela ehun bat urte Gipuzkoan 12.000 baserri inguru omen zeuden; gaur ez dira

■ Zeberio (Bizkaia) Santa Kurtze auzoko Torre mendeko hasieran eta gaur (gezurra badirudi ere).

ARGIAren Harpidedunentzat Zozketa Berezia

Durangoko Liburu eta Disko Azokan
2 pertsonentzako 6 asteburu
zozkatuko ditugu

Nekazalturismoko baserri-etxe
batean naturarekin egonaldi
lasaia izateko aukera paregabea
Argia eta Nekazalturismoaren eskutik

BIZKAIA

Urdaibai
Lea-Artibai
Enkarterriak
Uribe-Kosta
Durangaldea
Arratia-Nerbioi

GIPUZKOA

Deba
Goierri
Donostialdea
Urola-Kosta
Tolosaldea
Bidasoa Behea

ARABA

Gorbeialdea
Arabako Errioxa
Arabako Lautada
Mendebaleko Haranak
Arabako Mendialdea
Iparaldeko Haranak / Aramaio

Nekazalturismo Bulegoa
Kursaal etxea
Zurriola 1, 5. lokala
20002 Donostia

Tel.: 902 13 00 31

Faxa: 943 32 67 00

Posta Elektronikoa: agroturismo@nekatur.net
<http://www.nekatur.net>

Zozketan parte hartzeko ondorengo datuak bete eta postaz bidaltzea besterik ez duzu:

Harpide-zenbakia: Izen-abizenak: Herria: Posta-Kodea:
Helbidea: Data:
Tel.:

Sinadura:

Zaharberritzeko proposamenak

DANI BLANCO

Iñaki Arzoz eta Andoni Alonsok, "Baserrria eraitsia" liburuan (Gaiak, 1998) baserrria zaharberritzeko oinarritzko proposamenak eskaintzen dituzte:

1. Jatorrizko eraikina bere egiturako eta estetikazko osotasunean errespetatu.

2. Ezinbestekoa dena bakarrik zaharberritu.

3. Egokitzapenak egin beharraldin badago edo zatiren bat berregin, jatorrizko material berberak erabili edo, halakorik ezean, material balioakideak eta haiekin bat datozenak.

4. Material industrialen bat erabili behar bada, estali eta mozorrotu egin behar da.

5. Beheko suak gordetzen ahalegindu behar da, etxetresna elektrikoak jarri arren.

6. Antzinako tresna eta altzariak gorde, beren ohiko leku naturaletan ipiniz (museo etnografikorik antolatu gabe).

7. Lanak norberak egin edo aditua den artisau edo igeltsero baten alboan jardun.

8. Eraikinaren estilo eta teknika-ri buruz arkitekto edo artista adituren baten iritziak eta aholkuak kontuan hartu ●

DANI BLANCO

DANI BLANCO

■ Zubietako Berridi.

DANI BLANCO

■ Goizuetako Yaundenea.

DANI BLANCO

■ Zubietako (Donostia) Almandegi. Hiriburuko eraikuntzarik zaharrene-takoak auzo horretan dira.

■ Zeberio (Bizkaia) Areiltza auzo-ko Arana baserrria 20ko hamarkadan. Egun desagertuta dago.

DANI BLANCO

■ Zeberio (Bizkaia) baserrria abandonatua.

7.000ra iristen. Joan den mendean 45.000 ziren Euskal Herri osoan eta erritmo honetan jarraituta bi mende barru ez da bat bera ere geratuko. Ez EAEn ez Nafarroan, ez dago baserriak babesten dituen legeria berezirik (Iparraldeko egoera ezberdina da, aurreko orriko koadroan azaldu dugun moduan).

Eusko Jaurilaritzak esaterako Kultur Ondareari buruzko 7/1990 Legearen barruan lantzen ditu horrelakoak eta behar izanez gero, Kultura Ondasun deklaratzeko dituzten eta araubide zehatza abian jarri -hala egin zuen, adibidez, Loiu Bengoetxe baserriarekin 262/1999 Dekretuaren bidez, Sondikako aireportuko zabaltze lanak zirela eta-.

Gipuzkoako Aldundia da Hegoaldean bere aurrekontuaren zatitxo bat baserrien babesari ematen dion bakarra.

Udaletan jarrera ezberdinak topatu daitezke. Jarrera positiboaren adibide gisa Altxoko kasua aipatu digu. Donostiaz hitz egitean, aldiz, ez du iritzi baiko-rreririk agertzen: "100 urte dituen eraikuntza bat berritzeko dirua jartzen da, baina Donostiako etxe zaharrenak babesteko ez da ezertxo ere egiten". Tellabidek 20 baserri katalogatu ditu ondare gisa, gehienak XVI. mendeak. "Arazoa kulturala da. Ez dago baserriak babesteko kulturarik ez jabeen artean, ez politikarien artean".

Hala ere, baserriak zaharberritu ere

JOSEBA OLALDE

■ Larreako (Araba) Bolo baserria.

■ Goizuetako Urrutinearen fatxadak aldaketak izan ditu azken 80 urtetan.

DANI BLANCO

egiten dira tarteka. Hori bai, berrikuntza asko ez da bereziki eredugarria.

ZAHARRAK BERRI. Zeberio haranean gara. Baserri eta dorretxeak ezker eskuin. Abandonatuta batzuk, berrituta besteak. Alfredo Baeschlin arkitekto sui-

tzarraren liburu zaharra eskuratu genuenetik ("La arquitectura del caserío vasco". Villar, 1968), Santa Kurtze auzoko Torrea etxea begiz jota geneukan; dorretxe zaharra, denboran zehar erantsitako egiturei esker baserri bihurtua. Autoa geratu eta hirugarrenez bertakoei

galdezka jardun dugu. "Hiru bat kilometro aurrera egin eta bide bazterrean ermita bat topatuko duzue; haren gainean dago". Aurretik ere beste batek gauza bera esan digu, baina han ez dugu Torreak topatu.

Buelta berriro toki berdiner eta

Bizkaiko bertsolari txapelketa 2000

FINALAURREAK

azaroak **19** domeka

LEKEITIO

Frontoian

arratsaldeko 17:30etan

Bizkaiko bertsolari txapelketa 2000

FINALAURREAK

azaroak **26** domeka

BERMEO

Frontoian

arratsaldeko 17:30etan

Bizkaiko bertsolari txapelketa 2000

FINALAURREAK

abenduak **03** domeka

GETXO

Getxo Aretoan

arratsaldeko 17:30etan

Artz Lopez

Jaime Respalda

Joseba Gojenola

Gorka Ostolaza

Aneritz Munategi

Onintza Etxebarria

Iratxe Ibarra

Igor Elortza

Fredy Pasa

Arkaitz Estiballes

Bebai Gazteurrutia

Igor Munategi

Ohane Etxebarria

Unai Ibarra

Etxahun Lekue

Arkaitz Ugarteitxe

Maria Ortiz

Iñigo Gojenola

Bizkaiko

ARGIA

Bizkaiko

ARGIA

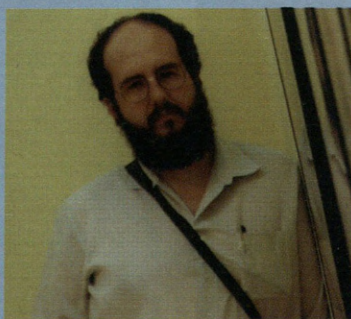

■ Euskal ziberbaserria (amets birtual bat)

Baserri erai-
tsia" argitara
eman genuen
(Gaiak, 1998)
nire lankide Andoni
Alonso eta niri triste-
zia sentsazioa geratu
zitzaigun. Gure
herri-arkitekturaren
oraina ikertzeko
orduan genuen gogo
kritiko hori apaltzen
joan zen baserri tra-
dizionalaren hondamen prozesu gupi-
dagabearen aurrean. Baina teknologia
digital berriekiko zaletasunak itxaro-
penerako zirrikitu bat zabaldu zigun.
Eta orduan ametsetan hasi ginen. Ez
genuen euskal baserriaren etorkizune-
ko berpizkunde batekin amesten, baina
bai, gutxienez, bere jatorrizko izpiri-
tuaren ezohiko birsortzearekin.

Etorkizun ez oso urrunean, Euskal
Herria urbanizazio erraldioetan bildu-
tako baserri zahar berrietuz eta baserri
postmoderno berriei estalia ikusi
genuen. Eta baserri horietatik, soilik
bakar batzuek gordetzen zituzten estilo
tradizional goxoa eta ohiko material
naturalak. Gure begitazioa ez zen bate-
re arraroa; gure liburuaren aurreikus-
pen pesimistak betetzen ziren bertan.

Hala ere, gure ametsean baserri
horien leihotatik barrura sartu eta esze-
na harrigarriak ikusi genituen. Baserri-
tarraren esku zailduak ordenagailua
tekileatzen zuten bere seme-alabek sor-
tutako baserri birtualean sartu ahal iza-
teko. Baserri guztiak Sarean konektatu-
ta eta funtzio tradizional ugari
informatizatuta zeuden. Horri esker
oinordeko gazteek ez zituzten mendi
basoak utzi nahi, euren herri eta bailara-
ra loturik baitzeuden, interes ekonomi-
ko, sozial eta kulturalen komunitate bir-
tual baten inguruan. Horietako baserri
askok euren eraikuntza birtuala mun-
duari zabaldu zioten euren web orriaren
bitartez. Baserriaren argazki digitalak
bisitariari harrera egiten zien eta ate
inguruko elementu tradizionalak (eguz-
ki-lorea, egurrean tailaturiko sinboloak,
aldaba) toki ezberdinetara joatea ahal-
bidetzen zuten. Ezkaratzean gordetzen

Iñaki Arzoz
inakiarzoz@masbytes.es

ALBERTO ELOSEGI

ziren lanabesez osatu-
tako museo etnografi-
ko digitala topatu
genuen. Baita diaspo-
rako lagunek bisitatu
zezaketan klanaren
gorabeheren inguruko
informazioa ere,
modu horretan euskal
komunitate globaliza-
tuaren lotura birtualak
harilkatuz.

Baserrien oinpla-
noak ezagutzeko aukera ere izan
genuen, eta gure pozerako, horietako
batzuk Cad programa konbinatorio
errazen bidez baserriarrek beraiek
diseinatuak zirela ikusi genuen. Hiri-
buruko urbanitek ere euren baserri bir-
tualak eraiki zituztela deskubritu
genuen, webcam-aren bitartez baratze-
ko sagarrondoei so gustura zeudela.
Gure bidaiak bisitatzen ari ginena
benetan Zibereuskalherria zela baieztatu
zigun, herrialde berri bat ziberes-
pazioan, non baso elektronikoa baserri
birtualak birsortzeko kimatzen zen,
globalizazioaren garaian gure kultu-
raren gune gisa.

Eta orduan esnatu egin ginen, eta
lanean hasi. Gure ametsak, fantasia
boluntarista izanik ere, zentzuzkoa eta
bideragarria zirudielako. Ez genuen
baserri errearen defentsa alde batera
utzi, baina dagoeneko hasiak gara
haritz digitala moztzen gure baserri bir-
tualerako. Bertatik errealtateko base-
rria defendatu nahi dugu eta gure kultu-
raren aukera guztiak irudikatu.
Horretarako, estetika transherrikoia
sortzen ari gara, gure arkitektura tekno-
logiara egokituko duena eta teknologia
gure arkitekturara. Filosofia transherri-
koia ere sortzen ari gara, ziberbaserri
hori aldaketa prozesuan den euskal kul-
turaren barruan integratuko duena.

Amets egiteari utzi diogu; orain gure
lehen ziberbaserri birtualaren auzolan
digitalean jarduten dugu. Gure arkitek-
tura tradizionalaren eta kultura biziaren
zaletuek -baserriar eta intelektualek,
arkitekto eta okupek, informatiko eta
artistek- atea gurutzatu eta euren ideie-
kin laguntzeko gonbita dute ●

ermita gaineko etxeari argazki zaharraren
antza topatu ezinik gabiltza. Hormigoiz-
ko eskaileran gora egin, atea jo eta etxe-
koandrea azaldu zaigu. Argazkia erakutsi
eta baietz, huraxe dela Torre. Eskerrak
eman eta sinesgaitz etxeari buelta eta
buelta aritu gara, garaje berriaren teila-
tuaren gainean harrizko puntu erdiko
arkuaren arrastoak topatu ditugun arte,
dorretxe zaharraren garai bateko ate
nagusia.

Geure begiekin ikusitako adibidea
da, baina Tellabidek hamaika horrelako
kontatu dizkigu. Zahar berritze lanak
askotan gaizki egiten dira; baserriak goi-
tik behera bota eta oso-osorik hormigoiz
berreraikitzen dira. Arkitektoak mundu
urbanoan daude ohituta eta askok ez daki
egurrekin lan egiten (Santanak Arki-
tektura Eskolarekin burutu duen azterke-
tak ikasleak horretan trebatzea du helbu-
ru).

Batzuk aurrekontua aipatzen dute
hormigoia aukeratzeko arrazoi modura,
hormigoia egurra baino askoz merkeagoa
dela esanez. Egia da inguru honetan
Europako hormigoirik merkeena dugula,
baina egia da, era berean, 100 urte ere
bete ez duen hormigoizko eraikuntza
ugari pitzaduraz josita dagoela, duela
bost mendeko baserrien egurrezko egitu-
rak zutik dauden bitartean.

ETORKIZUN BELTZA? Orain
arte esandakoa kontuan izanda ezin
esan baserriari etorkizun oparoa aurrei-
kusten diogunik. Eta ez da merezi ez
duelako. Alberto Santanak garbi du
"hormigoizko hilkutxek baino bizi kalite
askoz hobea eskaintzen" duela. Etxe
ekologikoa da, arnas hartzen duen
etxea. Espazio handia du eta modulaga-
rria gainera. Banaketa oso arrazionala
badu ere, aldaketak egin nahi izanez
gero erraz erantsi eta ken dakizkieke
elementuak egiturari. Kokapen ederre-
tan egon ohi dira, eguzkiarekiko ongi
orientatuta. Gainera, egungo komunika-
bideek zibilizaziora gerturatu dituzte
baserriak. Teknologia berriekin batera-
garriak dira.

Horregatik, eta datuak ezkor izatera
bultzatzen bagaituzte ere, Alberto
Santanak ez du zalantzarik baserriak
eraikin bezala biziraungo duela.
"Etorkizuneko telepolisa, iraganeko
baserrian dago" ●

◆ **NAGORE IRAZUSTABARRENA**

BASANDERE

ARGITALETXEA

EUSKAL HERRIA: AÑO 1000, AÑO 2000 (Historia, economía, ecología y cultura)

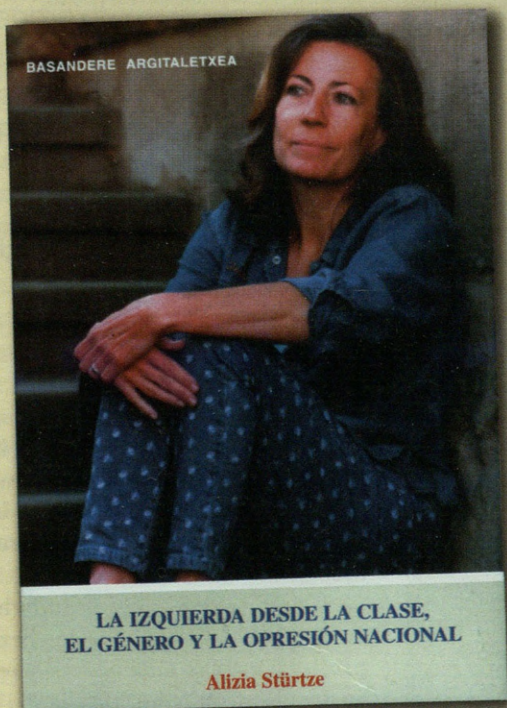
1000. urtean Euskal Herriak estatu
diferentzial bezala goreneko maila lortu zuen.
Gaur egun, mila urte beranduago,
berreraikuntza nazional, sozial nahiz
kulturalerako baldintza eta erronka berriak
sortzen ari zaizkigu. Bederatzi adituk, era errez
eta atseginean, iragana aztertuko dute

geroaldiarekin lotzeko. Jose Luis Orella
(historiatik) Erlantz Urtasun (hizkuntzatik),
Karlo Ravelli (teoria politikotik),
Antxon Mendizabal, Nekane Jurado eta Anton Borja
(ekonomiatik), Alberto Frias (ekologiatik),
Iñaki Gil de San Vicente (kulturatik)
eta Igor Ortega (gazte mugimendutik).

EUSKAL HERRIA: AÑO 1000, AÑO 2000 (Historia, economía, ecología y cultura)

José Luis Orella, Erlantz Urtasun, Karlo Ravelli,
Antxon Mendizabal, Nekane Jurado, Anton Borja, Alberto Frias,
Iñaki Gil de San Vicente, Igor Ortega

LA IZQUIERDA DESDE LA CLASE, EL GÉNERO Y LA OPRESIÓN NACIONAL

Alizia Stürtze

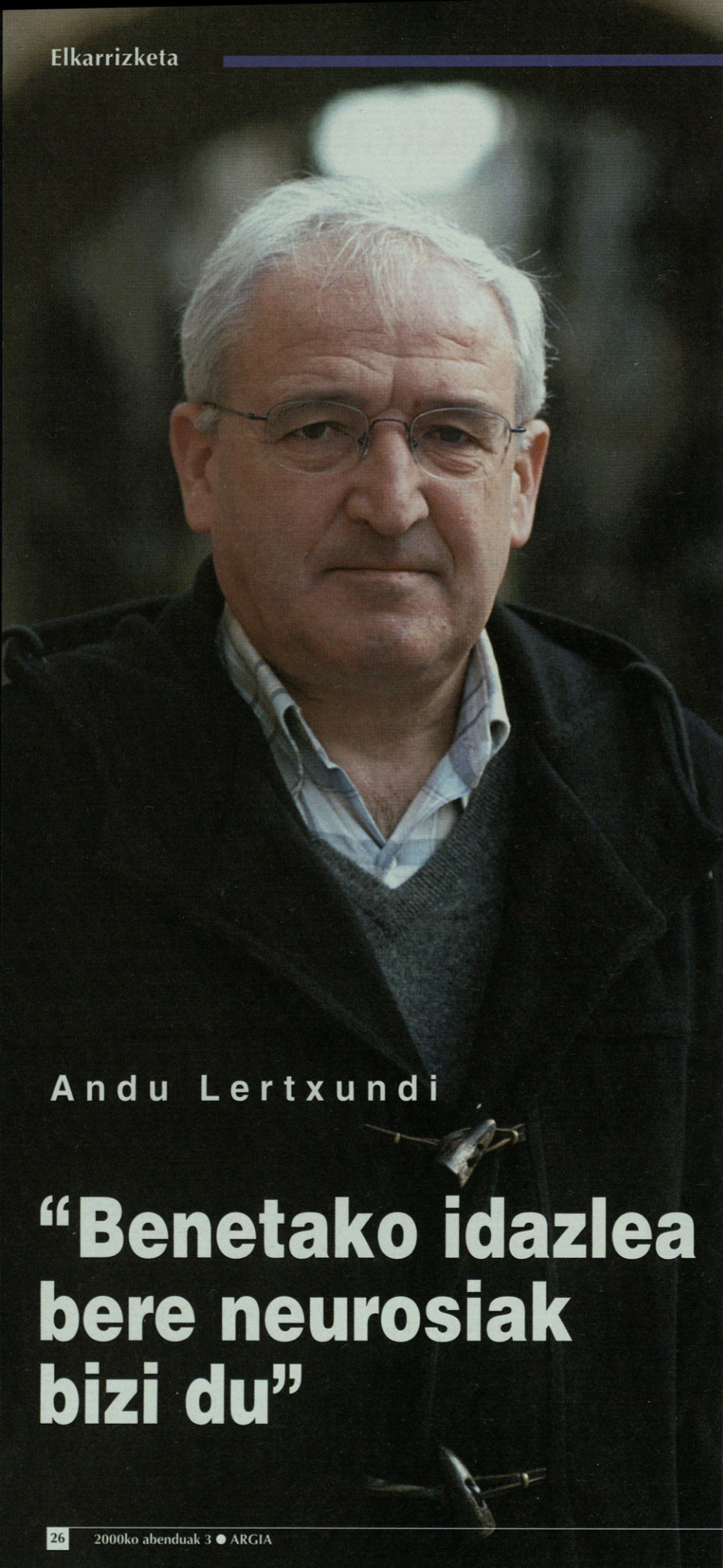
LA IZQUIERDA DESDE LA CLASE, EL GÉNERO Y LA OPRESIÓN NACIONAL

Ideologia et baloreak. Hezkuntza,
kultura eta alienazioa. Ezker abertzalea
eta erresistentzia. Imperialismoa eta nazioarteko
ekonomia. Feminismoa. Euskal Herria,
berezko baloreak eta euskara.
Zientzia eta teknologia berriak. Erlijioa eta mitoak
... Alizia Stürtzek azkeneko urteetan komunikabide
desberdinetan idatzi dituen 200 artikuluen bilketa,
gaika sailkaturik, eta euskaldun askorentzat
erreferiantzal bihurtu direnak, jadanik kalean eta
harpidedunentzat %20ko deskontuarekin!!

BASANDERE ARGITALETXEA

Birmingham 1 - Pral. eskubia • 20002 Donostia

Tel. / faxa : 943 453852

Andu Lertxundi

“Benetako idazlea bere neurosiak bizi du”

P E R F I L A

“Idazlea bere eroak bizi du”.
Umea bere heroiak bizi du,
eta metrobeteko gizakume
ginela gure heroia Madame
Kontxesi zen, agian detektibe
emakumea zelako, agian atso
potzola hura algaran lehertzen
zelako, konplexurik gabe
mermelada eta gurin
arrastoak barreiatuz, agian
bere konklusioek zer
pentsatua ematen zigutelako
(“urrutiko txakurrak hamalau,
hurbildu eta guau guau”)...
Gaztea bere beroak bizi du,
Goenkalen muztioa hartuta
“Carla” noiz ikusiko, “Kapitain
Frakasa”ren konplejuaz, “aise
eman zenidan eskua”
madarikazioka,
“hamaseigarreanean, aidanez”,
“Kareletik” behera bota
beharrean “hori egina zagok,
txapas!” esango dion
itxaropenez.
Pena da abertzale erdalduna
bere egoak bizi duela, herri
hau bere lumak bizi duenean.

Testuak:

Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre

Argazkiak:

Dani Blanco

Haurrei zuzendutako literatura ugari idatzi duzu. Zer bereizgarri hartu behar dira kontuan, haurrentzat idazterako orduan?

Lehendabizi garbi izan behar da umea irakurle bat dela, heldua bezalaxe, bere ezaugarriak dituen, eta haren irakurgaitasunean pentsatuta idatzi behar duzula. Umea irakulea da testuaren aurrean, umea baina irakurlea, eta errespeto osoa behar du: gertakizun literarioa seriotasun osoarekin eskaini behar zaio, helduari bezalaxe.

■ Eskolak gaur nola sustatzen du idatz eta irakur zaletasuna?

Filosofian bada axioma bat dioena: "Ez daukanak ezin dezake eman", salbuespen bakarra lotsa da: lotsarik ez duenak bakarrik ematen baitio besteari lotsa. Eskolak ezin du irakurzaletasuna eta haur literaturarekiko maitasunik eskaini, irakasleek maitasun hori ez badute. Liburua "totem" bat bilakatua dugu, baina azkenean haurra beti konturatzen da: "Irakaslea liburua oso garrantzitsua dela esaten ari zait, baina sekula santan ez dut ikusi liburua esku-tan duela".

Eskolan, lehendabiziko eginkizuna zaletasunai irakasleengana bultzatzea da.

■ Metodo-logia gisa, zer iruditzen zaizu haurrak liburuak irakurtzera behartzea?

Literatura plazerra bada, nik ez dut ezagutzen inor plazerrera behartuta jotzen duenik. Beste gauza bat da bideak jartzea literatura maitatzen has daitezen. Literatura derrigortzea gero literatura gorrota dezaten zigortzea da. Ezagutzen ditut kasuak, 12 urteko neska-mutilak nik idatzi ditudan liburu zailenak (demagun "Carla") irakurtzera behartu dituztenak. Eta kasu asko dira. Duela gutxi, karrera bukatuta duen batek kontatzen zidan, nola 14 urterekin behartu zuten nire "Kapitan Frakasa" irakurtzera, eta 14 urterekin ni gorrotatu egiten omen ninduen. Norbaitek gomendatuta iritsi da nobela berriro irakurtzera, eta orain irakaslea gorrotatzen omen du.

■ "Carla"n arrakastaren aurka ari den artista da protagonista.

Kasu horretan marrazkilari baten sor-kuntza krisiaz ari naiz: ofizioa menperatzen du, ofizioak funtzionatzen dio, eta errutina batean eroria dago. Errutina da beldur gehiena ematen diona. Arrakasta handia du, mundu guztiak onartzen dio egiten ari den lana, baina bera ez dago bere buruarekin gustura. Orduan aldaketa

izugarri bat ematen du, iritzi orokorraren kontra. Marrazkilari hori ni ere banaiz. Liburu asko idazten nituen, ondo zihokidan kontua, baina ez nengoen pozik, eta krisi horren aurrean norabide aldaketa baten beharra nuen.

Benetako idazle bat bere zoroak bizi du, bere neurosiak, eta azkenean idazleak bere neurosia kontatzen du. "Carla"ko pertsonaiak ere eromenean bukatzen du: zoramen hori azken muturreraino eraman nuen liburuan, sortzailea bere pertsonaiekin identifikatzerainoko

prozesua islatzearren.

■ Zure krisian beste pauso bat eman nahi zenuen. Norantz?

Ez nekien. "Carla"n muturreraino eramanda daude bai gaia eta baita euskara ere.

Muturreraino eramanda, nik neuk esperimentatzen dut gauza asko. Adibidez, sintaxiaren aldetik, "Carla"n Altuberen

sintaxia azken muturreraino eramana dago. Gero konturatzen naiz horrek ez didala balio aurrerantzean egingo ditudan lanetan. Baina balio ez didala jakiteko, lehendabizi egin egin behar dut. Niretzat liburu hori garrantzitsua da nire literaturgintzaren lehena eta geroa markatu duela; propaganda dietetikoetan agertzen den lehen-orain horren moduko medizina izan da "Carla" niretzat.

■ Ez al da aldrebesa, gizarteak estimatzen zaituenean zeure buruarekin gustura ez egotea?

Aldrebesa ez, koherentea da. Artean ezin da behin eta berriro gauza bera errepikatu. Artea berez bilaketa prozesu bat baldin bada, galderak egitea bada, ezagutzen denarekin eta arrakasta duenarekin ezin da galdera askorik egin, eta orduan beste zerbaiten bila jo behar duzu. Noski, askoz ere atseginagoa da bestea, baina horrek ez ninduen asetzen.

■ "Carla"n pertsonaiek bizitza hartzen dute... zergatik?

Bizitza hartzea, pertsonaiak nolabait

BERE HITZETAN

"Ni idaztetik bizi naiz, baina ez literatura egitetik."

Argia, 1995-11-05

"Honela laburbilduko nuke nik (euskararen) auziaren muina: lehendabizi, eztabaidatzen ez diren bidean bideko hutsune eta arazo larriak. Segidan, eztabaida faltak eragozten dituen etorkizunerako proiektu garbiak. Eta horren guztiaren erdian, euskararen inguruko sakralizazioak eraiki duen totemaren itzal luzea, akritizismoaren tabu-sistema osoa hedaturik euskalgintzaren bazter ezkutueta raino."

Gogoa zubi

"Oso gutxi hitz egin da ezker abertzaleak euskararen plazan erakutsitako hegemonia militanteak beste hainbat sektoretan izan duen eragin desmotibatzaileaz."

Gogoa zubi

"Tradizio gutxi ezagutu, erdi galdu eta laburra dugula, eta kexuka gabiltza... Baina esango banu beste hizkuntzetako irakasle, esatari eta idazle askok eta askok ez duten pagotxa dugula profesionalki, apustu zail bezain erakargarria dugula esku artean?"

Gogoa zubi

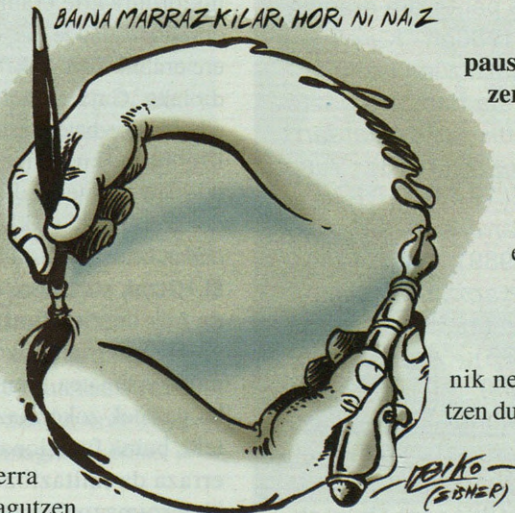
"Ofizioaren menderakuntza idazle batentzat oso arriskutsua da (gauzak erraz egiten ohitzen zara)."

Argia, 1995-11-05

"Idazle bat unibertsa da, ez euskalduna edo espainola."

Euskaldunon Egunkaria, 2000-04-12

CARLA LIBURUAN MARRAZKILARI BAT AGERTZEN DA BAINA MARRAZKILARI HORI NI NAIZ

egilearekin asaldatzea, joko bat da. Nire krisi horretan, pertsonaia autonomia bat eskatzen ari ziren: "Ondo zagok, hik

dena kontrolatzen duk, baina nik behar diat nire autonomia". Pertsonaia eta gaia-ri bere bidea utzi nahi nien, idazlearen

tutoretza handirik gabe ibil zitezela nahi nuen. Konturatzen naiz liburu horretatik aurrera ia liburu denetan dagoela halako eromen, desintegrazio prozesu bat.

■ **Zuk beti esan duzu, eta "Otto Pette"n deigarria da, hitzak aukeratu egin behar direla. Nola hautatzen dituzu?**

Bi irizpide nagusi daude: bat belarriaren kontua, soinuarena, senarena. Konturatzen naiz, batez ere elkarrizketetan, hitz sinonimoen artean bat edo bestea hautatzea ez dela alferrikakoa, askotan silaba kopuruak eragiten duelako erritmoaren gorabehera. Beste irizpidea da hitza egokia izatea kontestu horretarako. "Otto Pette"n nik ordura arte erabiltzen ez nituen hitz dezente badaude ere, ez dut hitz bakar bat ere erabili hiztegiak "hau hala esaten da" diolako. Gutxienez esaldi baten barruan, edo klasiko baten testu barruan kontestualizatuta aurkitzean, eta non eta nola funtzionatzen duen dakidanean, lasai erabil dezaket hitz hori, klasikoarena imitatzen dudana beste kontestu batean.

■ **Hitza sortu ere egiten dituzu. Zein da hitz berriek funtzionatzeko giltza?**

Hitz berria betikoa dela pentsatzeko moduan ematea. Demagun: badakit gaurko gazteek zokormazoa zer den ez dakitela, baina funtzionatuko duela. Orduan erraza da imitazioz "tontomazoa" edo "kabroimazoa" sortzea, "kabroi" soila baino urrutirago doana. Azkenean jende-ari hitz horrek funtzionatzen dio betikoa balitz bezala.

■ **Teknikari batek ere logika berarekin asmatzen al ditu hitzak?**

Gorabehera teknikoetan ere, nikuste sena falta nabaria dagoela. Gorabehera instrumental soilari begiratzen dion prozedura bat dago, baina teknikari batek ipuin bat idatzi behar balu, seguru gero

- **Jaio:** Orion, 1948an.
- Idazle eta gidoilaria.
- Magisteritza eta Filosofia eta Letra ikasketak egin zituen Donostian, Erroman eta Valentzian.
- **"Egin", "El Mundo", "Diario Vasco" eta "Euskaldunon Egunkaria"**n hainbat artikulua kaleratu ditu.
- Euskal Idazleen Elkartearen sortzaile eta lehendakari izan zen, 1982tik 1985era.
- **Gidoigintza:** ETBko "Iparra" programan aritua, gaur Goenkale telesaileko gidoiaren begiralea da.
- **Zinema:** "Hamaseigarrenean aidanez" nobela pantailara eraman zuen 1985ean, berak zuzendutako filman. 1986an "Kareletik" filmea estreinatu zen, zinemarako espreski idatzi zuen istorioa.
- **Literatura:** nobela, ipuin bilduma, saiakera eta haur eta gazte literatura landu ditu. Askoren artean: "Hunik arrats batean" (1970); "Ajea du Urturik" (1971); "Goiko kale" (1973); "Aise eman zenidan eskua" (1979); "Negua" (1980); "Tristeak kontsolatzeko makina" (1981); "Hamaseigarrenean, aidanez" (1983); "Tobacco days" (1987); "Carla" (1989); "Horrela bizi bagina beti. Umore antologia" (1991); "Kapitain Frakasa" (1991); "Otto Pette" (1994); "Piztiaren izena" (1995); "Azkenaz beste" (1996); "Letrak kalekantoitik" (1996); "Argizariaren egunak" (1998); "Lehorreko Koaderno" (1999).
- **Sariak:** **Narratibak:** Espainiako Kultura Ministeritzak emandako Kalitate saria jaso du "Udaberria" (1982an), eta kritikarien elkarteak emandako Kritika aria jaso dute "Hamaseigarrenean aidanez" (1983an), eta "Kapitain Frakasa" (1991ean) liburuek. Espainiako Sari nazionalerako hautatuak izan ziren "Otto Pette" (1994) eta "Argizariaren egunak" (1999). Euskadi literatur saria jaso zuen iaz. **Eleberrietan:** "Ajea du Urturik" nobelak Urrezko Luma jaso zuen (1973). Euskaltzaindiak "Goiko kale" eleberria saritu zuen 1975ean, eta "Hamaseigarrenean aidanez" liburuak Jon Mirande saria jaso zuen (1983). **Ipuinetan:** Andersen saria jaso zuen (1984) "Lotara joateko ipuinak" lanak. **Kazetaritzan:** Rikardo Arregi Saria jaso zuen Baloraziozko kazetaritzaren alorrean (1995) "Barraren erdian" lanak.

PROFESIONALITASUNA

**Zure begiak
esku
onetan.**

Profesionalik
onenean eta
teknologiarik
berrienek
bakarrik ziurtatuko
dizute ondo
egindako lana.

**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 · DONOSTIA

beste modu batera egingo lukeela hitz tekniko berrien asmakuntza. Demagun: Ibon Sarasolak esan digu motxila "bizkar zorroa" esan behar dela. Ongi dago. Aspaldi idatzi nuen ipuin bat zuzentzen hasi nintzen: pertsonaia museo batean dago, eta museoainak esaten dio mese-

B E R T S O A

Doinua: Uxo xuria

**Idazle latza izanez
dena sortzailea lanez
Otto Pette bai, baina Goenkale
osa al leike nahi danez?
Arralde ere lehertuko al da
2000garren aidanez?**

Jexux Mari Irazu

dez motxila aurrera pasatzeko, sabelera. Kasu horretan, jada uzten dio bizkar zorroa izateari eta "aurreko poltsa" da. Norbaitek erabakitzen duenean "bizkar zorroa" deitu behar zaiola, erabileraren posibilitate guztiak imaginatu behar ditu ontzat emateko.

■ **"Otto Pette"n denbora eta espazioa-
rekin apurtzen duzu. Baina idazlea
atera al daiteke denbora eta espaziotik?**

Egia da "Otto Pette"n horrelakoak daudela, baina zuk zerbait eraikitzeke garaian beti elementu ezagun batzuk erabiltzen dituzu, eta hauetatik abiatuta berriak sortu. Adibidez, "Otto Pette"ko espazioen eraikuntzan badago Baiona, badaude Nafarroa aldeko elementu batzuk... Beste batzuetan erabat asmatu

egiten duzu: Otto Petteren etxe zahar hori hasieran zelai zabal baten erdian zegoen. Baina istorioan sute bat dago, eta hain zuzen istorio horrek eramaten nau pareta jartzera: sutea gehiago zabal ez dadin, etxea mendi baten abaroan jartzen dut. Hori ez nuen hasieratik kalkulatu.

■ **Zerk eraman zintuen denbora eta
espaziorik gabeko istorioa kontatzera?**

Istorio horrek bi elementu txikietan

badu kontestualizazio historiko bat, nik apropos jarria: istorioa XV. mendean kokatzen da, elizaren eta artearen arteko eztabaida garaietan. Gainerakoan ez dago beste zehaztapenik, ez diodalako irakurleari esan nahi "hau XVI. mendean pasa zitzaion hari, eta zuri ez zaizu pasatzen". Ez, "horko hori zuri ere pasatzen zaizu, zu ere bazara nolabait Otto Pette". Denboraz gaindik adierazi nahi nuen hor dagoen

MAÑARIAKO UDALA

Bulegoak: 94 681 89 98
Faxa: 94 620 16 24

IZURTZA UDALA

Bulegoak: 94 681 35 48
Faxa: 94 620 16 23

carrocerías **NORTE**

**Mota guztietako Automobil
txapa eta pintura konponketa**

Elorrikazar, 8 MATIENA AUZOA
48220 ABADIÑO

☎ 946811962

kontua. Hori da errealismoaren arazorik handiena. Irakurleak ez daki errealismoaren gertutasunetik urrutiratzen.

■ **"Piztiaren izena"** liburuan ahozko tradizioa papereratu zenuen...

Askotan esan dut ez dagoela Transilbaniaraino joan beharrik Drakula gure tradizioan ikusteko. XIX. mendeko ipuin bilketetan, Iparraldean batez ere, ipuin bat agertzen da Drakularen istorioa dena, maitemindu eta posesioaren gorabehera berbera kontatzen duena. Baina hortaz jabetzeko, lehendabizi ikusi behar dugu tradizio europarra ez dela guretzat arrotza, eta jakin behar dugu gure tradizioa guzak beste herrialdeetan egiten den bezala ira-

"Eskolan literatura irakurtzera derrigortzea gero literatura gorrota dezaten zigortzea da"

kurtzen. Zoritxarrez gure tradizioa zentzu linguistiko soilean irakurri dugu, edo zentzu etnografikoan, baina ez dugu oraindik ere gure tradizioaren irakurketa literario egin. Niri ez dit hainbeste axola zein aditz forma dagoen tradizioetako testuetan, tradizioari beste begi batzuekin begiratzen ahalegintzen naiz.

■ **"Argizariaren egunak"** liburuko gaia errealitatera eramanda: zein dira idazle eroen begiraleak? Alegia, idazleak erogisa tratatzea interesatzen zaienak?

Egunerokotasun mugatu egi bat, adibidez. Eta nolabait, gaurko egunetik urrutixeago begiratzen ez dakiten begirada horiek. Gure artean oso errotua dagoen beste jokabide bat ere oso arriskutsua da, eta badu bere izena: adanismoa. Mundua norberarekin hasten dela pentsatzea, historia nirekin hasten dela, literatura nirekin hasten dela, herri hau, hizkuntza nirekin hasten dela pentsatze hori... Konturatu gabe izan bazirela besteak ere, eta ni bukatutakoan ere izango direla. Gertakizun historiko horren aurrean apaltasun gutxiago ez izatea da izurriteetako bat.

■ **Arte plastikoekiko zaletasuna azaldu duzu. Nola pasa duzu zaletasun hori zure liburueta?**

Batzuetan gai moduan. Beste batzuetan ukitu hori deskribapenetan edo egon daiteke. Baina batez ere kezkan dago: XX. mendeko arte eta abanguardia plastikoek hautsi dute literaturak hautsi ez duena. Askoz ere urrutirago joan dira abstrakzioan-eta, literatura baino. Mende hasieran surrealismoarekin-eta literaturan egin zen hausnarketa serio bat, baina gero hausnarketa eta debate artistiko hori arte plastikoetan mantendu da, baina oso gutxi literaturan. Poesian behar bada bai, baina narratibagintzan oso gutxi egin da.

■ **Zein izango da literaturan zure hurrengo pausoa?**

Adin batetik aurrera jada idazleok ez omen dugu nobelarik irakurtzen. Nik nobela oso gutxi irakurtzen dut orain, saiakera eta poesia gehiago. Baina ni ez naiz poeta. Nik uste hemendik aurrera egingo dudanetik asko saioaren eta narra-

BIZITZAREN PASARTEA

Nere belaunaldi guztia bezala, ni ere eskolan deskulturizatu ninduten, eta euskalduntasuna galdu nuen: 15-16 urterekin euskara nabiko erdoildua neukan. Eta orduan pertsona ezagun bat dena izan nuen euskararen irakasle, eta behin idazlan bat euskaraz egiteko bidali zigun. Erdaraz nabiko poliki idazten nuen, sari batzuk irabaziak nituen, eta ematen zuen, erdaraz behintzat, aurrera egiteko moduan nintzela. Orduan komentarioak ikasle guztien aurrean egiten ziren (ez zen obitura txarra), eta irakasleak hala esan zuen: "Idazlan hau irakurrita, Anjel Lertxundi ez dugu nor handirik izango euskal literaturan". Nik uste hori akuilu ona izan zela niretzat eta hor (eta beste hainbat arragotan, jakina) egoskortu egin nintzela euskaraz ikastera eta idaztera. Harrez gero topatu izan dut irakasle bura, baina ez omen da hori esan izanaz gogoratzen...

Produktu elaboratuak jatetxean salgai:

- Ardi gazta
- Gazta tarta
- Irasagarra

BIZKARRAK
JATETXEA - TABERNA

- Parkin Zabala
- Karta
- Ezkontzak
- Bazkari bereziak

☎ 94 681 20 26

URKIOLA (Bizkaia)

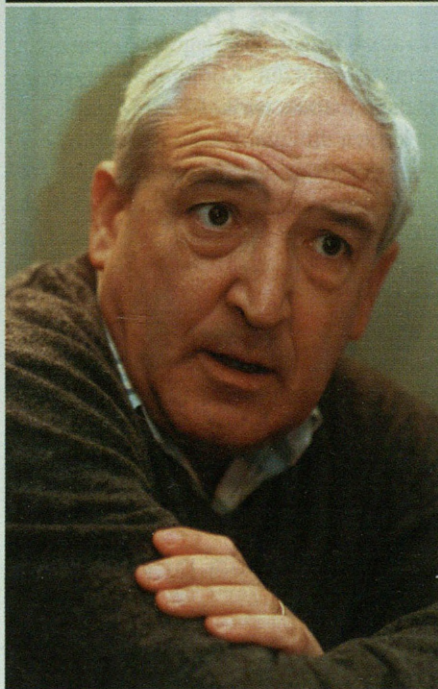
tibaren arteko muga horretan ibiliko dela. Une honetan lehendik idatzitako hainbat ipuin berriazten eta egokitzen ari naiz. Eta aukeratzen jardun naizenean konturatu naiz denek dutela zerikusia arteari buruzko eta komunikazioari buruzko gogoetarekin.

■ **Lizardi poeta zenaren etxean bizi zara. Etxe horrek ez al dizu poesiarako leihorik ireki?**

Lizardiren etxean baino, Lizarditarren baratza batean eraikitako etxean. Eta horrek ez dit poesiarako leihorik zabaltu, ez, ziur aski balio ez dudalako. Lan bat egitean gerta litekeen gauzarik txarrena da zuk egindakoa lehendabizi zuri txarra iruditzea da. Inoiz egin ditut ahaleginak, poema batzuk idatzi eta ni konturatu arren "ez dituk onak...baina bada ezpada ere..." nirekin oso kritiko jokatzen dakiten pertsonen pasatzen (lagun handienak askotan minik handiena ematen dizutenak baldin badira ere). Eta lagunak farrez hasten badira, gaizki habil, adiskide! Badut lagun bat nire hainbat poema jasota dituen: "Hire kontra erabiliko ditiat egunen batean" egiten dit amenazu. Hori dena ikusita, batek esan behar du badituela muga batzuk, eta nire muga bat poesiarena da.

■ **Euskal kultura izan al daiteke unibertsal?**

Izan daiteke ez, da! Borges Babelgo liburutegiaren metafora erabiltzen badugu, liburutegi unibertsal horretan dago euskara, beste hizkuntza guztiak bezala, baita xumeena ere. Unibertsaltasun horretan ezin dugu ahaztu ingelesa ere partikularra dela. Miguel Torga idazle portugaldarrak esaten zuen: "Unibertsaltasuna aterik gabeko partikularitasuna da". Sorkuntzaren mailara eramanda, hizkuntza handi eta txikiak lehia normala daramate, eta hiztunen

"Lurraldetasun politikoaz arduratuta dauden politikoak ez dira enteratu ere egiten lurraldetasun espiritualaz"

kopuruak berak ez du ziurtatzen une honetan finlandiar bat ez aritzea ingeles guztiek baino obra interesgarriago bat idazten.

■ **Hizkuntza guztiak dira partikularak, baina batzuk gerturago ditugu...**

Kontuan hartu behar dugu munduaren zatirik inportanteena elebiduna dela edo hirueleduna. Niri, adibidez, pena izugarria ematen dit Hegoaldeko gure hizkuntza sisteman orain ingelesari hainbeste garrantzia eman eta frantsesa erabat baztertu izanak. Hasteko, nazio eraikuntzaren ikuspegitik. Bigarren, ekonomikoki: sinesten badugu Akitania-Euskal Herriaren arteko ardatz ekonomiko hori indartzen ari dela, hor hiru hizkuntzen lurralde bat izango da, eta Hegoaldean bizkarra erakusten ari gara frantsesari. Frantsesak ez dira hori egiten ari. Ingelesa oso garrantzitsua da, eta maila tekniko baterako ikas daiteke, baina komunikaziorako frantsesak oso present egon behar luke.

■ **Unibertsaltasuna kulturen aterik gabeko plaza bada, zer zentzu luke lurraldetasun politikoak?**

Bi gauza desberdin behar dira. Bada lurraldetasun politiko bakoitzaren askoz ere garrantzitsuagoa den lurraldetasuna: euskaldunon lurraldetasun animikoa, espiritual. Sekula lurraldetasun politikorik izango ez bagenu ere, euskarak batzen duen lurraldetasun animiko hori. Egia da,

ANBOTO S.L.

Automatismoa - Bobinaketa - Instalazio Elektrikoak
eta Kableaketa Automozio bidez

Trapañadura Industrialdea - C Pab., 5. lokala
Tel.: 94 681 24 33 - Faxe: 94 620 22 46

MATIENA
48220 ABADIÑO

TRANSPORTES

NANUK

☎ 94 623 1430

☎ 94 623 1454

ZIRKULAZIOA:

EGUNEZ: 617 47 8955

GAUEZ: 670 27 5612

BETSAIDE, 11
48320 ELORRIO
E-posta: bego@transnanuk.es

A R G A Z K I Z A H A R R A

Andu, 16 bat urte zituela, "La última cinta" antzerkian.

teorikoki behintzat, lurraldetasun politikoak beste sostengu bat emango liokeela lurraldetasun espiritualari. Baina zer egiten du lurraldetasun geografiko batek, espiritualak betidanik erakutsi dion erreferentzia eta baloreen sarerik gabe? Lurraldetasun espirituala da inportanteena eta gaur guztiz ahaztuta dugun kontua da. Zertarako odolaren gainean eta kirtenkeria etiko handienak zurituz eraiki nahi den lurraldetasun bat? Nik, behintzat, euskararen lurraldetasuna defenditzen dut beste gauza guztien gainetik. Judutarrek hainbeste mendetan beren lurraldetasun espiritual mantendu zutelako jarraitzen dute han eta hemen judu izaten.

■ Gure lurraldean bertan, erdal komunitateak nola ikusten gaitu?

Askotan aurreiritziz eta topikoaz beteta, baina neurri handi batean horiek guk plazaratzen ditugun kontuak dira. Komunikazio

zio arazo izugarri bat dago eta behin ere ez dugu konpontzen. Komunikazio horretan ez dago joan-etorririk. Elkarbizitzarako, bi hizkuntza ditugunok askoz eskaintza handiagoa egiten ari gara bakarria duenak baino. Besteak beste, nik ezagutzen dudako halakok eta halakok egiten duen lana, eta hark ezagutzen ez duenak nireak, baldin eta bere hizkuntzara itzultzen ez badut. Kulpabilizazioetan sartu gabe, hor erantzukizun politikoak daude, nireak hainakoa gutxienez badirenak.

■ Ez al dugu jakin gure hizkuntza, kultura erakargarri egiten?

"XX mendeko arte eta abanguardia plastikoek hautsi dute literaturak hautsi ez duena"

Batetik, askotan oso multzo garbiak egiten ditugu abertzale eta espainolisten artean... eta hori baino askoz ere harreman konplexuagoak daude, badira abertzale izanik euskaldunak ez direnak eta topikoak bazkatzen dituztenak. Esaterako, jende askok uste du euskaraz oraindik ere literatura kostunbrista egiten ari garela. Zergatik? Badirelako euskaraz ez dakiten abertzale batzuk herri honen oso ikuskera kostunbrista dutenak. Eta analogiaz pentsatzen dute, euskaldunok horrelako zerbaitetan ari garela. Euskaraz ez dakien nazionalista askok askotan kalte egiten dio euskal kulturari. Kuriosoa da ikustea nola, zuk liburu bat erdaraz argitaratu, eta Euskal Herriko jendeak esaten dizun, "hombre, no sabía que escribieseis estas cosas en euskera".

■ Nola ikusten duzu lurraldetasun espiritual eta politikoaren egungo egoera?

Lurraldetasun politikoaz arduratuta dauden politikoak (manifestaziotan dabil-tzan kolore batekoak ala bestekoak berdin), ez dira enteratu ere egiten lurraldetasun espiritualaz; eta bestela, lurraldetasun horretaz gehiago hitz egingo lukete, baloreez gehiago hitz egingo lukete, erreferentzia etikozko diskurtsuak eskainiko lizkigukete. Lurraldetasun politikoa lortuko bagenu eta bestea faltatuko balitz, niri ez litzaidake lurraldetasun hori interesatuko. Baina alderantziz: lurraldetasun espiritual batean bizi izan naiz 52 urtetan, eta aurrea segituko dut horretan, badakit eutsiko diodala. Eta lurraldetasun politikorik gabe ere funtzionatzen du, eta iraungo du, baina alderantziz, ikusteko dago. Zer da inportanteagoa? Ez dezagula, behintzat, funtzionatzen duena gal, eta galtzeko zorian gaude, galdu ez badugu ●

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde!

Bizkaiko Foru
Aldundia
Kultura Saila

Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

— OINARRIZKO LIBURUTEGIA —

ARTEA GAZTEENTZAT ETA GUZTIONTZAT

— OINARRIZKO LIBURUTEGIA —

EUSKARA ETA HISTORIA

— OINARRIZKO LIBURUTEGIA —

KLONAZIOA, EUTANASIA, TRANSGENIKOAK, KONTSUMISMOA...

(Mundu globalizatuaren
erronketarako prestatzen)

— PENTSAMENDU GARAIKIDIA —

FISIKAAREN EBOLUZIOA

Albert Einstein / Leopold Infeld

— PENTSAMENDU GARAIKIDIA —

BAI BIZI ZORAGARRIA (II)

Stephen Jay Gould

— PENTSAMENDU GARAIKIDIA —

BAI BIZI ZORAGARRIA (II)

Stephen Jay Gould

GURE ARBASO ZAHARREN SUKALDARITZA

(Elizkatasun-ohiturak, kobaizaketak, monasterioaren artea)

Murgil Taldea

HISTORIAKO PROZESURIK GARRANTZITSUENAK

Basandere Taldea

ANIMALIEN AURKIKUNTZA (II)

(Adarbakarraren legendatik etologiaraino)

Herbert Wendt

GAIK

ARGITALDARIA

Durangoko azokan zain gaituzue!!!!

E Z P A

PRINTZA

LOTSA SENTITU

Pello Apeztexeak Nafarroan euskarak jasaten duen egoeraz idazten zuen "Euskaldunon Egunkaria"n:

"(...) Nafarroan euskaldunak ez gaituztela maite iduri baitu, euskaldunei bizimodu gero eta zailagoa egin nahi digutela. Ikusi bertzerik ez agintarien adierazpenak, euskararen erabilpena murrizteko proiektuak, euskaldunoi euskaraz bizitzeko eskubideak ukatzea, euskarazko lanentzako laguntza tikitzea. (...) Euskararen izena zikindu ere bai, ez dakitenenako bereiztale gertatzen dela erranez. Kanpoko hizkuntz eta jendeekin parekatu nahi gaituzte, euskara jakiteari frantsesa edo ingelesa jakiteari hainbertzeko meritua eza gutu. (...) Kontziente izatea, hor dago koxka. Lehengo ikastetxeetatik ez genekien, noski, baina gaurko haur eta gazteen artean ere, zenbatek ikasten du Nafarroari Gaztelako armadak kendu ziola bere burujabetza? (...) Zenbatek daki euskara nafar gehienena izatetik gutienena izatera agintari espainiar eta espainiarzaleen bortxatze eta zanpatzetik etorri dela? (...) Lotsatu egin beharko luke zenbait gaurko jauntxo agintedunak, gaur euskaldunak lau gabela eta euskaragatik lan egitea eta sosa gastatzea baliogabekoa dela erraten duenean. (...) Lotsatu egin beharko lukete, eurek eta euren moduko aitzinekoek gehiengoarena zen euskara guttiengoarena izatera ekarri, eta orain euskaldunok erdal-dunen eskubideak errespetatzen ez ditugula erratera ausartzen direnean".

BERTSO DIGITALAK

HAINBAT berrikuntza egingo du Xenpelar Dokumentazio Zentroak hurrengo urteko udaberria bitartean. Batetik, 80ko hamarkadan grabatutako bertso saio eta ekitaldien hainbat bideo digitalizatuko dute. Guztira laurogei-hun ordu digitalizatzeko asmoa dute. Bestetik, fonotekan dagoeneko grabatuak dituzten 7.000 orduetatik mila inguru formato digitalean gordetako dituzte hauen iraunkortasuna bermatzeko, eta egun egiten diren saioen grabaketa ere soportetaz digitalean egiteko asmoa dute. Doinutegiari dagokionean, 1994an 2.200 bertso doinu bildu baziren "Bertso doinutegia"n, orain berri orduan paperean argitaratu zirenak gehi beste bostehun euskarri digitalean jarriko dituzte. Lan hau burutzeko Gipuzkoako Foru Aldundiaren diru laguntza jasoko du Xenpelar-ek. Eta digitalizazio lan horien guztien ondorioz, materiala Interneten jarriko dute. Webgunean aipatu fondo dokumental horietaz gain, herrialdeetako informazioa ere bilduko da, eta bide batez, kanpo harremanak bultzatuko dira.

ETXAHUNEN KANTUAK BIZIRIK

ZUBEROTARREN kantatzeko era gordetzea izan da "Etxahun 1907-1979" izenburupean kaleratu berri den diskoaren xede nagusia.

■ Etxahun Iruriren hainbat kanta jaso dute.

Bertan Jean Pierre Bordazarre "Etxahun Iruri"ren hogeita bi kantu bildu ditu Elkarlaneanek. Horietatik zortzi Etxahun beraren ahotsarekin jaso dira. Abesti bat 1950ean grabatua da eta beste batzuk 60ko hamarkadan. Hauek guztiak biltzeko Sü Azia elkartearen laguntza jaso du disketeak. Beste kantu batzuk ordea, bera 1979an hil ondoren grabatu ziren. Etxahunek pastoral ugari sortu zituen, besteak beste, "Etxahun", "Ximena" eta "Iparragirre". Eta makina bat kantu ere idatzi zuen. "Goizean argi hastean", "Agur Xiberoa" eta "Ai zer plazerra" dira ezagunetarikoko batzuk.

INGURUKO ARTEAREN HISTORIA

ZORTZI ataletan dago banatua Edorta Kortadik buruturiko eta Kutxaren eskutik argitaratu.

H I T Z B I T A N

- Mari Jose Olaziregiren hitzak dira honakoak euskarazko irakurketaren inguruan "Euskaldunon Egunkaria"n esanak: "(...) Irakurketari buruz egin diren ikerketa soziologiko batzuek erakusten dute irakurketa hori kasurik gehienetan obligazio akademikoaren menpekoa dela".
- Joan Mari Torrealdaik honakoa adierazi zuen "Gara"n: "Nire datuen arabera, irakurkuntzan erabiltzen digun ikasmaterialaren %45 kanpoan egin eta egokitu edo itzulita da

L A K

tutako "Gipuzkoako artea irudietan" liburua. Historiaurrea, Erromanizazioa, Erromanikoa, Gotikoa, Errenazimentua, Barrokoa, Erromantizismoa eta Abangoardiak epeetan banatuta dago. Horretarako Kortadik euskaraz eta gaztelaniaz idatzi ditu testuak eta Iñaki Aguirre-Francok, Aitor Bayok eta Gorka Salmeronek eginiko argazkiekin ilustratu ditu. Egilearen beraren hitzetan, lan honek gipuzkoarrek euren inguruan duten artearen historiari dituzten eza-gupenak zabaldu nahi ditu.

KAPELA ITXURAKO EMAZTEA

RAMON Bareak zuzenduta Txalo Produzioak antzerki taldeak "Emaztea kapelarekin nahastu zuen gizona..." estreinatuko du abenduaren 2an Urnietako Sarobe kultur gunean. Paco

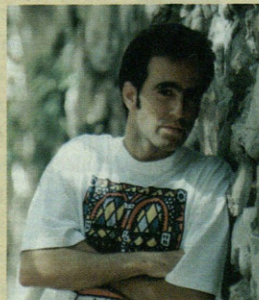
MILIMETROEN ALDEA

Ekaingo kobazuloa itxita dago. Bertako margoen kontserbazioa dela-eta ezin da barrena sartu. Datorren urteko udan ordea, berdin-berdinak ez, baina gehienez bost milimetroko aldea izango duten margoak ikusi ahal izango dira. Hauek kobazulotik 500 metrotara altxatuko den eraikinean kokatuko dira. Ekaingo horma eta 70 margo ingururen erreplika Renaud Sanson ZK Productions enpresaren kargu dago. Baina jatorrizko kobazuloaren ingurunea mantentzea ere ezinbestekoa da. Eta horregatik, besteak beste, Eusko Jaurilaritzak inguruko pinudia erosteko dirua jarri du.

Sagarzazu, Inaxio Tolosa, Ander Lipus, Itziar Lazkano, Jone Irazabal eta Ramon Barea dira antzeleak. Antzezlanak Oliver Sacks neurologoaren liburuan dago oinarritua.

■ Txalo Produzioak lan berriko aktoreak.

ALBERTO ELOSEGI

■ Harkaitz Cano.

IZENAK

Harkaitz Cano bere idazle jardunagatik da ezaguna. Hain zuzen ere, joan den astean aurkeztu zuen azken lana "Piano gainean gosaltzen" izeneko. Horrez gain, disko bat grabatu du Igor Calzadaren laguntzarekin. Diskoan "uZTAIL oPARO oSTEAN" muntaiaren zuzeneko emanaldietako lagin bat jaso dute. Lau kantuetan Calzadak jartzen du ahotsa eta jotzen du gitarra eta bateria, Canok berak idatzitako letren irakurketa erreztatua egiten duen bitartean.

Miguel Artola historialari donostiarrak jaso du Eusko Ikaskuntzaren Euskadiko Kutxa saria.

Eduardo Chillidak orain hiru urte Johann Sebastian Bachen omenez eginiko liburua dago ikusgai Koldo Mitxelena Kulturunean. Bachen zortzi obren inguruan eskultoreak eginiko grabatu eta poemak daude bertan.

■ Eduardo Chillida.

(...) Gaur euskal irakaskuntzari egiten zaizkion salaketak kontuan hartuta, egokia iruditzen zait datuok gogoraraztea, gure egoera oso ahula dela erakusteko gutxienik (...) “.

• Juan Kruz Igerabidek esanak dira hauek “Zabalik”en: “Gaur egungo gizartea gehiegikerian murgildurik dabil literaturan ere, beste giza arloetan bezala. Gehiegikeriak sormena zapuztu egin ohi du, baina zurrunbiloaren barruan (...)”.

• “Txillardegik” honela hausnartu zuen “Euskaldunon Egunkaria”n: “Hizkuntza bat ez da galtzen dakitenek erabiltzen ez dutelako, sekulako inposaketa dagoelako baizik”.

Hizkuntzak eta sateliteak

Atzerriko auzokiderik baduzu, begiraiozu haren etxeko teilatuari: agian antena parabolikoa izango du jarrita, bere komunitateko telebista-kanalak jaso ahal izateko. Izan ere, etxeko egongelan nork bere herriko telebistak ikusi ahal izatea aukera erreala da. Merkea da (berrogeita hamar mila pezetaren truke satelite bakar bateko ehun bat kanal hartuko dituzu, hainbat herrialde eta hizkuntzetakoak) eta eskaintza oso hazkorra da. Esaterako, gaur egun Bilbotik jaso daitezkeen satelite-seinaleei esker, seirehun kanal baino gehiagoren artean hautatzeko modua dago. Hizkuntzari dagokionez, batzuk nagusi agertzen dira (ingelesa, gaztelera eta alemana lehenik, arabiera, italiarra, frantsesa eta turkiera bigarren multzo batean). Baina hauen ondoan badira kanalen bat edo batzuk dituzten bestelako hizkuntzak: albaniera, armeniera, assyriera, bulgaria, errumaniera, errusiera, esloveniera, farsia, flamenkoa, galegoa, georgiera, grekoa, hindia, hungariera, japoniera, katalana, koreera, kurduera, luxemburgetara, mazedoniera, norvegiarra, poloniera, portugesa, serbokroaziera, suediera, tamilera, thai-a, txekiera, txinera, urdua, eta Etxepareren hizkuntza, jakina. Kanalen jatorriari begiratzeko badiogu, batzuk transnazionalak dira, nahiz hizkuntza ezberdinetan aritu (MTV adibidez), beste batzuk nazioartekoak (Euronews, hizkuntza ezberdinetan), edo herrialde jakin batekoak baina nazioarteko edizioan (BBC World), estatu-nazio batekoak (RAI), eta beste zenbait estatutik gabeko herrietakoak (Kurdistan TV). Generoak ere ugariak dira: orotarikoak, gaitakoak, kulturalak, haurrentzakoak, politikakoak, erlijiosoak, eta abar.

TELEBISTA-eskaintzaren munturatzeko hau ez dator bakarrik, jakina. Komunikazio eta kulturaren mailako globalizazio prozesuen barnean kokatzen da, beste joera batzuekin batera alegia (urruneko egunkaria internetaz irakurri, herriko musika kontsumitu, irratia entzun, eta abar). Eta guzti honek bat egiten du joera zaharrago batekin. Izan ere, komunitate diasporikoak beti saiatu izan dira, nola edo hala, zeuden tokian egonda beren nortasun kulturalari eusten (euskaldunok badakigu zerbait honetaz). Etxetik hasita, lagunartean, elkartean, ospakizunetan eta are eskola propioetan ere nortasun kolektiboa gordetzeko saioak ez dira berriak diasporaren artean. Baina gaur egun komunikazioaren globalizazioak aukera berriak eskaintzen ditu, telebistarekin ikusi dugun legez. Orain arte etxe barruko nortasun eta kultur giroa urratzen zuen tresna hori beste modu batean erabiltzea dago, gorde nahi den giroa sendotzeko alegia.

Honengatik guztiagatik (bai eta herrialde pobreetatik aberatsetaraino dauden migrazio-jarioengatik ere) gero eta gehiago dira transnazionalismoaz hitz egiten dutenak. Alegia, lurralde jakin baten eremuan agortu barik munduan zehar sakabanatzen den nazio-nortasunaz. Ikuspuntu honen muturrean, kultura eta nortasuna jadanik espazio jakin bati loturik ez daudela defendatzen dute batzuek. Hauen iritziz, orain arte kultura eta nortasuna (salbuespenak salbuespen) lurraldeari atxikirik egon badira, gaur egungo teknologiarik askatu egin da erlazio hori, posiblea izanik, adibidez, ia erabat txinar izatea Londresen bizi izanik: etxean txineraz hitz egin, lankide txinarrekin aritu auzune txinarrean, gustuko dituzun jaki txinarrak erosi, Txinako telebista-irratia-egunkariak ikusi-entzun-irakurri, eta seme-alabak eskola txinarrera bidali.

MONIKA DEL VALLE

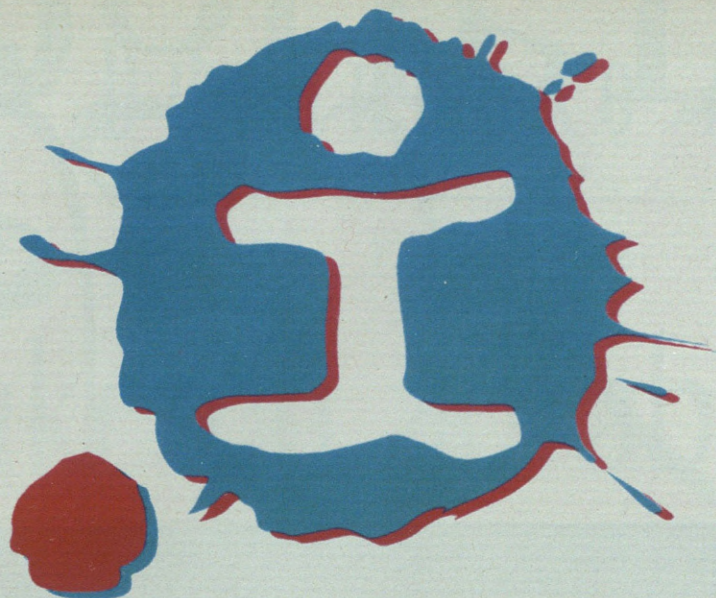
Josu Amezaga
EHUko irakaslea

“Orain arte etxe barruko nortasun eta kultur giroa urratzen zuen tresna hori (telebista) beste modu batean erabiltzea dago, gorde nahi den giroa sendotzeko alegia (...) Gero eta gehiago dira transnazionalismoaz hitz egiten dutenak”

BIHURTUKO ote dira munduko hiriak, honela, Londres txikiagoak, bere hirurehun hizkuntzak eta guzti? Gertaera konplexuegiak dira erabateko erantzunak emateko. Telebistaren kontsumoari dagokionez, oraindik ikerketa enpiriko gutxiegi dago. Gertaeraren konplexutasuna ikusteko, aipa dezagun Estatu Frantsesean burututako ikerketa batek erakutsia. Administrazio frantsesa oso arduratua da, jakina denez, frantsesaren babesarekin, eta ikuspegi horretatik erronka bakarra ez da kultura anglosaxoiari aurre egitea, estatuan bizi den populazio magrebiar handia ez integratzea ere arriskutzat baitute. Horregatik kezka handia sortzen du magrebiarren auzuneetan gainerakoei baino askoz antena paraboliko gehiago egoteak, bereziki islamismoaren hedapenean izan lezakeen eraginagatik. Egindako ikerketa batzuek ordea zera erakusten dute: lehen gizaldiko etorkinek, beren herriko eta beren hizkuntzazko telebista-kanalak ikusteko erabiltzen dute satelitea, horrela beren

nortasun arabiarra berrindartzeko tresnak eskuratuz. Baina bigarren eta hirugarren gizaldiko etorkinek ez dituzte jadanik kanal arabiarrik gustuko; satelitea erabili egiten dute, baina gehienbat kanal amerikarrak eta anglosaxoiak ikusteko (MTV, CNN, eta abar).

Nortasun propioari eusteko tresna ala globalizatutako eredueta murgiltzeko bidea? Erantzunak erantzun, honelako gertaeren ondorioz kultura, nortasuna eta lurraldearen artean orain arte egon den lotura beste dimentsio batzuk hartzen ari dela bistan da, eta horri buruz zer pentsatua badugula ●

DURANGOKO INFORMAZIO BULEGOA

Bruno Maurizio Zabala kalea, 2 zk.

Telefonoa: 94 603 00 30 - **Faxa:** 94 620 09 67

imdac@durango-udala.net

Ordutegia

Astelehenetik - Ostegunera

9.30 - 13.30 / 17.00 - 20.00

Ostiraletan

9.30 - 13.30

• GARAPEN ETA EKINTZA KOMUNITARIOKO UDAL INSTITUTOA •

**IMDAC
MIKELDI
GEKUI**
DURANGO
Udala • Ayuntamiento

DURANGO
Udala • Ayuntamiento

DURANGOKO AZOKA 2000

URTERO EUSKAL KULTURARI EGIN,
URTERO BBK AZOKAREKIN.

ZATOZ AZOKAKO BBKREN DENDARA,
HANTXE ELKARTUKO GARA.

BBK
Bilbao Bizkaia Kutxa

Durangoko Azoka

B e r r e z i a

Aukeren zorabioa

Duela hogeita hamabost urtetik hona, urtero-urtero, abenduaren hasieran, zain daukagu Durangoko Azoka, Gerediaga elkarteak antolatzen duen ekitaldia, gure herrian plazaratu diren milaka euskal liburu eta disko eskaintzeko. Baina Durangokoa ospetsuena den arren, ez da Euskal Herrian zehar ospatzen den euskal liburu eta disko azoka bakarra, ezta gutxiagorik ere. Edozein urtarotan aurki genitzazke, neurri apalagoan badira ere, han hemen, antzeko ekitaldiak, hau da, herrietako liburu eta disko azokak. Eta horien guztien berri izango duzue ondoko orrialdeetan.

DANI BLANCO

Testuak: Pilar Iparragirre

- 35. Euskal Liburu eta Diskoen Azoka Durangon
- Herrietako liburu eta disko azokak

40
50

Stand-en beste

Durangoko Euskal Liburu eta Diskoen Azoka Euskal Herrian dugun horrelako ekitaldi nagusia da: mila-ka eta mila liburu, eta disko eskaintzen dituzten berrehun eta berrogeita hamar erakustoki eta ekitaldi franko dauzka eskaintzeko bertara inguratzeko diren bisitariak.

Durangoko Gerediaga elkarteak antolatzen du guztia, baina, bistan da, horrelako antolaketa erraldoiak, dirua barra-barra eskatzen du, Gerediagak bakarrik aurre egin diezaiokeena baino askoz gehiago, eta beraz, dirulaguntza hori erakundeetatik eta esku pribatuetatik lortzen saiatzen da elkarteak, eta baita eskuratu ere, neurri batean behintzat. Aurtengo Durangoko Azokak euskalzale alemaniarrek izango ditu ardatz nagusi, baina beste ekitaldi asko ere aurreikusiak ditu. Adibidez, hilaren 7an, "Euskaldunon Egunkaria"ren eguna ospatuko du,

Abenduaren 5etik 10era bitartean, euskal liburu eta diskoen azoka nagusia zain izango dugu. Durangoko Gerediaga elkarteak jarraitzen du antolatzen urtero 200.000 bisitari erakartzen dituen ekitaldi hau. Anton Mari Aldekoa-Otalora da elkarteko lehendakaria. Jon Irazabal, Durangoko Azokako zuzendaria. Gure mintzaidea, berriz, Itziar Irazabal, Gerediagako langilea baino ez da. Aurten, Azoka ospetsu honek 35 urte betetzen ditu, gainera, eta euskaldunon adiskide izan diren idazle alemaniarrei eskainiko zaie ekitaldia.

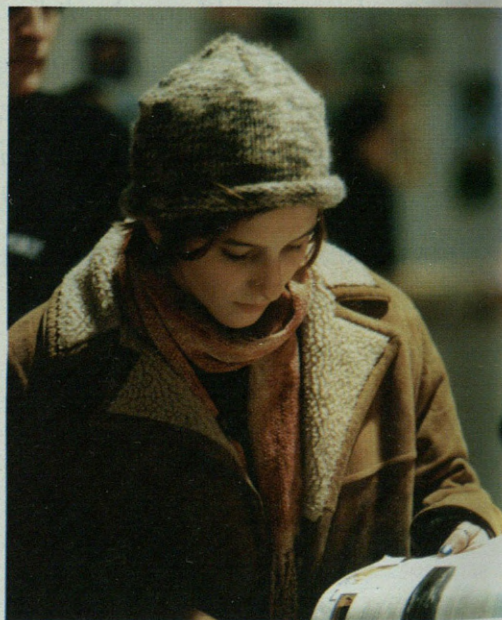
ALEMANIARRAK ARDATZ

Bereziki, Wilhem Humboldt eta Klaus Niebel izango dituzte gogoan. "Izan ere, datorren urtean beteko dira berrehun urte Humboldt idazlea Durango aldetik ibili zela. Eta beti egon da harreman handia hainbat idazle alemaniarren eta euskal idazleen artean. Klaus Niebelekin harreman handia dauka Euskaltzaindiako zenbaitekin, Arana Martijarekin, esate baterako". Eta hain zuzen, Jose Antonio Arana Martijak emango du idazle alemaniarrei egingo zaien omenaldiko sarrera hitzaldia, baina Humboldt-i buruz mintzatuz. Klaus Niebeli, berriz, Durangoko Argizaiola eskainiko zaio. "Erdi gaixo omen dabil, eta agian semeak jaso beharko du".

EGUNKARIAK 10 URTE

Alemania ardatz nagusi duen Azoka honek, ordea, baditu ekitaldi gehiago. Abenduaren 6an, adibidez, justu hamar urte betetzen dira "Euskaldunon Egunkaria" lehenengoz atera zenetik. Eta beraz, 7an bere eguna ospatuko da.

Baina liburu aurkezpenik ez da izango. "Konturatu ginen argitaletxe bakoitzak bere estrategia hartua zuela: idazlea stand-era eraman liburua sina dezan eta abar, sinatzeaz gain, horrela liburuak ere saltzen baitira". Hau eta beste, aurkezpenak kentzea erabaki zuten, baina horren ordez Gerediagak aldizkari bat plazaratzen du: "Azokarako ateratzen diren nobedade guztiak

ALBERTO ELOSEGI

agertzen dira. Lehenago pikareska asko egoten zen: argitaletxe batek esaten zuen hemezortzi liburu aurkeztuko zituela azokan eta idazle punteroenak etorriko zirela. Gero, sekula ez ziren agertzen, ez idazle punteroenak ez liburuak... eta geu gelditzen ginen gaizki".

DIRU LAGUNTZAK

Horrelako antolaketa erraldoi batek dirua eskatzen du. Eta nondik dator hori? Zenbait erakundetik, hasteko. Eta

ealdeko kontuak

ALBERTO ELISEGI

eginda, Bizkaiko Foru Aldundiak gutxi laguntzen zuela; baina aurten, euskara zuzendaritza berri bat sartu delako-edo, oso ondo portatu da. Sei milioi altxa ditu kolpera". Bestela, Jaurilaritzak, 8 milioiko diru laguntza ematen omen du. Eta Gipuzkoa eta Arabako Aldundiek berdin mantenduko dutelakoan daude, hau da, milioi erdi pezeta gipuzkoarrak eta 300.000-edo arabarrak.

Horietaz gain, diru laguntza pribatuak dituzte: "Euskaltelek milioi bi ematen ditu. BBK-k bost, eta katalogoa ordaintzen du gainera. Eroskik lau milioi ematen ditu". Gainera, Durangoko Udalak milioi bat pezeta ematen omen du azoka egin dadin, eta, gai-

DIRUAK MUGITUTA.

Milaka bisitarien beharrak asetzeko erakunde publiko eta pribatuak diru laguntzak ematen dituzte.

Itziar Irazabalek dioenez, aurten oso pozik daude Bizkaiko Foru Aldundiak jadanik eman duenarekin. "Guztira hamar milioi pezeta inguru (400000 libera) eman ditu. Beti esaten genuen, azoka Bizkaian

Ezin baduzu

Hona hemen Durangoko Azokan topatuko duzuna: 23.000 liburu eta disko katalogatu, eta hortik kanpo geldituko direnak... 250 erakustoki, milaka bisitari eta giro aparta.

Baina joaterik ez baduzu, edota jende lepo dauden lekuak atsegin ez badituzu, Azoka Birtualera jo dezakezu: www.durangokoazoka.com zain duzu.

Klaus Niebel

KLAUS Franz Albert Niebel, euskal kulturaren sustatzaile handia, Berlinen jaio zen, 1937an. 1960a arte ez zuen Euskal Herria ezagutu. Dirudienez, gaztelera sakontzeko asmoz inguratu zen Gernikara, eta Euskal Herriaz zekien bakarra bertakoek txapela (alemaneraz "baskenmütze") zeramatela baino ez zen. Baina berehala aldatuko ziren gauzak. Euskaldunon arazoaz erabat kezkatutik, euskara ikasi eta euskal gaiak eta idazlanak bildu zituen liburutegi bat osatu zuen Colonial. Gainera, "Real Sociedad Bascongada de Amigos del País"en buletinean parte hartu izan du, Antonio Tovar-i buruzko lan batekin, kasu, baina euskaraz! Besteak beste, bera da Euskaltzaindiaren historia alemanera itzuli duena.

bakoitza, eta aurten ehun mila pezeta. Baina iaz, berogailua zela-eta, lau milioiko zorra egon zen azokan. Eta hori ordaindu egin behar da".

ALEMANIA. Humboldt (goian) eta Niebel euskaltzaleak omenduko dituzte.

Eta zenbat stand egongo dira azokan? "Uste dut nire etxeko atarian ere jarri beharko ditugula. Gainezka gaudela aurten ere. Berrehun eta berrogeita hamar inguru izaten dira". Eta zenbat liburu espero dute? "Guk, katalogatuta, hogeita hiru mila liburu dauzkagu".

Eta Durangoko Azokan denak al dira euskaraz edo bestela euskal gaiekin lotutako liburuak? "Betiko arazoa dago, zer den euskal gaia eta zer ez. Badago atal bat, euskal literatura erdaraz, beti mugan dagoena, ezta? Atxaga, gaztelaniaz ere, euskal literatura da, zeren Shakespeare beti izan da ingelesa, nahi duzun hizkuntzetan; baina hor badaude beste batzuk muga-mugan. Eta hori da urtero Gerediaga elkarteak daukan arazorik handiena azokan, askotan hemen saltzen direla saldu beharko ez liratekeen gauzak".

nera, hainbat azpiegitura ere jartzen ditu azokaren esku. Eta zer gertatzen da Nafarroarekin? "Nafarroako Gobernua jartzen du stand bat. Duela 25 urte-
edo, etortzeaz gain diru laguntza ematen zuen. Gero, harremana guztiz apurtu zen, eta ez diru laguntzarik, ez eurek etorri. Baina orain hamar urte, lortu zen Nafarroako Gobernua berriro agertzea, dirurik ematen ez badu ere".

PREZIOEK GORA

Dirudienez, stand-en prezioak gora egin du aurten. "Nabarmen gora, gainera. Iaz hirurogeita hamar mila pezeta zen

Wilhem Von Humbolt

POSTDAM-en, XVIII. mendean jaio zen filologo eta politikoa alemaniar hau Berlingo Unibertsitatearen sortzailea izan zen, besteak beste. 1799an etorri zen lehen aldiz Euskal Herrira, euskara aztertzeraz. Geroztik, bisitaldi franko egin zizkion, Juan Antonio Mogel eta Urkizaren lagun egin zelarik. Ikerketa asko egin zituen euskararen inguruan -ikus "Berichtigungen and Zusätze zu Adelungs Mithridates über die kantabrische oder baskische Sprache" (Berlin, 1817) edota "Prüfung der Untersuchungen über die Urbewohnner Hispaniens vermittelt der Vaskischen Sprache" (Berlin, 1821), adibide gisa-. Izan ere, bere ustez, euskara Europako hizkuntzarik zaharrena zen, eta teoria hori zabaltzeki ekin zion suharki. Ez hori bakarrik: Larramendi, Astarloa eta Errok defendatutako teoriarekin bat, Espainiako hizkuntza zaharra ere euskara zela baieztatzen zuen edonon. Eta hori gutxi balitz Menendez Pelayoren antzekoak haserretzeko, gure euskara egitura hobezina zuen hizkuntza zen, Humbolten iritziz, eta teoria horrexen alde egin zuen hil arte.

IBAIZABAL argitaletxea

**Murgil zaitez
euskal literaturaren uretan!**

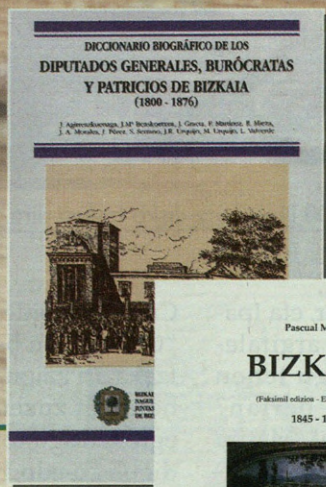
Kaliforniako neskak • Joxemari Iturralde • Ekin bilduma

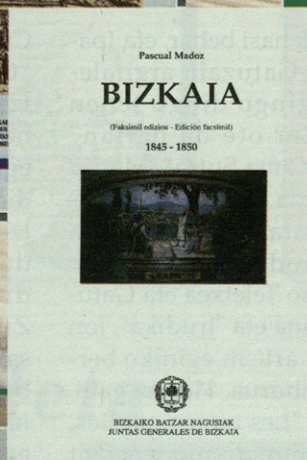
euskal liburu eta disko azoka

Durango 2000
abenduak 5,6,7,8,9 eta 10

AGIRREAZKUENAGA, J.
eta beste batzuk:
*Diccionario
biográfico de los
Diputados Generales,
Burócratas y Patricios de
Bizkaia (1800-1876).*-
Bilbao, 1995

MADOZ, Pascual: *Bizkaia 1845-
1850 (Faksimil edizioa).*
- Ed. Ambito. -Salamanca 1990

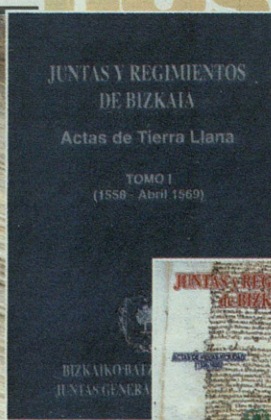

ZUGAZAGOITIA
MARZANA, G.:
*Código BIZKAIA
Kodea. 1998*

DIAZ GARCIA, M.S.:
*Enkarterrietako
errotak/La molinería
tradicional en
Las Encartaciones.*
1998

IZQUIERDO, MUXIKA, I
eta ALONSO BESTEIRO, R.:
*Meagintza irudietan
/Imágenes de la minería. 1998*

VARIOS AUTORES.:
*Juntas y Regimientos
de Bizkaia. Actas
Históricas 1536-1600.*
Nueve tomos y CD-
Rom. 1999

Sar zaitez Durangoko kalabazan...

Gustura aurkeztuko genituzke banan-bana eta ahalik eta zehaztasun handienarekin, Durangoko Azokara gerturatuz gero aurkituko dituzuen liburu eta disko guztiak, baina... ez da posible! Gauzak horrela, ahal duguna egingo dugu, hots, batzuek baino ez ditugu aipatuko, eta akabua, xehetasun gutxiarekin gainera: zer egingo diogu, bada, 250 stand ez dira hemen kabitzen, eta are gutxiago bakoitzak eskainiko duen altxor oparoa.

SALGAI. 250 bat standetan 23.000 liburu eta disko izango dira.

Nonbaitetik hasi behar, eta Iparraldeko Gatzuzain argitaletxeari egingo diogu lehen bisita. Zer ote da bertan? "Euskal Kama Sutra", Mattin Hirigoién, Itxaro Borda eta Antton Lukuren idazlanaz osatutako liburua. Edo "Txalapartatetik modemera, Internet Euskal Herrian", Goio Teletxea eta Gatzuzainen arteko elkarlana eta "Irudika", Jon Maia eta Dalbret-en artean eginiko bertso eta marrazkien liburua. Horiez gain, Bixente Vrignon-en "Les annés oubliés, jalons pour une histoire du mouvement abertzale en Pays Basque Nord", Eneko Bidegainek euskaratu duen Martine Sistia-gueren "ELB, Ipar Euskal Herriko laborarien oihartzuna", eta Anuntxi Aranaren "Mito Hurbilak" ere bertan daude.

Baina begiak altxa eta, zer ikusiko? Sendoa, "Enbeitatarrak", "Txirrita" eta

Cruz Igerabidek egokitutako Homeroren "Odisea" ren bertsioa. Baina jendea bul-tzaka ari zaigu, alde egin behar. Pausoak norabait zuzendu eta, Alberdaniarekin egiten dugu topo. Apetak hala agintzen digulako-edo, bereziki nobedadeetan jar-tzen dugu arreta. "Ez balego beste mundurik", Karlos Linazasororen ipuin-bil-duman, esate baterako. Edo Koldo Zuazoren "Euskararen Sendabelarrak" saiakeran, gure hizkuntzak dituen zen-bait gaitz euskalkiak baliatuz sendatu nahian gabiltzalako. Eta Pello Zabalaren eguraldi iragarpenen jarraitzaile gare-nez, "Naturaren mintzoa" n erreparatzen dugu baita ere.

ELKARLANEAN, SUSAN, GAIK...

Liburu berri franko eskuratzeko asmoa dugunez, Elkarlanean-en bila hasten gara urduri. Baina, bat-batean, Susa letra larriz idatzita ikusi, eta hara goaz denbora galdu gabe. Bere erakustokian, Juan Luis Zabalaren "Agur, Euzkadi" eta Pablo Sastrearen "Henriren irudia" noblez gain, poesia aurkitu dugu: Koldo Izagirrek antologatutako "XX. mendeko poesia kaierak", Juanjo Olasagarreren "Puskak bizi" eta Angel Zelaletak Gabriel Arestiri buruz idatzitako biografia.

Elkarlanean-en bila hasteko ordua. Izan ere, lagun batek aipatu digunez, "Lur bat haratago", Joan Mari Irigoien

LIBURUAK. 536 nobedadeetatik %72 euskaraz izango dira.

Nobedadeak 2000/2001

Haur eta Gazte literatura

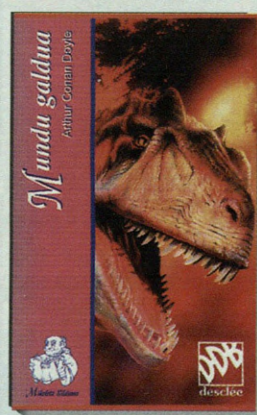

sail laranja - lehen hezkuntza

sail gorria - DBH

Mikoleta

BERRIAK

desclée

www.desclee.com – info@desclee.com

Henao, 6-3.a - 48009 BILBAO
Tfno.: 94 424 6843 - Faxe: 94 423 7594

obrarik anbiziotsuena daukate salgai. Eta Aingeru Epaltzaren "Rock'n'roll", trama beltza omen duen nobela. Izugarri atsegin dugu nobela beltza! Baina beste era batekoa ere bai. Martin Ugaldere "Mohamed"ek oso itxura ona du, esate baterako, eta baita "Zazpi kolore"k ere, Jon Arretxeren ipuin bildumak.

Halere, dagoeneko gose gara, hobe zerbait jan eta gero itzuli. Asmo horrekin buelta eman eta, zer ikusiko? "Gure arbaso zaharren sukaldaritza. Elikadura-ohiturak kobazulotik monasteriora arte", Gaiak-en erakustokian. Ikusi behar dugu hori, bada! Aldamenean, "Artea gazteentzat eta guztiontzat", "Europako Batasuna XXI. mendean" eta Erlantz Urtasunen "Euskara eta Historia". Harantzago, berriz, "Idazkera zibilizazio desberdi-

netan", ogibidea ematen digun hau nola eta zertarako asmatu zen, alajaina! Mokadu bat jateko ordua... Zer da hau, ordea? "Klonazioa, eutanasia, transgenikoak, kontsumismoa... Mundu globalizatuaren erronketarako prestatzen" eta "Historiako prozesurik garrantzitsuenak", Basandere taldeak egina, antza: Sokratesen kon-

trako auzitegia, Jesusen kontra-ko auzia, Joana Ark-eko kondena... Ospa, bestela goseak geurea ere irakurraraziko digu-eta.

LIBURU ALTERNATIBOAK

Baina Azokatik aldentzea ez da erraza. Bidean, Txalapartaren "Historia del cura Santa Cruz" begiztatzan dugu. Eta harantzago Pamiela, Xabier Etxanizen "Geure ipuinak", Aingeru Epaltzaren "Baloika", Xabier Olsoren "Auskalo, igarkizuna eta aho-

korapiloak" eskainiz. Hor dago Likiniano, bere liburu libertarioekin. "El hilo negro de los noventa. Encuentros con la autonomía", Juantxo Estebaranzen lana, 1990etik gaur arte euskal talde autonomoek egindako bilkurak jasoz. Beste liburu bitxi bat: "Kaskalen untzia", politikoki desegokia omen dena. Ted Kazcynski da egilea, "Unabomber" kasua dela-eta bizitza osorako kartzela jasaten ari den preso. Eta hau? "Rapto en París. Cronología de los hechos de los GARI"... Baina, bada norbait gu baino interesatuago, antza! Atzetik eman digun bul-tzadaz Hiru-ren pareraino eraman gaitu, Alfonso Sastrearen "El drama y sus lenguajes" ia irensteko moduan utziz. Antzerkiaren gorabeherak jakin nahian gabiltzanek, ahaztu zaigu bul-tzatzaileak sortutako haserre.

ITZULPENEN TXOKOA

Hiruk, gainera, hain zuzen hiru euskal idazleen lanak gazteleratu ditu: Edorta Jimenezen "La estela de los ahogados", Patxi Iturregiren "Con el viento en contra" eta Xabier Mendigurren "Mi vieja montaña". Aurkakoa egin du Ibaizabalek, alegia erdaratik euskarara itzuli literatura unibertsaleko zenbait lan: Guy de Maupassant-en "Fantasiatzko ipuinak" eta Oscar Wilden "Fidel izen beharraz", kasu. Hainbeste gustatu zitzaigun Alfred Döblin-en "Berlin Alexanderplatz" ere hemen da. Tripazorriak, berriro. Non egongo ote da Igelaren erakustokia? Henry Jamesen "Aspernen paperak" eta Truman Capoteren "Kamaloientzako musika" euskaratu omen ditu. Martxa honetan, ez goaz sekula azokatik!

ITZULPENAK. Euskaraz edo gazteleraz, hainbat da salgai.

ALBERTO ELOSEGI

AGORILA

Iparaldeko Euskal Disketxea

•AGCD 241

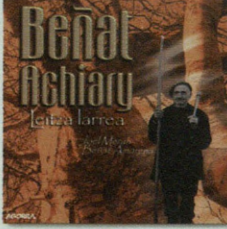
**DURANGOKO AZOKAN:
STAND 41-42**

•AGCD 280

•AGCD 281

•AGCD 243

•AGCD 250

•AGCD 278

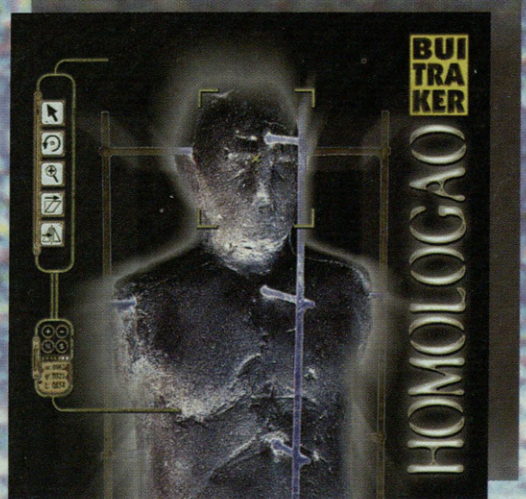
Montalibet Karrika, 13
64100 BAIONA
☎ 00 33 559 52 39 03
www.agorila.com
E-mail: agorila@wanadoo.fr

GOR disketxeko

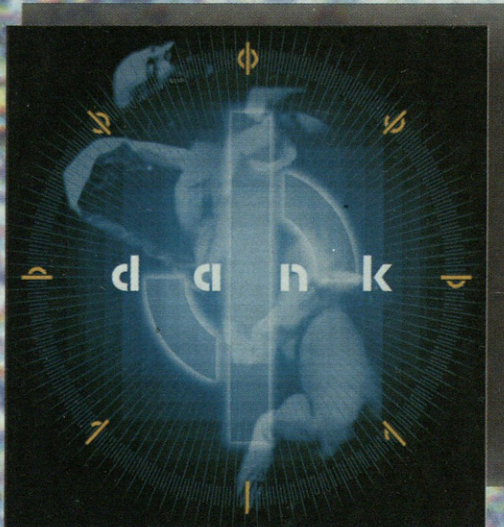

TXAPELPUNK
"Txapelpunk"

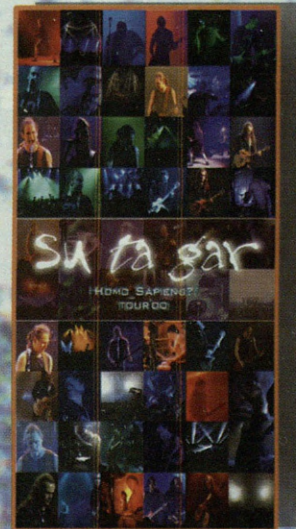
n
o
b
e
d
a
d
e
a
k

BUITRAKER
"Homologao"

DANK
"DANK"

SU TA GAR
"Tour '00" (bideoa)

LEIHOTIKAN:
"Lur"

ZEAMAYS:
"Elektrizitatea"

HYSSOPUS:
"Galderarik gabeko
erantzunak"

JOUSILOULI:
"Prest"

**HAMAR
URTE
EUSKAL
ROCKA
EGINEZ**

Manuel de Falla kalea 2 - 31005 IRUÑEA Tfnoa:948151815 Faxe:948151842
bisita ezazu gure webgunea eta denda "on line" www.gordiscos.com

...Eta atera zaitez diskoen plazan

Kantautoreak, abesbatzak, betiko bakarlariekin lan berriak edota inoiz kantatu ez dutenen estrainekoak, rock radikalaren ordezkariak, bluesean hasberriak edo heavy zaleak, guzti horiek eta gehiago izango dira Durangoko Azokaren apaletan. Haue-tatik zehar ibilaldi bat egi-nez entzun daitekeen zurrunbilo musikaren pentagrama labur batzuk baino ez doaz jarraian.

Gaur", Ruper Ordorikaren azken diskoa, edota Bittor Egurrolak duela 30 urte kantatzen zituenak eskuratu nahi dituzula?

Bada, gerturatu Durango-ko Azokara. Han, ziur aurkitzen dituzula hemen aipatzera goazenak... eta askoz gehiago. Adibidez, Agorilaren erakustokira gerturatuz gero, Aritzak taldeak Mixel Labe-guerie-ren omenez plazaratu duen bigarren diskoa eskura dezakezu, baita Euritan Blai eta Beñat Achiaryre-nak ere. Eguberriko kantak nahi dituzula? Hantxe dituzu, Erramun Martikorenak, Achiaryk eta abarrek abestuak. Elkarleaneanen stand-ean, berriz, Mikel Artiedaren lana, Oskorriren "Ura", Gozategiren "Egunon", Itoiz taldearen bilduma (1978-1988), Etxahun Iruri-ren kantak, Xabier Amurizaren "Xalbador", Ereski abesbatzaren azken emaitza, Anje Duhalderen "Pinpirin eta Florian", eta Gorka Knör-en "Gogoaren taupadak" zain dituzu. Esan Ozenkik gus-tura eskainiko dizkizu Anari-ren

"Habiak", Fermin Muguruzaren "Dub Manifest" eta Lisabö, Betegarri, Lif zein Anestesiaren azken emaitzak. Sen taldearen lehen diskoa nahi duzula? Oihukarengana jo. Mikel Urdangarinen miresle sutsua zarela?

Gaztelupeko Hotsak-en stand-ean lortuko duzu "Espilue", eta bide batez, Urrez-tieta Kone-xion, Morau, Uek, Arima Beltza, Bide Ertze-an, Ene Bada eta Fundiziyuen diskoren bat erosi. Inguruko talde batzuen bila zabiltzala? Likinia-no-ren stand-era azkar,

Frik eta Emaiok talde gernika-rran lanak baitauzkate salgai, Numen arrasatearra eta Humus tolosarrarenare-kin bat. Skalaria-en zerbait nahi izanez gero, ordea, Gor bilatu. Bide batez, Marea, King Putreak, Buitraker, Dank edo Txapel-punk-en zeozer eskuratu ahal izango duzu. Eta Flitter-en mini CD lotsagabeare-kin eginez gero, "Zipaio" kantaren letra zela-eta jarri zioten isuna ordaintzen lagunduko diozu talde honi... Dena dela, zu zeurera: bilatu, bilatu, bilatu...

Zapozain jauzika

AGORILArekin plazaratu zuten lehen diskoa, "Zangoz jo, apo". Bigarren hau, "Jauzi! Jauzi! Zapoa", berriz, Oihukak kaleratu du. Rock ukituak dituen musika zeltiarra eta irlandarra egiten du Iparraldeko taldeak. Oihukako Ritxi Aizpururen iritziz, lehen diskotik hona aldaketa handiak datoz: "Merkatu berriak ireki nahi ditugu, eta horretarako Zapozainen disko hau nolabaiteko disko-giltza izan daiteke, zeren Iparraldean gehia-

go sentituko da eta Frantziako merkatura ere irekiko da. Banatzaile handi batzuekin gaude harremanetan, eta hauen bidez, datorren udan 'Franco-Folies'en joko du Zapozainek, La Rochellen egiten den kontzertu erraldoiean. Parisen eta Britainian ere joko du. Gainera, Hego Euskal Herriko merkatuan benetan sakonduko da. Eta Espainian, Madril eta Bartzelona ere ukituko dira".

声高らかに言いなさい

2000

GORA
HERRIAK

すべての国々万歳

ANARI

"habiak"

FERMIN MUGURUZA

"FM99.00Dub Manifest"

LISABÖ

"Ezarian"

BETAGARRI

"Freaky-festa"

ANESTESIA

"Ultra-komunikatzen"

SELEKTAH KOLEKTIBOA

"Selektah Kolektiboa"

JAUKO BARIK

"Jauko Barik"

DUT

"Askatu Korapiloa"

RUPER ORDORIKA

"Gaur"

JOXE RIPIAU

"Bizitza triste eta ederra"

ETSAIAK

"Zuzenean' 00"

HECHOS CONTRA
EL DECORO

"Línea de Fuga"

FREE MUMIA
ABU-JAMAL

Mumia askatu! (2cd)

Ilusioa salgai dute

Behin batean baziren hainbat liburu azoka Bilbon, Tolosan, Eibarren, Hondarribian, Galdakaoan, Laudion... Batzuetan, liburu berriak bakarrik egoten ziren salgai. Besteetan, euskal disko eta liburuak. Hurrengoan, liburu zahar eta aukerazkoak... Baina denetan aurki zenitzakeen ehunka idazlan eta disko, eta ilusioz beteriko jendea salmenta postuen atzean, egin zezakeen hotz, euri edo beroari aurre eginez, bere altxorrik preziatuenak zeureganatu nahian...

Guztira, urtean zehar 26 bat ekitaldi antolatzen ditugu hiru probintzietan". Asier Muniategi, Euskadiko Liburu Ganbararen euskara arloko arduradunaren hitzak dira horietan. Euskal Autonomia Erkidegoan burutzen dira bakarrik berak aipatutako azoka horietan, baina horiek ere badu bere arrazoitxo, ordea. "Azken batean, Eusko Jaurlaritzako babesaren badugu, 15 milioi pezeta-edo (600.000 libera) ematen dizkigu urtero, eta horrek lurraldearen zera mugatu egiten du".

Beraz, gehienbat Bizkaian eta Gipuzkoan ikusi ahal izango dituzu azoka hauek, eta Arabako lurraldeari dagokionez, Laudion eta Gasteizen. "Arabak ez dauka beste herri handirik, eta noski, herri txikietan oso zaila da azokak egitea, esfortzu handia eskatzen duelako".

Hona hemen Euskadiko Liburu Ganbaran elkartzeko direnak: Euskadiko Editoreen Elkarte (euskarazko zein erdarazko liburuena, bistan da); probintziako bakoitzeko liburu saltzaileen elkarteak, banatzaileak, idazleak eta egileak. "Eta

horien guztien menpean dago gurea, horiek guztiak baitaramatzagu herriz herri. Gutxi gorabehera, bakoitza nahi duen tokira joaten da, edota ahal duenetara".

PERUKO ERAKUSKETARIA ETA GUZTI

HERRIZ HERRI. Batetik bestera daramatza Euskadiko Liburu

LIBURUAK. Zaharrak, berriak, aukerakoak, handiak edota Peruko saltzaileak dituen munduko txikiak aurki daitezke azoketan.

en azoken istorioa

DANI BLANCO

Ganbarak saltzaileak, idazleak, banatzaileak ...

eta horiek ezin ditugula aldatu. Ibilbide arruntetatik at jartzen ditugun stand-ak, jendeak ez ditu bisitatu ere egiten. Arraroa, baina hala xe da. Oraintxe bertan, Eibarren izan dugu azoka bat, Unzaga plazan. Ez betiko plaza zaharrean, obratan dagoelako, alde berrian, bidetik beste alde-
ra. Bada, nabaritu da!". Ohitura, burdinazko katea baino lokarri eten-
gaitzagoa omen da...

ESKUMATIK EZKERRERA, BETI

Beste bitxikeria bat. Asier Muniategik baieztatzen digunez, azokara inguratzen den jendeak eskumatik ezkerrera egi-

ten dio buelta beti, antza. "Lelokeria dirudi, baina kontuan hartu beharrekoa da, zeren urteak joan ahala hori horrela dela baieztatu dugu. Eta saltzaileek esan dezakete: bada, toki hobeagoa du eskuman dagoenak..."

Jendeak eskumatik ezkerrera ikusi ohi du azoka. Eta herri bakoitzean gai jakin batzuk saltzen dira. Esaterako, Eibarren armak

Azoka hauetan denetarik dago. Nobedadeak gehienbat. Liburudenda handi bat da. Eta urte asko daramatzatenak honetan, jakin badakite herri bakoitzean zer duten gustukoen, esate baterako, "Eibarrera bazoaz, armak, urregintza eta horrelako gaiak eraman behar dituzu. Kostaldeko ez dakit

Erakusketari bakoitzak kuota bat ordaintzen du parte hartzen duen azoka bakoitzeko. Baina datozen guztiak ez dira EAEkoak. "Kanpokoak ere etortzen dira. Nafarroako ohiko liburudendak, Etxepare eta horiek, adibidez. Madril eta Bartzelonako argitaletxe indartsuenek ere parte hartzen dute. Eta, beti izaten da Leon, Valentzia, Andaluzia eta beste tokietako norbait, urtean zehar aldatzen badira ere. Peruko erakusketari bat izaten da beti! Munduko libururik txikienak saltzen ditu honek... Horrelako bitxikeri batzuk ere izaten dira gure azoketan. Guk ateak denontzat zabalik daukagu, lehentasuna etxekoei ematen zaien arren. Baina etxekoek betetzen ez baldin badute, bada, kanpokoekin osatzen da".

Zenbat salmenta postu du azoka bakoitzak? Sarritan, azoka egoten den plazak edo pasealekuak inposatzen du kopurua. "Bilboko Arenalean 60 bat stand jartzen ditugu. Handik kanpo ere jarri genitazke, baina, zer gertatzen da? Jendeak ohitura batzuk dituela

Auspoa Bildumako AZKEN ALEAK

"Arantza eta Larrosa"
Tomas Gerrikagoitia

"Ondaretzat gorrotoa"
Salvador Zapirain "Ataño"

"Senda-belarrak"
Mariano Ostolaiz

B.º Ugaldetxo, s/n
20180 OIARTZUN (GIPUZKOA)
☎ (943) 49 35 51 - 49 35 52
Fax.: (943) 49 35 48
- www.sendoa.com
E-mail: editorial@sendoa.com

DANI BLANCO

zein herritara zoazela? Itsasoaz, arrantzaz eta abarrez diharduten liburuak ez ahaztu. Argi dago baita, gastronomia Euskal Herrian gai nagusienetakoa dela, gure historia eta politikarekin batera, jakina. Gehien-gehiena, berriz, nobela saltzen da. Batez ere gaztelaniaz".

EUSKARAZKO SALMENTAK

Asier Muniategi kezkatu xamar ageri da euskarazko liburuaren salmentei dagokienean. Izan ere, azken urteotan halako jaitsiera bat ikusi dute azoketan. "Lehenago jendea militanteago-edo zen, liburuak erostekoak. Orain produkzioa igotzen doa, editoreen aldetik urtez urte eskaintza zabalagoa da, eta nire ustez hobe. Baina, erosteko orduan, gaztelaniazko joera nabarmentzen zaio jendeari". Badira beti hiruzpalau idazle euskaldun salmenta nahiko itxurazkoak egiten dituztenak, baina orohar asko kostatzen da beste idazleen lanak saltzea, "eta 800.000 irakurle potentzial

baldin bagara, nik uste dut horrek eman beharko lukeela salmenta kopuru dezentea, baina..." Zifratan: 150 liburu plazaratzen ziren urtero 1975ean. Gaur egun, berriz, 2.000 liburu baino gehiago. Hezkuntza aldetik asko zabaldu da, eta literaturan ere bai, jende berria eta onarekin gainera. Baina, proportzioan gutxiago erosten da. "Hobeto saldu beharko genuke produktua".

IXABEL BEREZIARTUA

IPAR-GUNEAK. Donibanen eta Saran liburu azoka bi burutzen dira urtero.

DANI BLANCO

Geurea ez ei dakigu ondo saltzen, Muniategiren aburuz. Horretan ikasi behar handia omen daukagu euskaldunok. Badago beste arazotxo bat ere, euskal literaturan egin diren gaztelaniazko bertsioak direla-eta. "Gaztelaniazko bertsio horiei errazago heltzen diegu denok, jatorrizkoei baino".

Eta zer proportzioetan egoten da euskal liburua eta erdal liburua herrietako azoketan? Eskaintzen denaren %10-%15 omen da euskarazkoa. "Arazoa salmenta da. Guk zera egiten dugu: euskarazko liburuaren stand-ak darabana babestu. Baina babesturik ere, saltzen ez bada... Euskal diskoa itxuraz saltzen da, berriz. Musika arloan hobeto gabiltza".

PROMOZIOAREN GARRANTZIA

Garrantzi handia ematen die Muniategi liburuari egiten zaien promozioei. Baina horretan ere

Iparraldean ere, izan badira

EKAINAREN lehen egunetan, urtero-urtero, liburu azoka bat egiten da Donibane-Lohizunen. Hasiera batean, AEKk antolatzen zuen, baina duela hiru urte edo, Azoka Elkarteak osatu zen eta geroztik bera da antolatzen arduratzen dena. Iparraldeko argitalatxe eta liburu saltzaileak biltzen ditu azoka honek, euskarazko zein frantsesezko liburuak eskainiz.

Honez gainera, Pazko astelehenean eta Saran, Idazleen Biltzarra aurrera ateratako azoka ere bada, non idazleek berek sinatutako euskarazko zein frantsesezko liburuak erosteko aukera dagoen.

Naturaren mintzoa PELLO ZABALA SAIKERA SAILA	Mirri eta biok JOSE IGNAZIO ANSORENA ZERBERRI SAILA	Jeans-ak hozkailuan PATXI ZUBIZARRETA NARRAZIO SAILA	Ez balego beste mundurik KARLOS LINAZASORO NARRAZIO SAILA
Euskararen sendabelarrak KOLDO ZUAZO SAIKERA SAILA	Globalizazioaren adarrak AITOR ZUBEROGOITIA ZERBERRI SAILA	Erraldoi herrena FERNANDO MORILLO ZERBERRI SAILA	Egonean doazen geziak JOXERRA GARZIA NARRAZIO SAILA

Berrikuntzak !!

Dagoeneko salgai :

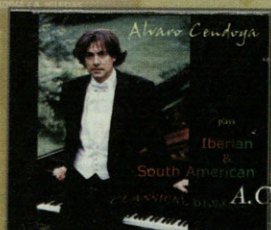
B&B DŮO
"Bi Piano"
- Klasikoa -

"2000-Kantuz"
- Mendebaldeko abesti onenak -

UNHE
"Mugak zabalduz"
- Jazz-Folk -

A. CENDOYA
"Piano"
- Klasikoa -

XABIER EUZKITZE
"Argizaleztan"

Berrikuntzak !!

Dagoeneko salgai :

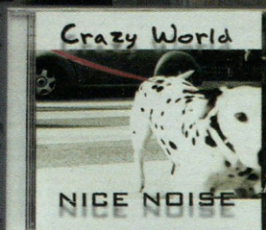
ASGARTh
"Etorkizunaren Sustraia"
- Euskal Heavy Melodikoa -

NORA EZEAN
"Nora Ezean"
- Euskal Heavy Melodikoa -

HARLAN
"kontsumHiltzen"
- Euskal Heavy-a -

NICE NOISE
"Crazy World"
- Clasicak Rock -

BITTOR ALAPE
"beste aldean"
- Euskal Rock-a -

hutsuneak nabarmendu ditu. "Liburu-
ruen aurkezpenak antolatzen ditugu,
idazlea eramanez bere liburuak izenpetu
ditzan, jendea hurbiltzeko eta zuzenean
egilea ezagutu dezan... Bada, gehienetan,
nahiko tristeza izaten da, oso jende gutxi
hurbiltzen delako. Horrek zer esan nahi
du? Ez dagoela aurretiaz horrelako ekital-
dirik bultzatuko duen talderik, idazlan
horren inguruan eztabaidatuko duen jen-
derik. Pertsona zehatz batzuen kasuan
biltzen da jendea, baina beti ezin gara

Nafarroan egiten direnak

URTEAN bi liburu azoka egiten dira Iruñean, bertako Iratxe liburutegiko Kike
zuzak adierazten digunez: ekainaren hasieran eta Gaztelu Plazan izaten da lehen
liburu berriak saltzen diren. Iruñeko liburu saltzaileek bakarrik parte har dezake-
tan. Bestea, berriz, nahi duenari irekita dago. Jadanik hogeitaz urte daramatzate liburu
eta aukerazko azoka egiten, eta irailaren amaieratik urriaren hasiera bitarteko epe-
tan burutzen da.

Iruñeatik at, Tafallan ere bi urtez behin egin izan zen liburu azoka, eta Elizondo
Altsasun antolatu izan dira baita ere. Bestalde, Tuteran da urtero-urtero azoka b
beste herri bakarra. Julio Mazos, iaz arte Nafarroako liburu saltzaileen gremioko le
karia izan zenak dioenez, Aste Santu aurreko egunetan liburu zahar eta auker
azoka egiten da, eta ekainaren lehen astean, aitzitik, liburu berriena.

Bernardo Atxagari edo Anjel Lertxundiri
begira egon. Nire iritziz, literaturan zale-
tuak garenok behintzat, jakin beharko
genuke noiz behinka
idazleekin elkar-
tzen...". Hori ema-
ten den bitartean,
ordea, bada Euska-
diko Liburu Gan-
barak egin dezake-
enik. Eta baita egin
ere: aurkezpenak
egin, publizitatea,
azoka bakoitzean
bere inguruko
berria sortu...

eta beste muturrean liburu sa-
dago. "Kate guztia elkartzen du-
dio Muniategik- eta hori da
interesak guztiz desb-
eta kontrakoak ere bada-
erdian".

**Liburu zahar
eta aukerakoak,
gaztelaniazko
nobelak eta
haur eta
gazteen
literatura
saltzen dira
gehien**

AURREKONTUAK
Azoka bakoitzera d
guztiekin kuota berber
Gainera, Euskadiko
Ganbarak lege bat e
die: %10eko beher
egitea. Horrek esa
du, normalean libu
tzaileen etekina %3
bada, azokara e
%20ean gelditzen
Eta hortik, etortze

bakarrik dauzkan gastuak
behar ditu, "hau da, berrehun m
ta irabazteko, milioi bat pezeta lib

PROMOZIOA. Euskarazko liburuak ez
omen dakigu behar bezala saltzen.

Liburuaren kate-
an, hastapena idaz-
lea da; hark argitaratu egin behar du;
argitaletxeek, banatzaileak behar
dituzte argitaratutakoa banatzeko,

"Bota Gorriak"
Karlos Linazasoro

**AURTEN DURANGON:
BI LIBURU ZOPA
EZBERDIN**

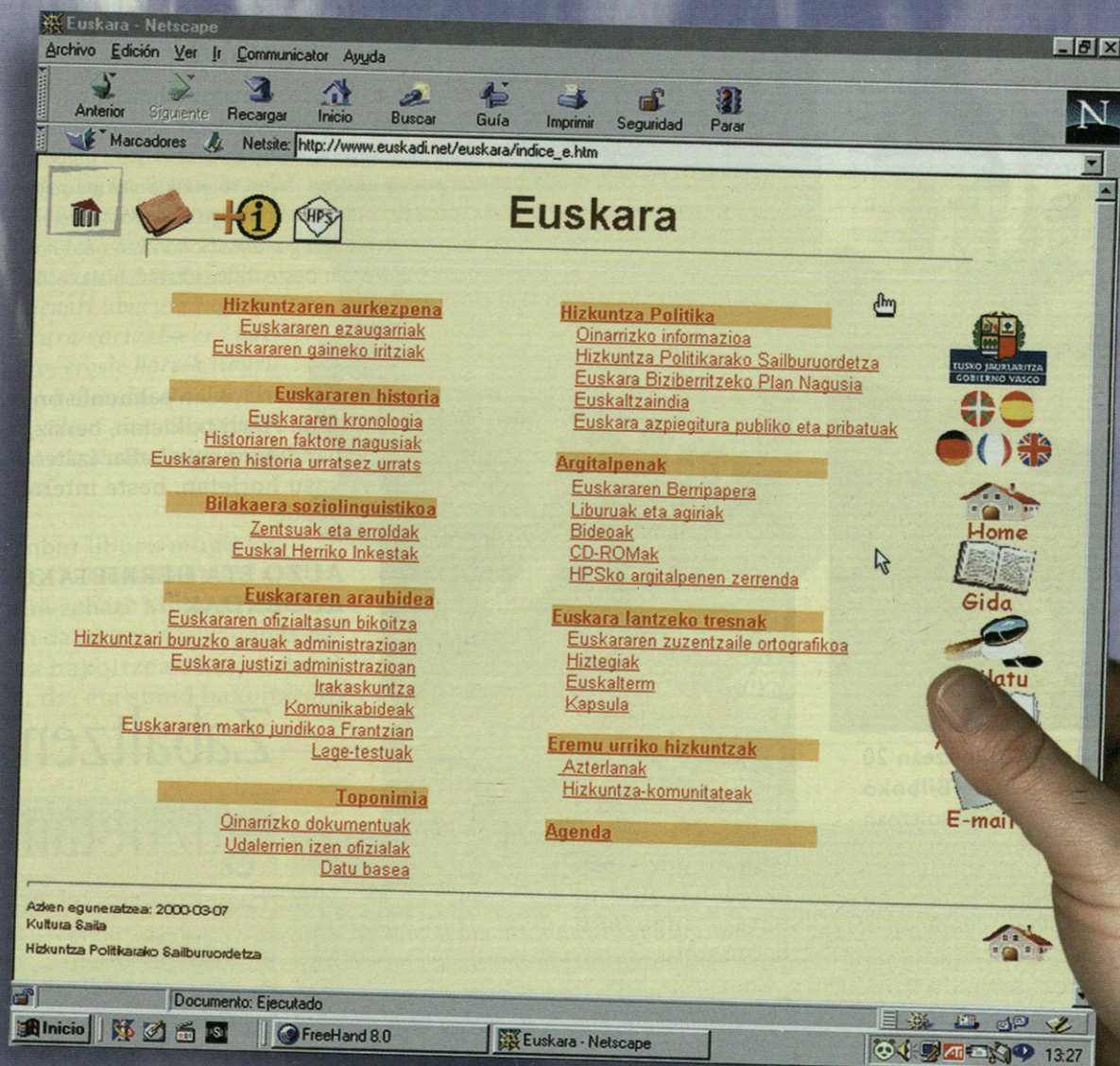
ANAYA HARITZA

CGA

"Magalik Badaki"
Patxi Zubizarreta

www.euskadi.net/euskara

Euskara zure eskura
L'euskara au bout des doigts
Basque at your fingertips
El euskara al alcance de tu mano

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

KULTURA SAILA
Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza

STAND-AK. Azoka bakoitzean 20 bat stand izaten dira (Bilboko Arenalean 60), eta stand bakoitzean 500-600 liburu eguneko.

saldu beharra du, eta hori ez da sarritan gertatzen". Beraz, askotan diru aldaketa bat baino ez omen da azokak ematen duena. Beste batzuetan, galdu egiten da. Baina promozioaren ikuspegitik ikusita, oso interesgarriak izan daitezke ere liburu azokak. "Azkenean, azoka bakoitzean hiru, lau,

Likinianok gutxitan ahal du

"BILBON egiten diren bietara etortzen gara gu. Eta Durangoko azokara ere urtero goaz. Baina ezin dugu herriz herri ibili, Likiniano argitaletxea txikia delako. Gainera, saltzen dugun materiala batik bat politikoa da: liburu alternatiboak, anarkisten, autonomoen eta beste jende borrokalarien pentsamendua islatzen duten liburuak baititugu salgai. Gehien saltzen dena? Euskarazko liburua da: ipuin mordoak saldu dugu, sukaldaritzako liburuak ere bai... Baina guk material politikoari ematen diogu garrantzirik handiena, eta horietaz jendea ez da beste liburu mota batzuetaz bezain beste interesatzen". Halaxe dio Juanito Del Mundo Likinianoko kideak.

dagoen tokian salmenta onak egiten dira. Herri txikietan, berriz, esfortzu handiagoa egin behar izaten da... Eta kasu horietan, beste interes batzuk daude.

AUZO ETA HERRIETAKO LIBURUDENDAK

Zabaltzen, guztietan

AZOKA orotan aurkituko duzu Zabaltzen banatzailea, eta bertako langile diren Pako Aizpurua eta Andoni Aranburu ere bai, ziur aski. "Kanpaina osoko azoka guztiak egiten ditugu. Kalean liburuak jartzearekin, nolabait jendeari hurbiltzen dizkiozu. Eta nola beti izaten den, liburu berrietan eta, %10eko beherapeña, bada, jendea etortzen da eta erosi ere egiten du". Gutxi gorabehera finkatua dute jada kanpaina, urtero gauza bera egiten dute. Hainbat urtetan ibili ziren herri ezberdinetatik pasatzen, "baina egia da herri batzuk ez dutela ematen, biztanleri kopuruarengatik batik bat. Ea garestia ateratzen den azokan parte hartzea? Betikoa gertatzen da: badaude etxe handiak, material asko mugitzen dutenak, eta etxe txikiak. Eta azken hauentzat, herri batzuetan, jende gutxi bizi bada, estu antzean jartzen da gauza. Baina guk, liburu asko mugitzen dugunez, bailara guztietan behintzat egiteko modua dagoela pentsatzen dugu".

edo bost milioi saltzen dira, eta horrek sektorea mugitzen du. Eta gainera, erabat garrantzitsuena dena: urte osoan liburua protagonista egin ahal duzula herri batean edo bestean".

Baina, noski, argitaletxe eta liburu saltzaile askok ez dauka azpiegiturarik edozein momentuan azoketan parte hartzeko. Bestela, agian denda itxi beharra daukatelako. Bakoi-tzak aztertu behar du zernolako salmenta eskaintzen dion azokak, hau da, gastuak ordaintzeko emango al dion ala ez. Jende asko

DURANGO MERINALDEAREN AMANKOMUNAZGOA

Zabor bilketa zerbitzua	94 681 81 16
Gizarte Ongizatea	94 620 04 92
Lanbide ikastetxea	94 682 02 09
Kirol Guneak	94 681 81 16

Euskadiko Liburu Ganbarak ez du batere begi onez ikusi PPk egin duena testu liburuetako beherapenak onartzean. "Espero dezagun hortik aurrera ez dela joango! Kalte handia egin du, batez ere liburudenda txikietan, eta guretzat derrigorrezkoa da auzo eta herrietako liburudendak hor izatea, horiek ematen baitute urte osoan zehar liburuak erosteko aukera. Azokak gehigarri bat izan behar du, ohiturarik ez duenari liburura inguratzeko ohitura sortzeko era bat. Baina, gero, erosle horrek liburu dendara jo behar du eta herriko liburu saltzaileari erosi, han adiskidetasun bat edo aholkuak eskuratu-ko dituelako".

Eta zenbat liburu mugitzen ote dituzte herrietako liburu azokek urtean zehar? Milioiak! Ezinezkoa omen da jakitea. Gutxi gorabehera, azoka bakoitzean hogeitandei stand egon ohi da, eta stand bakoitzean,

eguneko 500-600 liburu. "Kalkula ezazu!".

Muniategik dioenez, liburu zahar eta aukerazkoak gehiago saltzen dira nobedadeak baino. Merkeagoak direlako, apika.

Gauza da, salmenta kopuruan, berdindu egiten omen dela batzuen eta besteen kopurua dirutan: liburu berri baten prezioan zortzihamar aukerazko liburu eros ditza-kezu... "Nobela da gehien saltzen dena. Eta haur eta gazteen literatura. Hizkuntza guztietan gainera, baita euskaraz ere. Azoketan, haurrak dira onenak: 'Ama, erosi hau'... Diskoa, marrazki biziduna, ipuina..."

Adin eta ezaugarri ezberdinetako jendea inguratzen omen da azoketara. Jakinminak bultzata, asko. "Denetarik aurki dezakezu horrelako azoka batean: berez inguratzen dena, zerbait bilatzera doana, eleberriak direla-eta beherapenarekin merkeago erosiko dituela jakin eta erostera doana, paseoan ibili eta lagunekin bertan topo egiten duena eta beste abar luze bat. Orain, benetan jende jakituna eta zaletasun handia duena topatzen dugu. Eta horrek poz handia ematen du".

Margolana
Igor Elortza

EUSKADI saria 2000ko finalista

GALTZAGORRI elkartek gomendatua

ALFAGUARA
Zubia

MANOLITO GAIXOA
Elvira Lindo

MANOLITO LAUBEOI
Elvira Lindo

Lur izeneko
oihana
Joanes Urkio

Khöndarren
erasoa
Antonio Garrote

Zilarrezko Kaleen Lumazko sariak

Herrietako liburu eta disko azokak ekitaldi xumeak dira, alegia ez dirutan ez etorrietan ez direla oso aberatsak. Baina sari potoloak banatzen dituzte: Urrezko eta Zilarrezko Luma, Zilarrezko Euskadi, edo Zazpi Kale bezalako sariak. Eta horretaz gain, gazteen literatura bultzatzeko, Topaketak antolatzen dituzte.

Dirurik ez dagoenean, imajinazioa izan behar da, Muniategik dioenez. "Beraz, sariak eta horrelako ekitaldiak ere antolatzen ditugu. Azokaren barruan, Urrezko Luma eta Zilarrezko Luma sariak banatzen dira". Urrezko Lumarekin, bertako lurraldea goratzen saiatu diren pertsonak saritzen dituzte, beren ahalegina eskertzeko-edo. Aurten goa, Pedro Pujanak jaso du, euskal foruak euskarara itzuli zituen. Aurreko urtean, berriz, Federiko Krutwigi eskaini zitzaion. Aita Barandiaranek ere jaso zuen bere garaian.... Zilarrezko Luma, bestalde, aurreko urtean gehien saldu duen idazleari ematen zaio. Kasu honetan best-seller-ak izaten dira sarituak: Pérez Reverte, Muñoz Molina, Atxaga, Benedetti, Martin Gayte... Bi sari horietaz gain, urte batzuetatik hona, Zazpi Kale

saria banatzen dute baita ere, euskal liburuari eskainia dagoena. Iazkoa, Jasone Osorok jaso zuen.

Donostian, Zilarrezko Euskadi Saria ematen zaio azokan gehien saldu den idazlanari. Azken urteetan, euskal liburuaren bat izan da saritua beti, edo behintzat euskal gaiekin zerikusia zeukana. Egileen artean Torrealдай, Koldo Izagirre, Savater... aipa daitezke.

Gazteen literatura ere bultzatu nahi du Euskadiko Liburuen Ganbarak, eta horretarako azken urteetan Topaketak antolatzen hasiak dira, ikastola zein ikastetxe ezberdinekin aurretik harremanetan jarritz. Liburu baten aurkezpenera egin behar den bakoitzean, ordubeteko saioa antolatzen da ikastetxeetan, ikasleen eta idazlearen artean

SARIDUN. Oñederrak eta Martinez de Lezeak Zilarrezko Euskadi Saria, Atxagak Zilarrezko Luma eta Krutwigek Urrezkoa jaso zuten.

HONDARRIBIA

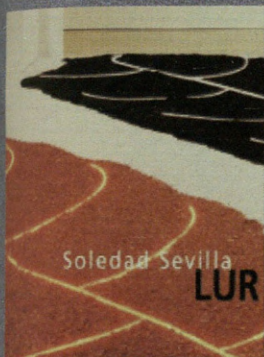
Urriaren 29tik abenduaren 3ra, San Pedro kalean

- Euskal musika eta libururik onenak
- %10eko beherapena

Bizi irakurriz

EUSKADIKO LIBURU GANBARA

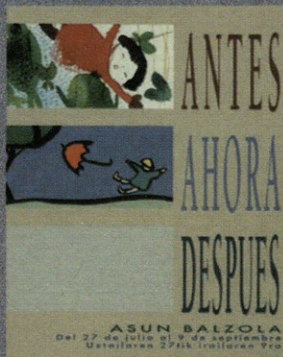
DURANGOKO AZOKAN ERE KULTURA BULTZATUZ ETA ZABALDUZ

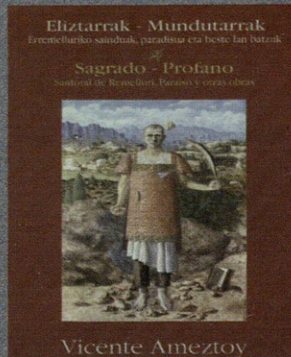
Soledad Sevilla. LUR
Erakusketaren liburua

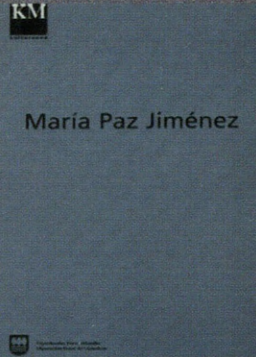
Erresistentziak.
Erakusketaren liburua

Asun Balzola. Lehen, Orain, Gero.
Erakusketaren liburua

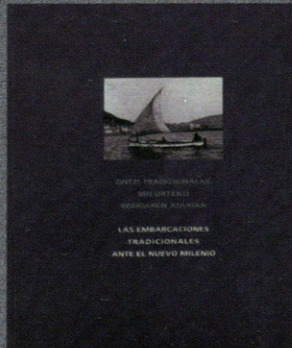
Vicente Ameztoy. Elizarrak - Mundutarrak.
Erremelluriko sailduak-paradisua eta beste lan batzuk.
Erakusketaren liburua

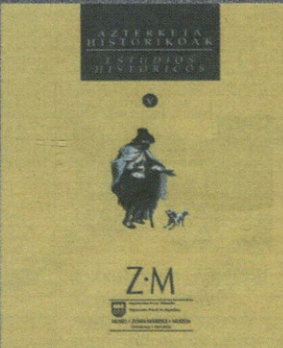
María Paz Jiménez.
Erakusketaren liburua

Los señores de la guerra y de la tierra: nuevos textos para el estudio de los Parientes Mayores guipuzcoanos (1265-1548)

Ontzi tradizionalak milurteko berriaren atarian

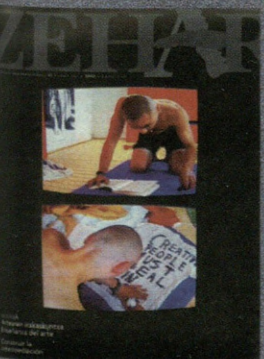
Azterketa historikoak. Baztertuak Euskal Herrian (XVIII-XIX mendak)

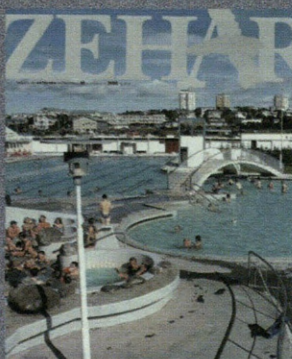
Bertan. Uda Festak. 14. alea

Estropadak. lehen bideojoko euskalduna.

Zehar 42. zenbakia: Ensenanza del arte Construir la intermedición

Zehar 43. zenbakia: Mujer, espacio y arquitectura

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura, Euskara, Gazteria eta Kirol Departamentu

GETXO, abenduak 3

"Karramarroa" filma (Getxo Antzokian 12:00etan), Hortzmuga taldearen "Galaxi" antzezlan (San Nikolas Plazan 13:15etan) eta Bizkaiko Bertsolari Txapelketaren azken finalaurrekoa (Getxo Antzokian 17:30etan) izango dira ikusgai Euskararen egunean.

EIBAR, azaroak 30

Barazki, fruitu, ezti, gazta eta ogi lehiaketetan aurkezturiko produktuak dastatu ahal izango dira. *Toribio Etxeberria* kalea 15:00ak arte

OIARTZUN, abenduaren 10a arte

Txomin Truekaren argazkiak biltzen dituen "Bolibia 1996" erakusketa dago ikusgai. *Pagoarte* Asteburuetan: 11:00etatik 14etara eta 17:00etatik 21:00etara

AZKAINE, abenduak 3

Hiru puntu taldeak Antton Lukuk idatzitako "Hotel du fronton" antzezlan eskainiko du. Iparraldeko ostatu klasiko bateko gorabeherak ditu oinarri lan honek. *Kiroldegia* 16:00

BILBO, azaroak 30

Kontzertua Berri-Otokoak Barakaldoko Gizarte Buzterketaren Aurkako Plakaformak antolatuturik, Potato reggae taldeak "Directo directo" diska berria aurkeztuko du zuzenean. *Kafe Antzokia* 22:00

GASTEIZ, abenduak 2

Erdi Aroko merkatua Alde zaharrean duela mende batzuetako giroa izango da nagusi larunbatean. Eguerdia aldera egingo den festan, Erdi Aroko dantzariak, ipuin kontalariak eta musikariak kaleak kolorez jantziko dituzte. 12:00etatik 14:30etara

IRUÑEA, abenduak 3

Nafarren Biltzarra Aurrez Iruñeako alde zaharrean zehar ibili diren dantzariak eta jotariak bertsoariak bat egingo dute ekitaldi nagusian. *Foruen monumentua* 12:00

BURLATA, abenduak 2

Laxok taldeak euskal dantza, trikitixa eta bertsoariak uztartzen dituen "Upeletan Ertonka" ikuskizuna eskainiko du larunbatean. *Eliz Gibelak kiroldegia* 20:30

SARA, abenduak 2

Hendaia eta Lesakako bertsoariak eta Kuxkuxtu txarangako kideek alaituko dute afaria. *Lastiry jatetxea*

AGOITZ, abenduak 2

Agoitzen egingo da Nafarroako Euskal Kantu Txapelketako bigarren kanporaketa. *Pilotalekua* 17:00

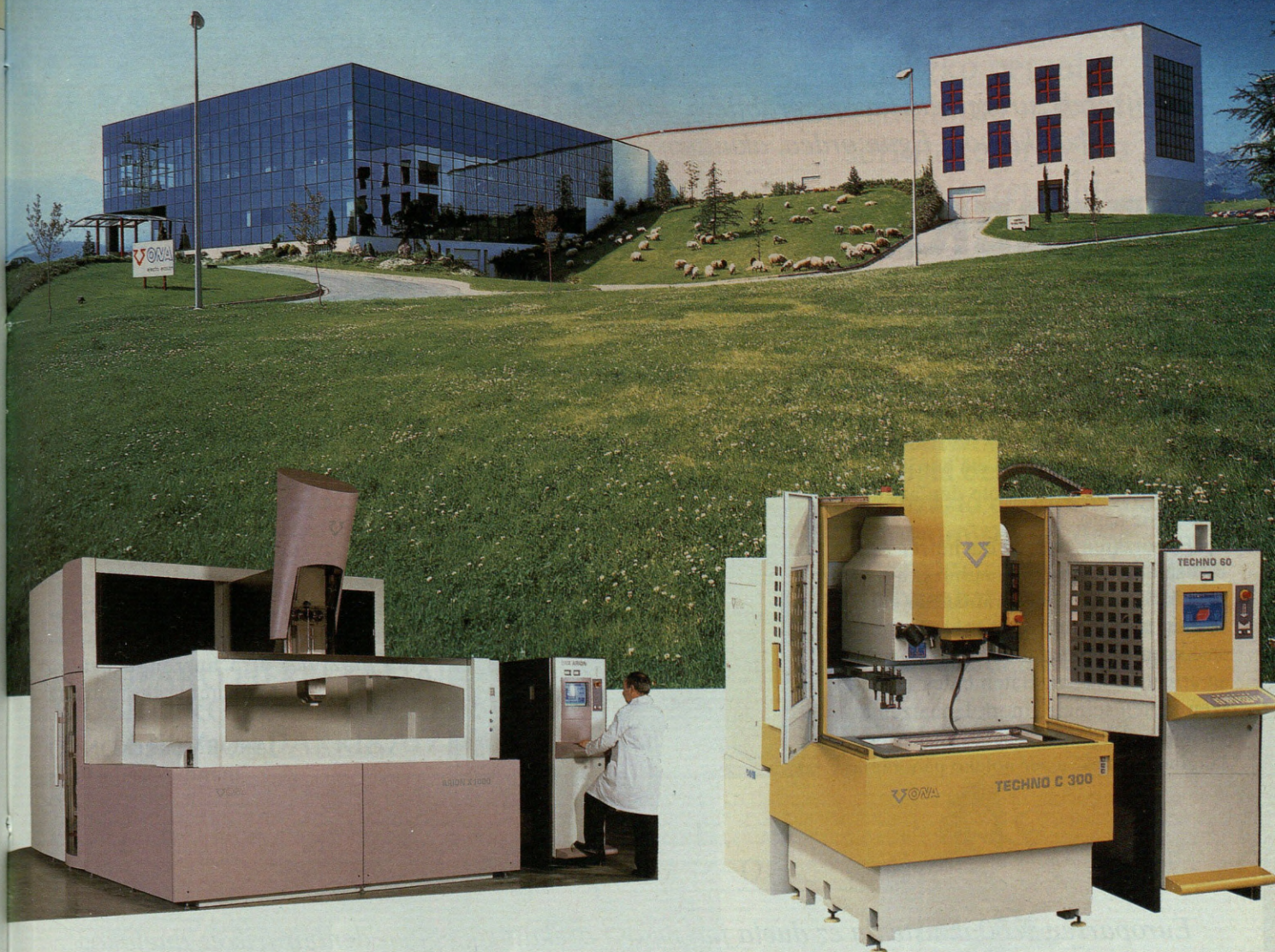

Agendarako deialdiak hogeiei egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

gizarte-ekintza
obra social

Aberastasuna sortzen sustraietatik

Natura eta teknologia elkar bizi diran gunea.

Gure produkzioaren ehuneko 70tik gorakoa esportatuz eta elkarlanezko teknologia proiektu europearren aurrean izanik, Euskal Herriko izena mugaz bestalde daramagu, hirurogeitaka herrialdetan zabalduz.

Central / Norte

Eguzkitza, 1
Apdo 64
48200 DURANGO
BIZKAIA (SPAIN)
Tél.: 94 620 08 00
Fax: 94 681 85 48

www.ona-electroerosion.com

Cataluña

C/Mare de Déu de la Salut, 41
08024 BARCELONA
Tél.: 93 285 00 22
Fax: 93 210 29 00

Levante

P.L.L'Horteta II
C/ Massamagrell n° 70
46138 RAFELBUÑOL (Valencia)
Tél.: 96 141 30 16
Fax: 96 141 40 24

Centro

Ctra. Andalucía Km. 9
Edificio Todoparking, Ofc. 16
28021 MADRID
Tél.: 91 798 61 34
91 795 35 11
Fax: 91 798 46 93

Atzerriko bulegoak: Italia, Frantzia, Estatu Batuak, Portugal

Hurritzaren zuraren eta hurren erabilera anitzak medio, garai batean nonahi topa zitekeen zuhaixka hau. Egun ordea, akuiluen dantzak eusten dio hurritz hagagintzari.

ERREKA HARRIEN EGUR HOTSA

Urzalea da hurritza eta eguterrako pendiz malkarretan baino ugariago aurkituko dugu errekaizulo laiotzetan. Intxaur makal koipetsuak aurea hartua dio gure dietetan hurrari eta hurritzaren akaberaren hasiera ez ote den aztoratzen hasia nago.

Hurritzaren zuraren eta hurren erabilera anitzak medio, zuhaixka hau nonahi topa zitekeen garai batean, oilategian, bide bazterretan, eskarduretan, saskietan, ixturetan, hormatako argamasa artean, eta abar. Baten batek landatzen zituen seinale. Inork landatzen al du hurritzik egun? Probetxu kaskarreko langintza hauek, a zer nolako panorama

duzen...

Eskerrak idi-demazaleon sektari! Akuiluen dantzak eusten dio hurritz hagagintzari. Larruzko hede eta kurteak, burdinazko pertika kateak, harrizko harri eta zintarriak eta idi, artekari eta zaleen builen artean egur hotsa entzuten bada, malo... hainbeste maite zuen errekaiko harriz egindako plazan akuiluetako hurritza durango edo gaztain koloreko idien saihetsetan zartatzen den seinale. Azaroko ilberri honetan moztuko dira hurrengo urteko probetarako akuiluentzako hurritz makilak ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@redestb.es

O S A S U N A

Europarren %80ak uste du ez duela jan neurri orekaturik egiten denborarik ez duelako. Horrez gain, Espainian borondate falta ere nabarmena da.

ZERGATIK JATEN DUGU GAIZKI?

Denborarik eza, ordutegi irregularrak, laneko agenda kargatuegiak... horiek lirake arrazoi nagusiak.

Europar biztanleen % 80ak uste du behar bezala jateak esfortzu handia eskatzen duela, eta ez dutela jan neurri orekaturik egiten denborarik ez daukatelako. Horixe da "Kontsumitzaileak Elikaduraren aurrean duen Portaera" aztertzeke egindako ikerketaren emaitza edo konklusio nagusia. Horretarako, Institute of European Food Studies izenekoak 14.000 hiritar baino gehiago inkestatu ditu Europar, eta inkestatuek diotenez beren ordutegi irregularrak eta laneko agenda estu eta kargatuegiak ondo jatea galarazten diete. Baina, hala

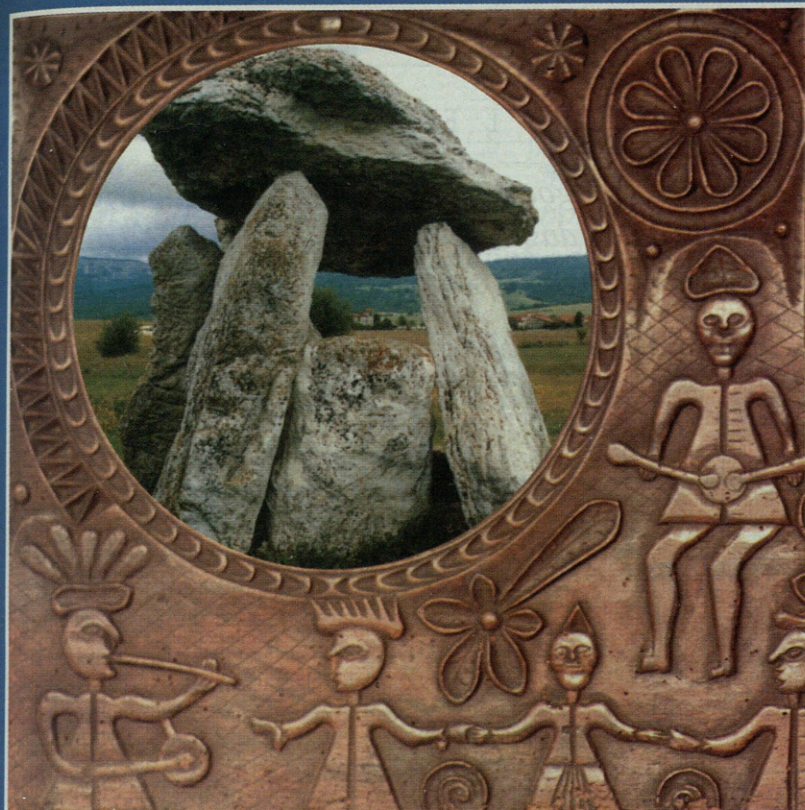

ere, ez dituzte beren azturak aldatu nahi, eta beren jaki gogokenak ez

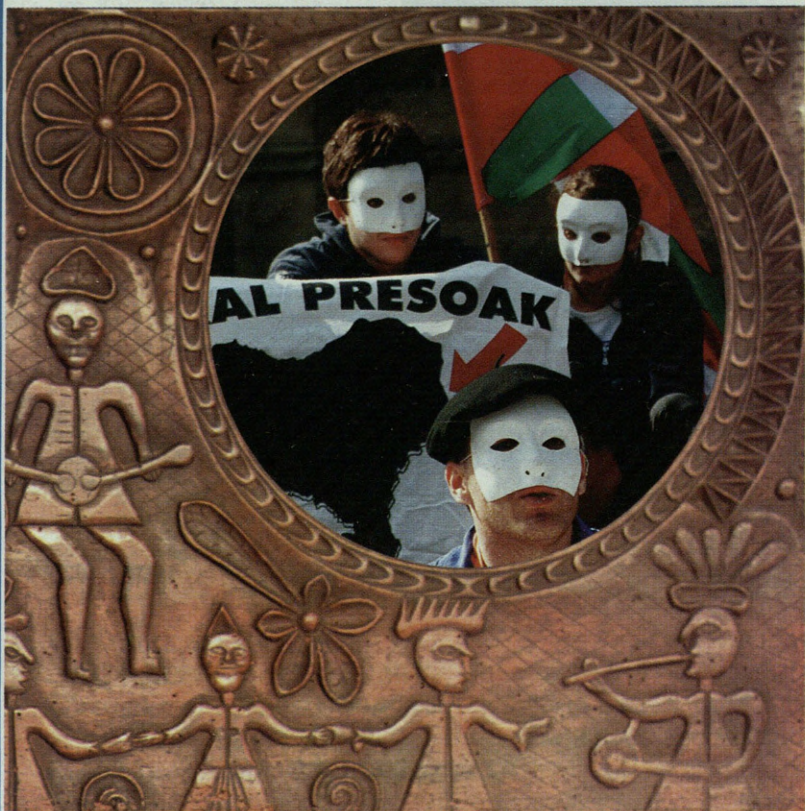
dituzte beste osasuntsuagoekin ordeztu nahi.

Espainian, presazko bizimodu horri borondate eskasa gehitu behar zaio, inkestatuen artean bostetik bat bakarrik egongo bailitzateke dieta osasungarria egiteko prest. Dena den elikadura egoia zer den ere ez dago oso argi inkestatuen artean, eta bestetik kontraesanak ikusten omen dituzte adituen artean, zer den gomendagarria eta zer ez erabakitzeke. Dena den, janari bariatuak kontsumitzea, karbohidratoetan aberatsak, ordu finkoetan jatea eta orekaz, baina ezeri uko egin gabe, ura ugari edatea eta ariketa fisikoa egitea denek onartutako gomendioak dira ●

◆ JABIER AGIRRE

**EUROPAKO HERRI ZAHARRENARENTZAT,
MUNDUKO NAZIOEN ARTEAN, BEREZKO
LEKUA ALDARRIKATZEN DUGU !!!**

**BASANDERE
ARGITALETXEA**

Iraganaldi indigenistatik
berezko geroaldi
diferentziatua irabazteko
sortutako proiektu
abertzalearen alde...

BASANDERE proiektua jaio da.

Arkeologia, hizkuntzalaritza,
populazioen genetika edo
mitologiatik abiatuta, gure
lurraldearen antolakuntza,
teknologia berrien eragina,
globalizazio ekonomikoa,
kontsumismoa edota
ekofeminismoa... gai hauek guztiak
eta beste hainbat gure lan-taldeek
ikertu eta zuretzat, era erraz eta
atseginean, dibulгатuko dituzte.

BASANDERE ARGITALETXEA

Bermingham 1 - Pral. eskubia
20002 Donostia
Tel. / faxa : 943 453852
Posta elektronikoa:
basandere@euskalnet.net

* Lau liburu argitaratuko dira urtean zehar.

* Liburu bakoitzeko argitalpen bakarra egingo da eta banaketa egiterakoan harpidedunak lehenak izango dira.

* Harpidetza egiteko aukera ez galdu, beraz, %20ko deskontuarekin.

* Gainera, harpidetza eginez gero, lehenengo titulua (Alizia Stürtze egilearena, hain zuzen) prezio erdian jasoko duzu.

* Ez galdu aukera hau eta gurekin harremanetan jarri.

10 urte daramatzate gauza bera iragartzen baina oraingoan egiazkoa dirudi. Orain arte ezagutu dugun telebista analogikoa bere azkenetan omen dago eta berau ordezkatzeko duen sistema digitala lehen urratsak ematen hasi da.

ZUK ZEUK AUKERATU

Orain arte ezagutu dugun telebista motaren bizitza bere azkenetan dago. Aditu batzuek diotenez, gehienez 10 urte baino gutxiago geratzen zaizkio, hortik aurrera albistegi eta programekiko lotura on-line izango da.

Telebista analogikotik digitale-rako bidean, irudi eta soinuak jasotzeko besterik balio ez zuen aparailua multimedia-gune garrantzitsua bihurtuko da: hezkuntza interaktiboa, Internetarako sarrera, etxeko segurtasunaren kontrolatzailea, bideotелефonia...

Telebista pantailan Interneteko atari baten (kaixo.com, esaterako) antzeko irudia agertuko zaigu eta ordenagailuarena bezalako teklatu berezi batez, edo besterik gabe urrutiko agintearekin, bertatik nabigatuko dugu, programa bat edo beste aukeratu, zerbait erosi, informazioa bilatu ala beste edozer egiteko.

Honek pantaila txikiaren aurrean denbora gehiago igaroko dugula esan nahi du. Orain, ikusentzule bakoitzak hiru ordu eta erdi igarotzen ditugu telebista aurrean, bada, hemendik aurrera dezente gehiago.

■ Telebista analogikoaren azken urteak bizitzen ari gara. Digitalak aukera ugari eskainiko digu.

(Estatu Batuetan denbora bikoitza da eta eredu hangoa omen da). Hori bai, aukeratzeko beta askoz handiagoa izan-

go dugu, denbora alferrik galdu gabe.

Geroko telebistaren gakorik garrantzitsuenak interaktibitatea izango da, hau da, programazioa kartara. Benetako telebista interaktibo batean aukeratutako programak formatu digitalean gordeko dira, ordenagailu baten disko gogorrean bezala, eta honek programok ikusi, aldatu ala ezabatze-ko parada eman beharko liguke.

Teknikoki, telebista kartara kable bidez edo satellite bidez helduko zaigu, konprimitua eta kanal zein formatu ezberdinetan. Plata-forma bakarrak (Via Digital, adibidez) seinalea deskodifikatu, deskonprimitu eta kudeatuko du, gero "disko gogorrean" grabatu, eta informazioa ikusi, aldatu edo ezabatzeko moduan geratuko zaigu. Hau guztia burutzeko audio sistema digitala (bafle bereziak), betiko pantaila (nahikoa izango omen da) eta (ezinbestekoa, funtzio interaktiboak honen bidez elkartrukatuko baitira) telefono konekzioa beharko ditugu.

Ikuslegoa, nagusiki familiarra izatetik zeharo indibiduala izatera igaroko omen da. Hala diote adituek behintzat ●

T x o r i B a t e k E s a n D i g u

■ "BERTATIK BERTARA" ERE MENPEAN HARTU NAHI

Francisco Franco diktadoreak utzi gaituela 25 urte bete diren egunaren inguruan EITBko programa hau hartu zuten kolpe-zakutzat askok; besteak beste, Galesko Charles-i "belarrihandi" noiznahi deitzen dioten horiek. Zartzuelarekin topo egin eta printzeari putre ez deitzeagatik EITBk barkamena eskatu behar izan zuen ●

■ ANAIA HANDIAREN BIGARREN ZATIA ABIAN

Mehatxuak benetakoa dirudi, Tele 5ek onartu duenez dagoeneko bigarren zati horretan parte hartuko duten pertsonen aukeraketa hasi baita. Abenduaren 3a arte iraungo du eta 18 eta 45 urte bitarteko jendearen bila dabilta. Horrela, kate pribatuan 2001eko martxorako saioa berriz ere pantailetan izatea espero dute. Arrakasta errepikatuko ote? ●

■ "EUSKADI GAZTEA" TELEBISTARA ITZULI DA

Azaroaren 19tik aurrera musikazaleek Kafe Antzokian diren kontzertuak etxetik bizi ahal izango dituzte. Joseina Etxeberriak aurkeztutako saioak Euskal Herriko zein nazioarteko hainbat talderen taularatzea eskainiko digu, 36 astetan zehar igandero. Izen bereko irratiaren maketa-lehiaketaren irabazleek ere beren lekua izango dute saioan ●

E U S K A D I I R R A T I A

Euskadi Irratia abenduko eta Gabonetako programazioa prestatzen ari da egunotan eta Gorka Etxebeste arduradunak adierazi digunez, zozketak eta ezusteak izango dira.

BABILONIATIK KANKUNERA

Kankun, Mexiko. Horixe izango da Euskadi Irratiaren entzule baten helmuga Gabonetan, bertako programazio arduradunaren planak betetzen badira behintzat.

Urtea bukatu aurretik irrati honetako zozketetan parte hartuko dutenetako entzule bati Karibera joateko aukera eman go diote beraz. Lerro hauek idazterakoan oraindik garbi ez zegoen arren, zozketa Gabonetako irratsaio bereziren batekin edo "Babilonia" irratinobelarekin lotuta egingo da. Horrez gain, Gabonok gustura igarotzeko, hainbat saski ere banatu dira entzuleen artean.

Eguberriko programazioa ere, nola ez, berezia izango da, eta egunik garrantzitsuenetan (Gabon eta Urteberri egunetan eta bezperetan), arratsalde,

magazinak eta saioak Eguberriko giroan murgilduko dira, egun horietako afaria prestatu bitartean gustura egoteko.

■ Euskadi Irratiak Gabonetarako programazio berezia prestatu du. Kankunerako bidaia ere zozketatuko da.

Gabonen atarian bukatzen da, baita ere, "Babilonia" irratinobela, eta Gorka

Etxebestek aurreratu digunez, ezusteren bat gerta liteke, bukaera honetan entzulek zer esan handia izango baitute. Izan ere, Euskadi Irratikoak entzuleei irratinobela esku hartzeko aukera ematea pentsatzen ari dira.

Bestalde, euskal irrati publikoak Durangoko Azokaren jarraipen zehatza egiteko asmoa du abenduaren 5etik 10era. Bertan izango den set berezitik, esaterako, irekiera ofiziala zuzenean eskainiko dute eta arratsalde horretako saioak Durangotik egingo dituzte. Hortik aurrera, goiz zein arratsaldeko magazinetan egunero ordu laurdeneko konekzioak burutuko dituzte. Etxebesteren esanetan, "Durangon gertatzen dena ezagutzeko bertara joan edo Euskadi Irratia piztu daiteke" ●

A u r p e g i a

DANI BLANCO

*Elordi Garcia Intxausti
Donostiako Herri Irratian "Haize
Bolada" magazinean esatari*

"Oso polita da mikroa hartu eta hainbeste pertsonengana iristea"

Lazkaotar honek asteburu eta jaiegun goizetan (7:30etatik 13:00etara eta larunbatetan 10:00ak arte) izaten den magazin kulturean ahotsa jartzen du, eta pozik badago ere egutegi eta ordu-tegiak bere lanaren alderik gogorrenak direla aitortzen digu: "Egun horietan goizeko 6:00etarako etortzen gara eta 23 urteko gazte batentzat oso gogorra da asteburuetan gauez ateratzerik ez

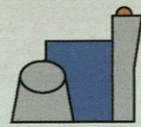
izatea, baina arratsaldetan zinemara edota jairen batera joateko aprobetxatzen saiatzen naiz".

Hori bai, komunikazioa zainetan daraman kazetari honentzat mikro aurrean jarri eta hainbat entzuleren arreta erakartzearen poza ere oso handia da. Dena den, irratian urte erdi bat baino ez badarama ere, gauza berriak probatu nahi ditu eta hurrengo, telebistari buruzko masterra egingo du ●

B a g a k

■ EGUZKI IRRATIAK 18 URTE BETE DITU

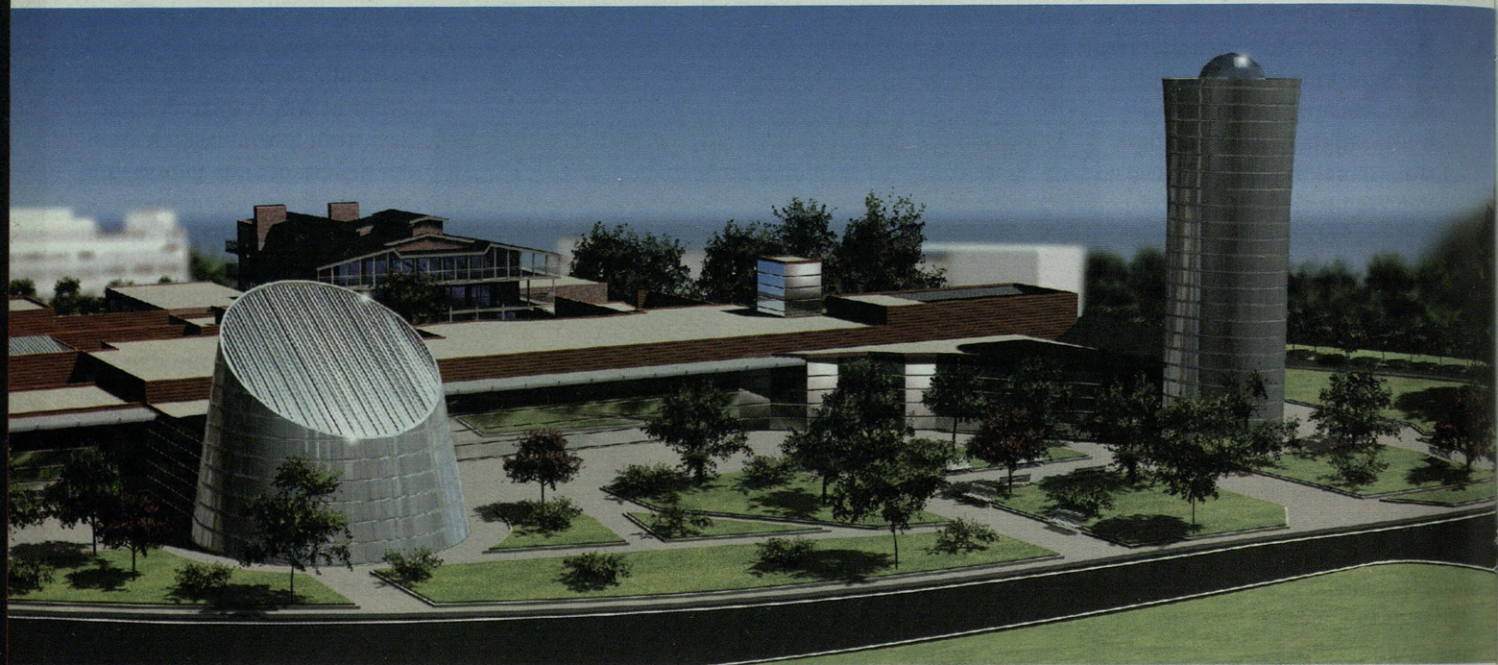
Iruñeko irrati libre hau adinez nagusi izango da abenduaren 12. honetan. Hamaika gorabehera eta lau itxiera jasan behar izan ostean, iruindarrek ez dute etsitzen eta garai berrietara egokitzeari ekin diote, informatizazio bidean sartuz. Bitartean, irrati honek irratsaio musikal eta sozial alternatiboekin jarraituko du, beste kate orokorragoetan lekuri ez duten giza elkarteei beren mezua zabaltzeko aukera emanez. Euskara hutsez bi saio besterik ez dituzten arren, bere presentzia igo nahi dutela adierazi dute Eguzki Irrati-ko arduradunek ●

miramon

ZIENTZIAREN KUTXAGUNEA
KUTXAESPACIO DE LA CIENCIA

**ZIENTZIAK BADU DAGOENeko
GUNE BAT DONOSTIAN.**

Miramon. Zientziaren KutxaGunea

**kutxak, bere Gizarte-Ekintzaren bitartez,
Miramon.Zientziaren kutxaGunea sortu du.**
Zientzia denon eskumenera jartzeko leku bat. Hobeto
ulertzeko. Beste begirada batez begiratzeko.
Eta, batez ere, atsegingarria ere badela frogatzeko.
Laster, denok ahal izango dugu gune hau gozatu.

- 156 esperimentu elkarreragile.
- Gaikako 10 erakusketa iraunkor.
- Planetarioa.
- Behatoki astronomikoa.
- Aldi baterako erakusketak.
- Aparkalekua eta bertaratzeko bide egokiak.

kutxa

zuri esker

Aralar Mendilerroa. 150 km • 3-5 egun *San Migelek babestutako natur altxorra (I)*

Mozorrorik ederrena

Aralar berehala arrobatu eta maiteminarazten duen lurralde horietakoa da, naturaren goxotasuna ederki asko erakusten duen horietakoa. Harritsu eta menditsuagoa Gipuzkoan, inguru osoa mendean hartzen duen Txindoki gailur zorrotz eta izugarria bertako errege absolutua da. Nafar zatia berriz, arbolatsu eta landaretsuagoa, imajina dezakegun errepiderik zoragarrienak zeharkatzen du. Alboetan milaka xehetasun eder erakusten ditu bideak. Natur mirari honen zaindari edo "jabea" errepidearen goialdean, bere santutegian aurkituko dugun Nafarroako San Migel saildu maitatua da. Bestalde, ibilbide honen hasiera eta amaiera behingoz leku berean izango da, urte batzuetan Gipuzkoako hiriburu izan zen Tolosa historikoan. Horrela izateak ibilbide berean Tolosaldeko zati bat ezagutzeko

aukera emango digu, eta Aralar igaro ostean, baita Goiherri gipuzkoarretik itzultzeko parada ere. Gipuzkoako izaeraren bi eskualderik adierazkorrenetakoa bititatuko ditugu. Azkenik, Erresuma Zaharrean Aralarrez gain Larraun bailara ederrean "Guadiana nafarra" deitzen dutena behatu ahal izango dugu, eta Sakanan, itsasontzi ikaragarri baten itxura duen Beriain mendia.

■ Aralar udaberrian eta, batez ere, udazkenean hostoz eta goroldioz janzten da.

Tolosako
Udala

TOLOSAKO UDALA

Euskara Zerbitzua

Zure "euskara" esanetara

e-posta: euskara@tolosakoudala.net

Tel.: 943 65 44 66

Faxa: 943 65 12 44

TOLOSALDEA

14. ibilbideak izaera zirkularra izango du, leku berean hasi eta amaituko dugulako. Abiapuntu-helmuga hau Tolosa izango da, Herri hau Tolosaldea eskualdeko erdigunea da.

Tolosako alde zaharretik ibaia zeharkatu, eta eskuinerantz Iruñearako bidea hartuko dugu. Horrela, ibilbide polit honen 8. kilometroan Lizartza zeharkatuko dugu.

LEKUNBERRIRAKO BIDEAN

17,5. kilometroan Nafarroaren barrenean dagoeneko, Arribe-Atallu nekazal udalerrian sartuko gara, lehenbizi Atallutik eta segituan Arribetik igaroz. Azken honetatik 700 metrora eskuinera Gaintzarako bidea hasten da, eta berau hartuko dugu. Lehenbizi Uztegitik pasatuko gara, eta handik gutxira, zuzen eta gorantz jarraituz, Txindoki inguruko mendien bista ikusgarria eskaintzen digun Gaintza herriska atsegina harrapatuko dugu.

Iruñearako errepidera itzuliz, gure hurrengo geldialdia berehala agertuko zaigun Betelu izan daiteke (26,5 km.). Hemendik aurrera ere bide ederra segituko dugu, gure eskuinaldean erreka

polita lagun dugula. Horrenbestez, kilometro batzuk aurrerago, Azpirotz Gaina harrapatuko dugu, dagoeneko Aralargo atean kokatuz.

LARRAUN HARANA

Mendatearen jaitsierak zuzen-zuzenean Lekunberriraino eramango gaitu, Nafarroako Aralar zeharkatzen duen errepide zoragarriaren abiapunturaino. Aralarren magalean ezinhobeto kokatua, Larraun bailara bukolikoaren populagune nagusi den honetan San Joan Bataiatzailearen eliza gotikoa nabarmenduko dugu. Arkibolta-arkudun atea eta erretaula nagusi barrokoa dira aipatzekoak.

■ Larraun ibaiaren iturburu ikusgarria.

ARAIZKO UDALA

Kale nagusia, 4
31891 Arribe (Nafarroa)
Tel. 948 513087
e-mail: araitz@animsa.es

Euskadi

PAIS VASCO

Atsegin handiz

Larraun ibaiaren iturburu ikusgarria bisi-tatu nahi badugu, herria zeharkatu ostean eskuinalderantz Iribasera abiatu, geroago har-tuko dugun Baraibar-San Migel errepidea eskuinean utziz. Segituan aipatutako Iribas herrira iritsiko gara. Berau zeharkatu ostean, "Guadiana nafarra" deitzen duten Larraunen iturbururaino abia gaitezke.

Gure aurreko bidezidorrak (seinalizatua), Ertzillako zelaia igaroz Aitzarreta iturburu-raino eramango gaitu. Udaberrian bereziki ikusgarria da. Bertan Ertzilla ibaia jaiotzen da eta kilometro bat geroago (bere ezker alde-tik segitu dezakegu) lurpean desagertzen da. Hala ere, lehortutako ubidea beste kilometro bat segitzen badugu, berriz ere sortzen dela ikusiko dugu, ia herriaren parean.

Gehienez 5 kilometro dituen itzuli eder honetan, tartean ibaia lurperatzen den isurbi-dea, Legezalde amildegia eta iturbegi bat baino gehiago behatzeko parada dugu.

■ Ibaiaren ondoko arkupe ilada Tolosako bereizgarrietako bat da.

TOLOSA

Herrialdea: Gipuzkoa
Donostiara: 26 km.
Altitudea: 75 m.
Biztanleak: 18.082
Euskaldunak: %65
Azalera: 38 km²

Dentsitatea: 476 bizt./km²
Jaiak:
San Blas (otsailak 3)
Iñauteriak
San Joan (ekainak 24)

Gehienbat Oria ibaiaren ezker aldean kokaturik, inauteri oso famatuak ospatzen dituen hiri hau XIX. mendearen erdialdean Gipuzkoako hiriburu izatera iritsi zen. Hiriburu izana, hainbat mendetan Euskal Herrian izan duen garrantziaren adibidea da. Alde zaharrean 700 urtetan zehar monumentu multzo zabala eta aberatsa egokitu da eta hainbat estilotan egindako eraikinek Gipuzkoako alde zaharrik osoenetakoa bihurtzen dute.

LABURPEN HISTORIKOA

Berari buruzko lehen aipamenak XI. mendekoak badira ere, hiri gisa 1256an fundatu zen, segituan biztanleak eta merkataritza babesteko harresiak altxatu zirelarik. Geroago, Nafarroa eta Gipuzkoa arteko merkataritza derrigorrez Tolosatik igaro behar zela zioen 1442ko dekretuari esker, hiri honek garai oparoa eza-gutu zuen.

XVI. mendean, burdinolak garatzen ari ziren garai berean, hiria sute batek suntsitu zuen eta berreraiki beharrean izan ziren. Hortik aurrera hiriak gainbehera egin zuen eta menpeko herri asko desanexionatu zitzaizkion.

XVIII. mendean ere zorte txarrak jarraitu zuen, zenbait uholde eta suteekin (gogorrena 1794an frantziarrak bertatik igaro zirenean). XIX. mende gorabeheratsuan Karlistadak eta gobernu aldaketak jasan zituen eta Gipuzkoako hiriburu izatea (1844-54) ezagutzeko zoria izan zuen. Hemendik aurrera, lehendik ezagutu zuen industrializazioa nabarmen bizkortu zen.

IKUSTEKOAK

Hiri interesgarri hau bisitatzeko abiapuntu neuralgikoa Foruen plaza trianguluarra izan daiteke. Enparantza honek

Datorren astean ARGIAN...

ARALAR MENDIZERRA

Historia, Monumentuak, Natura, Informazio praktikoa...

Ihesi Euskal Herriko Gida Turistikoa

hiriaren erdigunean egoteaz gain, alde zaharra edo historikoa eta alde modernoa lotzen ditu.

Horrela, errepidearen bidegurutzearen beste aldean bata bestearen alboan Beotibar pilotaleku ospetsua, 1904ko Artxibo Probintzialaren aurrealde ederra eta San Frantzisko komentua-
ren eraikin trinkoa ikusiko ditugu, eta gure atzera so eginez aldiz, neoklasiko-isabeldar estiloko Kultur Etxea (Gipuzkoako Diputazioa izandakoa) eta bere ondoan antzina hiriko sarrera adierazten zuen Gaztelako atea.

XVIII. mendeko arku neoklasiko honek gaur egun alde zaharrerako ongi etorria ematen digu, harresi zaharretako ate batek betetzen zuen lekuan kokatuz. Arkua igaro bezain laster, eskuinetik ibairantz zuzentzea gomendatzen dizuegu, bertatik oso ikustaldi polita izango dugu-eta.

Atzean Eskolapioetako lorategiak ditugun bitartean eta ibaiaren beste aldean Zumardi Txikiaren berdegune luzea lagun dugula (honen atzean Santa Klara komentu-eliza barrokoa dugu), berehala aurrean dugun ibai gaineko arku-lerro luzeak gure arreta deituko du. Arkuok Zerkausia edo "Tinglado" izenez ezagutzen den azokarenak dira. Azoka itxurako eraikin luze eta baxu hau Tolosako deigarrietakoa da, eta ibaiaren gainean oso irudi polita sortzen du.

Hau atzean utziz Idiakez jauregi barrokoaren parean geratuko gara (XVII. mendearen hasierakoa), Plaza Zarraren eskuinaldean. Enparantza honetan Udaletxe Zaharra altxatzen da (bitxia bada ere Tolosak bi udaletxe ditu).

Bere aurrean berriz ere ibairantz jotzen badugu, XVII. mendeko Aranburu jauregi ondotik igaro ostean (zelai eder baten

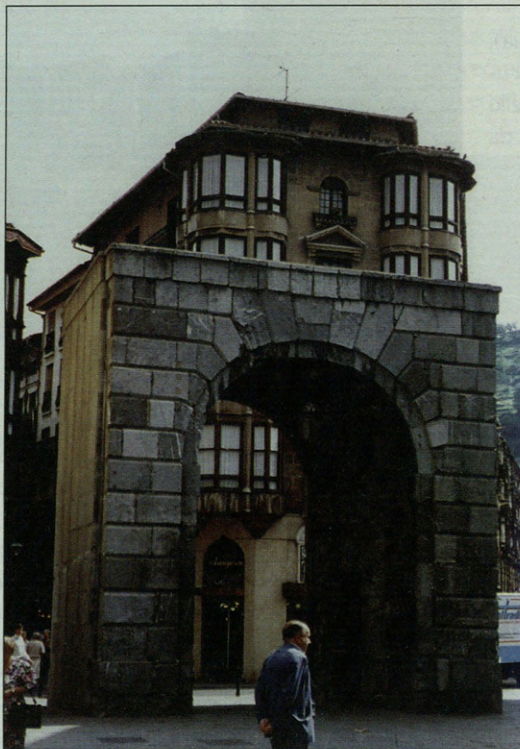
alboan dagoen euskal barroko eraikinean sarrera nagusia, balkoia eta armarria nabarmentzen dira) Santa Maria elizara iritsiko gara. Gotiko garaikoa da (1548-1643) eta dorre barrokoa berriz, 1761ekoa da. Elizaren alboan Jesusen Bihotza plaza atsegina dugu, eta berau zeharkatuz apaiz-etxea.

Santa Mariari bira eman eta leku beretik itzultzen bazarete, Agintari kaletik eskuinerantz abiatzea aholkatzen dizuegu, karrika honetan zehar Andia dorretxearen hondakinak (armaria eta bi gargola) eta Berpizkundeko (XVI. m.) Atodo jauregiaren balkoi eta armarri ederrak aurkituko baitituzue.

Kalea amaitzean alde zaharra ondo ezagutu nahi izanez gero 180 graduko bira egin dezakegu ezkerrean, eta Korreo kaletik barnera gaitezke. Kale honen erdian Iturriza jauregia jasotzen da, XVI.aren azkenetakoa eta balkoi zentralaren alboetan armari bana erakusten ditu.

Beste aukera bat zera izan daiteke, Korreo kale honetan sartu, eta berehala eskumara egin, zuzenean Plaza Berrian aterako baikara. Azokaren eraikina ikusiko dugu hor. Azken hau atzean utzi eta eskuinerantz joz hiria zeharkatzen duen kale-errepide nagusira aterako gara, eta gure aurrean Corazonistas eliza eta gaur egungo udaletxea agertuko zaizkigu.

Azkenik, Tolosako bisitaldia bi hauen ezker aldean hurbil dagoen eta hasierako abiapuntutik ere gertu gertatzen den Euskal Herria plazan buka genezake. Arkupedun enparantza itxi honen alde batean Justizi Jauregi zaharra ikusiko dugu. 1853ko neoklasikoa, material hobeko bi solairu dituen inguruko beste eraikinetatik nabarmentzen da. Alde modernoan hainbat etxe burges eder ere ikusiko duzue.

■ Alde Zaharrerako sarrera-arkua.

Informazio Praktiko

TOLOSA

Turismo Bulegoa: Nafarroa Etorbidea. ☎ 943-65 49 72.

Udaletxea: Pablo Gorosabel 34. ☎ 943- 65 44 66.

Udaltzaingoa: ☎ 943- 67 58 58.

Ertzaintza: Santa Klara kalea. ☎ 943- 67 30 22.

Osasun-zentrua: San Esteban auzoa. ☎ 943- 65 16 67.

Gurutze Gorria: San Frantzisko Ibiltokia. ☎ 943-67 48 88.

Jaorduan:

Nicolas Erreategia- Zumalakarregi Etorbidea 6.

Beti Alai Jatetxea- Errementari 16.

Casa Julian Jatetxea- Santa Klara 6.

Hernialde Jatetxea- Martin Iraola Etorbidea 10.

Sausta Jatetxea- Belate Pasialekua 7-8.

Astelena Jatetxea- Euskal Herria Pl. 4.

Jan eta lo egiteko:

*Hotel Oria- Oria 2. ☎ 943- 65 46 88. Logela

bikoitza 8.500-9.500 pzt.

*Hotel Oria II- San Frantzisko 20. ☎ 943- 65 34 39. Logela bikoitza 8.500-9.500 pzt.

Lo egiteko:

*Hostal Oyarbide- Gorriti Plaza I. ☎ 943- 67 00 17. Logela bikoitza 5.000-5.500 pzt.

LIZARTZA

Jaorduan:

Garaikoetxea Jatetxea- K/ Nagusia 4.

Jan eta lo egiteko:

*Hostal Jose Mari- K/ Nagusia 27. ☎ 943- 68 20 42. Logela bikoitza 3.000-4.000 pzt.

ARRIBE-ATALLU

Udaletxea: Kale nagusia, 4 ☎ 948 513087

e-mail: araitz@animsa.es.

Jaorduan:

Atalloarra Jatetxea- Errepide orokorra.

Lo egiteko:

Etxeberri Nekazal Etxea- Atalluko Herriko Plaza. ☎ 948- 51 31 73. Logela bikoitza 4.500 pzt.

Iturgaitz Nekazal Etxea- Erdigunean. ☎ 948- 51 30 72. Logela bikoitza 3.300-4.000 pzt.

LEKUNBERRI

Turismo Bulegoa: Plazaola 21. ☎ 948- 50 72 04.

Udaletxea: ☎ 948- 50 42 11.

Jaorduan:

Toki-Alai Jatetxea- Aralargo San Migel.

Amalur Jatetxea- Aralar 28.

Aurrera Jatetxea- Aralar 101.

Euskalduna Jatetxea- San Joan z/g.

Jan eta lo egiteko:

*Hostal Ayestaran I - II- Aralar 22-27. ☎ 948- 50 41 27. Logela bikoitza 6.300-8.400 pzt.

Camping Aralar- Donostiara bidean, 32,8. km. ☎ 948- 50 40 11 / 43 26.

Denborapasak

Kike Amonarrizen
Umorea

SEXU GAIXOTASUNAK

Miren sexu gaixotasunei buruzko erreportaia ari da irakurtzen:

- Aizu Kattalin. Zure ustez, gizon bat musukatzea kaltegarria gerta al daiteke osasunarentzat?

Eta pittin bat pentsatu ondoren, Kattalinek:

- Emazteak harrapatzen zaituen ala ez. Hor dago koska.

LAUGARREN ALDIZ

Emakume hura laugarren aldiz ezkontzekotan zen. Ezkontzarako jantzia erosi behar zuela eta, herriko dendarik garestienara hurbildu zen, andregai soineko zuri dotorea aukeratzeko asmoz.

Sartzen ikusi orduko, emakume hura dendan maiz ikusi ote zuen errezeloa hartu zion dendariak eta inguratu egin zitzaion:

- Oso oker ez banabil, ez da hau zu denda honetara hurbiltzen zaren lehen aldia.

- Ez, ez,... Ezta gutxiago ere! Laugarren aldia da.

- Laugarren aldia? -harriturik-. Baina orduan, ezin zaitezke zuriz ezkondu. Kolore zuria birjintasunaren sinboloa da eta elizak ez dizu hori onartuko.

MANIXTUA?

2AZPIAK
BATMAN

Asteko Lokuzioa

POLTSAZIMUR IZAN

Zekena, diruzalea izan

**Hi haiz, hi, poltsazimurra!
Ordain ezan kaña bat bederen!**

SER UN RÁCANO, UN TACAÑO /
ETRE RAPIAT / PENNY PINCHER

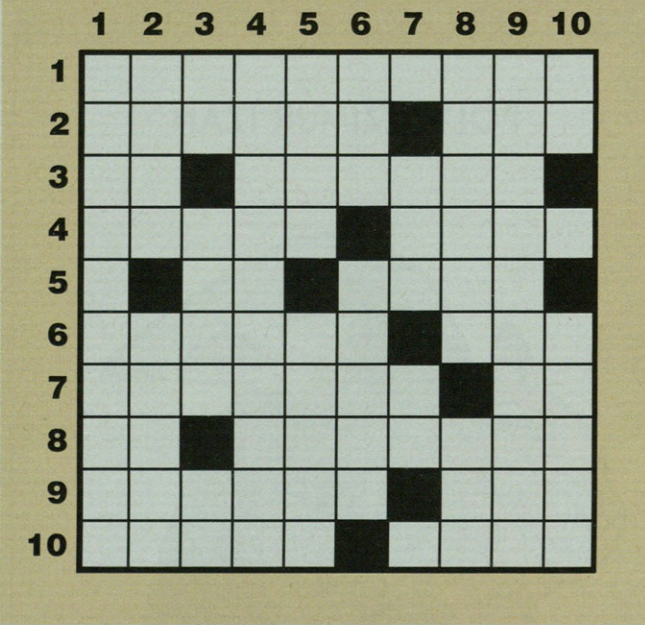
- Ni ordea, birjina naiz oraindik.
- Laugarren aldiz ezkondu behar duzu eta oraindik birjina zarela sinestarazi nahi al didazu?

- Egiatan!
- Argibideren bat gehiago eman beharko didazu nik hori sinestekotan!

- Hara! Nire lehenengo senarra psikologoa zen, eta hark hitz egiteare-

kin nahikoa zuen. Bigarrena ginekologoa zen eta begiratzearekin aski zuen. Hirugarrena berriz, filatelia zalea zen,... -eta hasperen eginez-. Haren falta bai sentitzen dudala!

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

1.- Marinel. 2.- Irakaslea. Bihi. 3.- Iluntzearen hasieran.
Ehundaka. 4.- Jakina! Nafarroako urtegia. 5.- Tona. Joan
aditzaren erroa. Prezipitazio-mota. 6.- Bazekien. Barazki-mota.
7.- Garoa. Alkoholen bukaeran. 8.- Bokal errepikatua.
Hegazti-mota. 9.- Hegazti-mota. Sindikatu abertzalea.
10.- Egoera larri. Barazki-mota.

GOITIK BEHERA

1.- Keinuak. 2.- Arto-irinez eginiko opila. Jausi.
3.- Musika nota. Lokarria. Ornoaren erdian.
4.- Nekez asetzen direnak. 5.- Alabaren senar. Ezinezkoa.
6.- Egunaren atal. Gizon izena. 7.- Bat. Ni. 1. eta 5. bokalak.
Berrogeita hamar. 8.- Infin., zakuratu. Bilo.
9.- Olariak. 10.- Neona. Iodoa. Emea gurasoekiko.

Letra Zopa

D	L	O	E	N	A	Z	U	S	T	A	K	U	E	U	T
S	A	B	M	I	E	N	Z	A	E	L	E	F	L	S	O
E	R	L	K	D	K	E	F	I	R	G	D	L	E	I	D
B	K	L	U	A	R	O	E	X	N	M	E	H	A	Z	I
I	U	N	B	E	S	A	U	L	K	I	A	A	K	I	O
A	T	U	A	U	A	O	N	E	I	S	T	I	O	L	S
A	X	O	P	U	P	E	B	O	K	E	R	U	R	E	D
I	A	S	A	A	I	A	H	A	M	R	E	K	U	U	L
B	I	A	T	L	A	I	D	O	N	A	I	E	S	I	A
D	O	D	X	E	N	A	E	N	G	U	M	N	A	F	N

Aurki itzazu letra zopa hone-
tan 8 altzari-motaren izenak.

Hitzak
ezker-eskuin,
goitik- behera
edo
diagonalean azalduko
zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

			⬤	B	⬤	L	⬤	L	⬤	P	⬤
			K	O	B	A	Z	U	L	O	A
			⬤	R	A	⬤	O	K	O	T	Z
⬤	B	⬤	A	D	I	S	K	I	D	E	A
B	E	G	I	A	⬤	A	O	⬤	I	⬤	Z
⬤	K	A	⬤	Z	E	R	G	A	⬤	A	K
G	O	I	Z	A	⬤	G	U	R	I	N	A
⬤	K	L	A	R	I	O	N	A	⬤	A	L
P	I	E	R	R	E	⬤	E	T	E	N	A
⬤	A	N	T	E	⬤	G	A	Z	I	A	K

Gurutzegrama

Ezker-eskuin: 1. Itsulapiko. 2. Hautaketak. 3. ELA. T. Gura. 4. Sa. Zakar. R. 5. Bizigarria. 6. Iaioa. Ri. N. 7. D. Re. Ia. La. 8. Ezinezkoak. 9. Aia. Na. IK. 10. Kokaina. Ur.

Goitik-behera: 1. Ihesbideak. 2. Talaja. Zio. 3. Sua. Ziriak. 4. Ut! Zioen. A. 5. Lataga. Eni. 6. Ak. Ka. Izan. 7. Pegarrak. A. 8. Iturri. Oi! 9. Kar. I. Laku. 10. Okaranak. R.

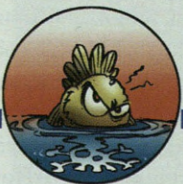
IAUTOMOBILALALKT
ARADERIXTAIPNOUX
OTIRDTKANRAAETNS
LXUDEKTIAXOUAEKMR
KLHELIIKOPTEROASR
IOAKRZIPOAREMOFNI
ZEKOAANBBUBRENNR
ISLGRNUIEALDNSKGA
RUEIESANDIAUAUA
THJOAATELKIZOTOM

Hitz Gezidunak

	Gaeko giroa	Itsas arrain	Kontinente bat	Elkar-tasuna	Non atzizkia
	Ahalmena	Diruzko zigorra	Bokala	Puskatu	
	Maiz		Asiako estatua		
	Oparitu		Modu atzizkia		
Behartsuak	Eguneroko argitalpen				Kristauen eraikina
Izena	Egokiera				
			Iodoa	Sarrera	
			Adaska	Librea	
Dardarak			Sail		
Nafarroa-ko herria			Tantaloia		
		Zatar			
		Jainko egiptoarra			
Osmioa	Hiltzeko tresnak			Uztaren hasieran	
Festa	Nor atzizkia			Musika nota	
		Urrea	Infin., esnatu		
		Oxigenoa	50		
Fruitu tropikal		Atseginak			

Pertsonaia: Euskal idazle zuberotarra (1932)

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH + ZOOK

ERROBIKO PIRANJAK

JOXEMARI ITURRALDE

MADE IN USA

Garai batean, gu oso gazte ginela, Made in USA irakurri edo entzun eta berehalaxe etortzen zitzaigun ona edo desiragarria zitekeen zerbaiten irudia gogora. Bai, garai hori ere existitu zen gure artean nahiz eta, agian, ez zuen gehiegi iraun. Izan ere, handik gutxira, segituan ohartu baikinaren gauza eder edota on horiekin batera bazetorrela guttiz kontrakoa zen zerbait, eta alderantziz. Esate baterako, Walt Disneyren mundu gezurrezko hura eta beltzen istilu sozialak; hippien komunak eta 60ko hamarkadako musika zoragarria eta Vietnameko gerra eta aulki elektrikoan kixkaldutako jendea. Gaur egun, jadanik gazte ez garen garai honetan, USA edota EEBB irakurri edo entzun orduko sentimendu kontrajarriak datozkigu berehalaxe gogora. Oso herri handia eta indartsua denez gero, denetik daukatela onartu behar: gauza onak eta izugarri txarrak eta arbuigarriak direnak.

ORAINTXE bertan, egun hauetan, Zirko Amerikano kaxkar batean bizitzen ari diren istilu eta zalaparta farregarriak ari gara ikusten (eta, bide batez esanda, gozatzen) hango hauteskundeak direla-eta. Demokraten eta errepublikanoen artean ez dago diferentzia gehiegirik, egia esan behar baldin bada, baina hala ere niretzat garbi dago hurrengo presidentea nor izango den: Bush. Boto asko edo gutxiengatik baina Bush aterako da, azkenean, ikusiko duzue. Nire lagun estatubatuar batzuek esaten zidaten orain dela gutxi Bush jauna tontoa eta benetan motza dela eta agian horregatik (eta errepublikanoak demokratak baino pittin bat eskuinerago daudelako gainera) aterako da. Gore askoz adimentsuagoa da, askoz jantziago dago baina besteak baino karisma gutxiago du eta hori da garrantzikoena gaur egun: zer irudi ematen duzun telebistan eta mass-medietan. Pasa den uda hau Estatu Batuetan eman dut eta hori garbi nabari zen edonon. Bide batez esanda: hango telebista izugarri txarra eta kaxkarra da benetan... eta badirudi estatubatuarrek ez dutela ia besterik egiten egunean zehar! (Asteazken 50-60 ordu pasatzen dute, batez beste, telebistaren aurrean! Ia 2 egun eta erdi astero! Eta zazpi minuturo beste hainbesteko iragarki publizitarioen bon-

bardaketa aspergarriaz horniturik gainera).

Esan bezala Estatu Batuetan gauza onenak dituzte, dudarik gabe, eta baita txarrenak ere. Han ondo bizi dena (dirua soberan daukana) oso ondo bizi daiteke baina aldi berean milioika jende dago kale gorrian bizi dena, miseria latzean murgilduta. Eta, ohartu baldin bazarete, hori da gauzarik ankerrena hauteskunde hauetan: jende hori ez dutela agintariek aintzat hartzen. Badirudi ez direla existitzen, homeless-ak dira eta beraz ezin dute botorik emateko eskubidea izan. Bush eta Gore ez dira inoiz horietaz mintzatzen. Hori batetik, eta bestetik kontuan hartzen badugu lehen esandakoa, hots, ez dagoela kasik diferentziarik errepublikano eta demokraten aldean, ederki uler daiteke nolatan milioika pertsonak kale egiten duten eta ez diren joaten botoa kutxatxo horretan sartzera. Ehun milioi pertsona ez da inguratzen botoa ematera, hau da, populazioaren % 50a.

HEMEN Euskalerrian, etengabe ari zaizkigu edozein lekutatik esaten fraktura edo hausketa soziala dagoela (edota datorrela); Estatu Batuak farregarri ari dira geratzen munduaren aurrean boto gutxi batzuk direla-eta, erdiak eta erdiak zatituta, elkarjoka eta konpondu ezinik... hori bai dela hausketa soziala! Hemen batzen gaituena zera omen da -halaxe zioen lehengo batean kazetari-soziologo batek-: futbola eta soziedade edo txokoak. Estatu Batuetan ordea hauxe litzateke batzen dituen: McDonald's-etako hamburgerak Coca-Colarekin eta heriotz zigorra. Estatu Batuetan hirutik bi heriotz zigorraren alde dago inolako duda izpirik gabe gainera. Ni uda honetan egon naizen estatuan, Virginian, oso harro zeuden bertako denak han posible omen delako etxea itxi gabe uztea edota kotxea giltzak jarrita aparkatzea. Hori bai, azken urte honetan (eta nik dakidala) gutxienez dozena erdi bat pertsona hil dituzte heriotz zigorra ezarritik. (Hau bai gai interesgarria eztabaida baterako, bereziki gazte jende artean egiteko). Hori bai, hispanoek zuriak baino aukera gehiago dute beren bizitza horrela, modu triste horretan, amaitzeko eta beltza izanik orduan zuriak baino askoz aukera handiago. (Beltzek %29ko aukera, hispanoek % 8koa eta zuriak % 4koa). (Eta zuri dirudunak ia erabat libra daitezke). Garbi dago justiziaren balantzatxoa alde batera baino gehiago makurtzen dela besterantz batzutan ●

“Garai batean, gu oso gazte ginela, Made in USA irakurri edo entzun eta berehalaxe etortzen zitzaigun ona edo desiragarria zitekeen zerbaiten irudia gogora (...) Oraintxe bertan, egun hauetan, Zirko Amerikano kaxkar batean bizitzen ari diren istilu eta zalaparta farregarriak ari gara ikusten (eta, bide batez esanda, gozatzen) hango hauteskundeak direla-eta”

umeak baino
okerrago!

www.argia.com